

KHAZAR REVIEW

№ 394-395 Aprel-May 2020

XƏZƏR XƏBƏR

AYLIQ DƏRGI

ISSN 2218-2772

khazar-review.khazar.org

XƏZƏR UNIVERSİTETİ "TIMES HIGHER EDUCATION IMPACT RANKINGS 2020" REYTING CƏDVƏLİNDƏ DÜNYANIN ƏN YAXŞI UNIVERSİTETLƏRİ ARASINDA

Aprilin 22-də "Times Higher Education" BMT-nin "Dayanıqlı İnkişaf Məqsədləri"nə (SDG) əsaslanan, sosial və iqtisadi töhfələrinə görə fərqlənən ən yaxşı dünya universitetlərini müəyyən etmək məqsədilə "THE University Impact Rankings 2020" reyting cədvəlini nəşr edib. Reytingin ikinci nəşrinə 85 ölkədən 766 universitet daxil edilmişdir.

17 sahə üzrə ayrı-ayrılıqda universitet reytingləri müəyyənləşib. Xəzər Universiteti Azərbaycandan bütünlüklə sahələr üzrə yüksək nəticə göstərən tək universitetdir. Beləliklə, Xəzər Universiteti sahələrin 1-i üzrə 101-200-cü yerdə, 2-si üzrə 201+ yerdə, 3-ü üzrə 201-300-cü yerdə, 4-ü üzrə 301-400-cü yerdə, 2-si üzrə 301+ yerdə, 1-i üzrə 401-600-cü yerdə, 1-i üzrə isə 601+ yerdə qərarlaşmışdır.

Xəzər Universitetinin bu reyting cədvəlinə daxil olması özlüyündə böyük nailiyyətdir; belə ki, universitetin Dayanıqlı İnkişaf Məqsədlərinə dəstəyi təkcə tədris, tədqiqat və biliyin ötürülməsi ilə məhdudlaşmır, həmçinin onları Xəzər Universitetinin daxili qayda-qanunlarının ayrılmaz tərkib hissəsi edir.

BMT-nin Dayanıqlı İnkişaf Məqsədləri bütünlüklə doğru iqtisadi və sosial davamlı inkişafa çatmaq üçün nəzərdə tutulmuş məqsədlərdir. Bunlar 2015-ci ildə daha yaxşı dünya yaratmağın yolunun əməkdaşlıqdan keçdiyini vurğulamaq məqsədilə BMT üzv ölkələri tərəfindən qəbul olunmuşdur.

https://www.timeshighereducation.com/rankings/impact/2020/overall#/page/0/length/25/sort_by/rank/sort_order/asc/cols/undefined

KHAZAR UNIVERSITY AMONG TOP WORLD UNIVERSITIES IN "TIMES HIGHER EDUCATION IMPACT RANKINGS 2020"

On April 22, Times Higher Education published the first THE University Impact Rankings 2020. It assesses universities across the world against the United Nations' Sustainable Development Goals for their social and economic impact. The second edition includes 766 universities from 85 countries.

The ranking is based on the 17 Sustainable Development Goals (SDGs) of the United Nations. Khazar University is the only University in Azerbaijan was highly assessed in almost all categories. It ranked 101-200 in SGD 1; 201+ in SDGs 14 and 15; 201-300 in SDGs 7, 10 and 13; 301+ in SDGs 6 and 12; 301-400 in SDGs 4, 8, 11 and 16; 401+ in SDGs 5 and 9; 401-600 in SDG 3 and 601+ in SDG 17.

Inclusion of Khazar University in this ranking is in itself a great achievement for both University and Azerbaijani higher education system, demonstrating University's commitment not just to supporting the Sustainable Development Goals through teaching, research and knowledge transfer, but also to incorporating the goals in Khazar University's internal practices, policies and procedures.

The United Nations Sustainable Development Goals (SDGs) are a set of goals that aim to support all countries in achieving economic, social and environmental sustainable development. They were adopted by all United Nations Member States in 2015, declaring a global recognition of the need for

https://www.timeshighereducation.com/rankings/impact/2020/overall#/page/0/length/25/sort_by/rank/sort_order/asc/cols/undefined

İÇİNDƏKİLƏR

Universitet xəbərləri.....	4
<i>Hollivud-un yüksək səviyyəli serialında "Xəzər" in adı və şöhrəti</i>	6
"Xəzər" in əməkdaşları xaricdə	9
<i>Elman Eldaroğlu. Azərbaycan musiqisini Kanadada təbliğ edən müğənni</i> ..	20
"Xəzər" in beynəlxalq əlaqələri	22
<i>Hamlet İsaخانlı. Bilik nədir və nə üçündür?</i>	30
<i>А о чем переживаешь ты? Напиши на fleere.com (интервью с выпускницей Университета Хазар)</i>	43
Kənddə yaşayan alim: "Dağa çub tələbələrime onlayn dərslər keçirəm"	45
"Dünyanı sarsıdan bir vəziyyətlə üz-üzəyik" (<i>professor Hamlet İsaخانlı ilə müsahibə</i>).....	47
"Xəzər" ölkə mediasında	51
<i>Vasif Hüseynov. Azerbaijan Hopes to Minimize Ramifications of Coronavirus Crisis.</i>	53
<i>Xalid Məmmədov. "Yaxın zamanda iri neft hasilatçıları məcbur olub bəzi neft yataqlarını konservasiya etməyə başlayacaq"</i>	57
<i>Afaq Kərimova: "Çox xoşbəxtəm ki, xalçalarım dünyanın müxtəlif muzeylərində sərgilənir" ("Xəzər" in müəllimi ilə müsahibə)</i>	60
"Xəzər" in yeni nəşrləri	63
<i>Razia İsaeva. How Covid-19 is Reshaping Teaching and learning: a Perspective from Khazar University.</i>	67
<i>Xorxe Luis Borxes. Alef (hekayə)</i>	72

1995-ci ildən
yanvarından nəşr olunur

Təəssüf:
Xəzər Universiteti

Baş redaktor:
Hamlet İsaخانlı

Baş redaktor müavini:
Əlirza Bəliyev

Kadəkəlyə heyəti:
İsa Həbibbəyili
Alla Axundova
Şahin Fəzili
Knyaz Aslan

İngiliz dilində
mətnlərin redaktoru:
Gülcan Kələmet

Kompüter tərtibatçısı:
Günal Əkbərova

Foto:
Multimedia Mərkəzi

Address:

41 Məhsəti str., Bakı
(near the "Neftçilər" metro)

Tel.: (+99412) 323 93 13

(+99412) 421 10 93 (209)

GSM: (+99450) 321 31 69

Faks: (+99412) 493 93 79

E-mail: xazarxabar@khazar.org

Certificate: 376

Index: 67178

Copies: 3000

It has been published
since January 1995

Founder:
Khazar University

Editor-in-chief:
Hamlet İsaخانlı

Associate editor:
Əlirza Bəliyev

Editorial members:
İsa Həbibbəyili
Alla Axundova
Şahin Fəzili
Knyaz Aslan

Editor of English Texts:
Gülcan Kələmet

Computer graphics:
Günal Əkbərova

Photo:
Multimedia Centre

TƏHSİL NAZIRI XƏZƏR UNIVERSİTETİ VƏ DÖVLƏT İQTİSAD UNİVERSİTETİNİ "TIMES HIGHER EDUCATION IMPACT RANKINGS 2020" REYTING CƏDVƏLİNDƏ DÜNYANIN ƏN YAXŞI UNİVERSİTETLƏRİ ARASINDA YER ALMALARI MÜNASİBƏTİLƏ TƏBRİK ETDİ

MINISTER OF EDUCATION CONGRATULATED KHAZAR UNIVERSITY AND STATE UNIVERSITY OF ECONOMICS FOR BEING RANKED AMONGST THE BEST UNIVERSITIES IN THE WORLD IN THE *TIMES HIGHER EDUCATION IMPACT RANKINGS 2020*

Aprəlin 24-də Azərbaycan Respublikasının təhsil naziri Ceyhun Bayramov nazirliyin aparatının rəhbər işçiləri və ali təhsil müəssisələrinin rektorlarının iştirakı ilə keçirdiyi videokonfransda Xəzər Universitetini və Dövlət İqtisad Universitetini son "*Times Higher Education Impact Rankings 2020*" reyting cədvəlində dünyanın ən yaxşı universitetləri arasında yer almaları münasibətilə təbrik etdi. Nazir bu nəticənin hər iki kollektivin gərgin səyləri sayəsində qazanıldığını vurğuladı və onlara gələcək fəaliyyətlərində uğurlar arzuladı.

On April 24, Jeyhun Bayramov, the Minister of Education of the Republic of Azerbaijan, during the video conference with senior officials and rectors of higher education institutions, congratulated Khazar University and the State University of Economics, for being ranked among the best universities in the world in the latest *Times Higher Education Impact Rankings 2020*. The Minister noted that this result was achieved due to the intense efforts of both teams and wished them success in their future endeavors.

ÖLKƏ SAYTLARINDA XƏZƏR UNIVERSİTETİNİN "TIMES HIGHER EDUCATION IMPACT RANKINGS 2020" REYTING CƏDVƏLİNDƏ DÜNYANIN ƏN YAXŞI UNİVERSİTETLƏRİ ARASINDA YER ALMASI HAQQINDA XƏBƏRLƏR

NATIONAL WEBSITES REPORT KHAZAR UNIVERSITY IS AMONG THE BEST UNIVERSITIES IN THE WORLD IN THE *TIMES HIGHER EDUCATION IMPACT RANKINGS 2020*

Ölkə saytları Xəzər Universitetinin BMT-nin "Dayanıqlı İnkişaf Məqsədləri"nə (SDG) əsaslanan, sosial və iqtisadi töhfələrinə görə fərqlənən ən yaxşı dünya universitetlərini müəyyən edən "*Times Higher Education Impact Rankings 2020*" reyting cədvəlində 85 ölkədən 766 universitet arasında ən yaxşı universitetlərdən biri kimi yer alması haqqında xəbərlər yaymışlar:

The country's websites reported that Khazar University was ranked as one of the best universities among 766 universities from 85 countries, in accordance with the *Times Higher Education Impact Rankings 2020*, which conducts assessment of the world's best universities based on the UN's Sustainable Development Goals (SDGs) for their social and economic contributions:

<https://strateg.az/xeber/427226/x%ac9%99z%ac9%99r-universiteti-dunyanin-%c9%99n-yaxsilari-arasinda.html>

<https://www.moderator.az/news/321480.html>

<https://azedu.az/az/news/28333-azerbaycanin-2-universiteti-dunya-reytinginde>

<https://muallim.edu.az/news.php?id=10841>

<https://www.kalibri.az/viewhr.php?z=3&v=403816092&lang=1&m=1&c=MzMz>

<http://istiqlal.az/news/65757.html>

https://azertag.az/xeber/Xezer_Universiteti_dunyanin_en_yaxsi_ali_tehsil_muessiseleri_sirasinda-1470635

<http://newscenter.az/2020/04/23/azrbaycanin-2-universiteti-dunya-reytingind.html>

<https://olaylar.az/news/sosial/377008>

<https://mektebgushesi.az/2020/04/23/az%ac9%99rbaycanin-2-universiteti-dunya-reytingind%ac9%99-2/>

<https://manera.az/index.php?newsid=11265>

<http://tehsil-press.az/index.php?newsid=49091#newsbase1> etc.

PROFESSOR HAMLET İSAXANLI TƏHSİL NAZİRİNİN KEÇİRDİYİ VİDEOKONFRANSDA

PROFESSOR HAMLET İSAKHANLI IN VIDEO CONFERENCE HELD BY MINISTER OF EDUCATION

Aprəlin 24-də Təhsil naziri Ceyhun Bayramov nazirliyin aparatının rəhbər işçiləri və ali təhsil müəssisələrinin rektorlarının iştirakı ilə videokonfrans keçirib. Videokonfransda Xəzər Universitetinin təsisçisi, Direktorlar və Qəyyumlar Şurasının sədri professor Hamlet İsaxanlı iştirak edib.

Videokonfransda geniş çıxış edən nazir bildirib ki, mart ayından başlayaraq ali təhsil müəssisələrinə verilmiş tövsiyə və tapşırıqlara uyğun olaraq həmin müəssisələrdə tədrisin məsafədən təşkili təmin edilib, bu məqsədlə istifadə edilən Microsoft Teams və bəzi digər onlayn platformalara bu günədək 95 mindən artıq tələbə qoşulub və hazırda bu prosesin əhatəliyi genişlənilir. Tövsiyəyə uyğun olaraq, məsafədən tədris zamanı qazanılmış müsbət təcrübələr ali təhsil müəssisələri arasında paylaşılır, qarşılıqlı əməkdaşlıq şəraitində müzakirələr davam etdirilir.

Təhsil naziri qeyd edib ki, Nazirlər Kabineti tərəfindən təsdiq edilmiş tədbirlər planına əsasən, bir sıra istiqamətlərlə yanaşı, sosial baxımdan həssas əhali qrupuna aid edilən ailələrin üzvü olan tələbələrin təhsil haqqı xərclərinin dövlət tərəfindən ödənilməsi üçün 40 milyon AZN məbləğində kompensasiya nəzərdə tutulub, bu istiqamət üzrə icraçı qurumlar Təhsil və Maliyyə nazirlikləri müəyyən edilib.

Bundan əlavə, ali təhsil müəssisələrində mövcud vəziyyəti nəzərə alaraq tələbələrin tədris ilinin ikinci yarımilliyinin nəticələrinə əsasən qiymətləndirilməsi prosesinin təşkilinə dair fikir mübadiləsi aparılıb, nazirlik tərəfindən bu istiqamətdə ümumi tövsiyələr verilib və hər bir ali təhsil müəssisəsi tərəfindən bu məqsədlə görülməli konkret tədbirlər barədə təkliflərin qısa müddət ərzində Təhsil Nazirliyinə təqdim edilməsi tapşırılıb.

Nazir çıxışında, həmçinin, ali təhsilin təşkili üzrə qarşıda duran növbəti məsələlər, o cümlədən karantin sonrası işlərin təşkili məsələlərinə toxunub.

Videokonfransda gündəlikdəki məsələlərə dair təklif və tövsiyələr səsləndirilib, müzakirələr aparılıb.

On April 24, the Minister of Education Jeyhun Bayramov held a video conference with the participation of senior officials of the ministry and rectors of higher education institutions. Professor Hamlet Isakhanli, the Founder of Khazar University and Chairman of its Board of Directors and Trustees, took part in the video conference.

Delivering an extensive statement at the video conference, the Minister said that since March, in accordance with the recommendations and instructions given to higher education institutions, distance learning has been provided in these institutions, thus more than 95,000 students have joined Microsoft Teams and some other online platforms. Currently the coverage is expanding. In accordance with the recommendation, the positive experiences gained during distance learning are being shared among higher education institutions, and discussions continue in a spirit of mutual cooperation.

The Minister of Education noted that according to the action plan approved by the Cabinet of Ministers, along with a number of areas, the state will provide compensation in the amount of 40 million AZN to cover the tuition fees of students from the families belonging to socially vulnerable groups. The Ministries of Education and Finance were designated as the executive bodies in this direction.

Moreover, the discussion was held regarding the views and approaches on the organization of the assessment process based on the results of the second half of the academic year, taking into account the current situation in higher education institutions. The Ministry gave general recommendations in this direction and instructed each higher education institution to submit proposals to the Ministry of Education on specific measures to be taken for this purpose as soon as possible.

In his speech, the Minister also touched upon the upcoming issues on the organization of higher education, including the organization of post-quarantine work.

Suggestions and recommendations on current issues were made and discussions were held at the video conference.

HOLLYWOOD-UN YÜKSƏK SƏVIYYƏLİ SERIALINDA "XƏZƏR"İN ADI VƏ ŞÖHRƏTİ

J. J. Abrams tərəfindən yaradılaraq 2001-ci il sentyabrın 30-dan 2006-cı il mayın 22-dək beş mövsüm müddətində ABC kanalında yayımlanmış "Alias" televiziya serialı amerikalı döyüş-triller kateqoriyasına aid filmidir.

Serial tənqidçilər tərəfindən yaxşı qarşılanmış və 2003-cü ildə Amerika Film İnstitutu tərəfindən ən yaxşı 10 televiziya proqramı siyahısına daxil edilmiş, həmçinin, çoxsaylı nominasiyalar üzrə mükafatlara layiq görülmüşdür.

Əgər 2001-2006-cı illər arasında döyüş-triller-dram janrının həvəskarları arasında sorğu keçirilsəydi, çoxu ən yaxşı serial kimi "Alias"ın adını çəkərdi. Buna görə də, bu televiziya serialına çoxlu mükafatların verildiyi təəccüblü deyil (32 mükafat və 145 nominasiya). Bəziləri aşağıdakılardır:

- Qızıl Qlobus, ABŞ, 2005 - Ən yaxşı Televiziya Serialı nominantı;
- Drama Primetime Emmy Mükafatları, 2005/2006 - Görkəmli Stunt Koordinasiya nominantı;
- Primetime Emmy Awards, 2005 - Ən Yaxşı Şəbəkə Televiziyası Serialı;
- Elmi fantastika Akademiyası, fantastika və dahşət filmləri üzrə, ABŞ, 2003 - Ən Yaxşı Şəbəkə Televiziyası;
- AFI Mükafatları, ABŞ, 2004 - İlin Televiziya Proqramı;
- Amerika Kino Redaktorları, ABŞ, 2002 - Televiziya üçün Ən Yaxşı Bir Saat Seriyası;
- Onlayn Film və Televiziya Birliyi, 2003-2005 - Ən Yaxşı Dram Seriyaları;
- Xalqın Seçimi Mükafatları, ABŞ, 2005;
- Sevimli Televiziya Dram SFX Mükafatları, İngiltərə, 2004 - Ən Yaxşı Televiziya Şousu.

Ölkə mediası bu barədə xəbər yaymışdır:

<https://strateq.az/sosial/434042/x%99z%99r-universitetinin-adi-m%99shur-abs-teleserialinda.html>

<https://www.gununesiaz.info/x%99z%99r-universitetinin-adi-dunyaca-m%99shur-abs-teleserialinda-8-milyon-insann-izl%99diyi-film/>

<https://azpost.info/x%99z%99r-universitetinin-adi-abs-in-m%99shur-teleserialinda-c%99kilib/>

https://azertag.az/xeber/Xezer_Universitetinin_adi_meshur_ABS_teleserialinda-1493463

<https://modern.az/az/news/240510>

http://525.az/site/?name=xeber&news_id=142276#gsc.tab=0 və s.

SD-6 Sloane-nin şər adam olan direktoru birinci mövsümün 19-cu hissəsində Noahla və Sidneyn iş yoldaşı və sevgilisi ilə söhbət edir, onunla Sidneyn arasında yeni yaranan ehtirasları yox etmək üçün onu başqa bir gizli tapşırıqə göndərir ki, onu daha yaxından tanıсын və onun sadıqlığına duyduğu şübhələrə əsasən hərəkət etsin.

Süjet özündə sirli personajları və üstü açılmış çoxlu hadisələrin həyəcanlandırıcı və mürəkkəb məqamlarını ehtiva edir. Süjetin təfərrüatları ilə bağlı daha dərin müzakirəyə getməyə ehtiyac duyuruq, lakin onu qeyd etmək istəyirik ki, aparıcı personajlardan biri (Sidney) ilə şəxsi və peşəkar əlaqələri olan digər vacib personajlardan biri (Noah) Bakıdakı Xəzər Universitetində Neft və qaz geologiyası və geofizikası üzrə fəlsəfə doktoru proqramına başlamağa hazırlaşır; bu, serialın ssenari müəllifi tərəfindən Xəzər Universitetinin Azərbaycanda ali təhsil sahəsində əsas mərkəz hesab edildiyini, Azərbaycana təhsil almaq üçün gələn bir şəxs üçün Xəzər Universitetinin ciddi aspirantura təhsili ilə assosiasiya olunduğunu göstərir. Məlum olur ki, Xəzər Universiteti, şübhəsiz, Azərbaycanda ən üstün təhsil məqsədini həyata keçirmək üçün ən yaxşı ali təhsil proqramları təqdim edir.

Hamımız sevindiririk ki, Xəzər Universitetinin adı çəkildikən bu assosiasiya yaranır və hamımız bu assosiasiyanın yaranmasına səbəb olan imicin qorunmasına çalışırıq.

Serialın həmin hissəsinə aşağıdakı səhifədə baxmaq olar:

https://www.youtube.com/watch?v=-EnPMIdy7BY&feature=share&fbclid=IwAR0qTe_ebcm75k3CdeOQ2hmzuFUxFyLJiAKIz8lmhXWVVi_YHCzxAwXuhg

NAME & FAME OF KHAZAR UNIVERSITY AT TOP-NOTCH HOLLYWOOD

Alias is an American action thriller television series created by J. J. Abrams, that was broadcast on ABC for five seasons from September 30, 2001 to May 22, 2006.

The series was well received among critics and was included in several "best of" lists, including the American Film Institute's top ten list for television programs in 2003. The show also received numerous awards and nominations.

If you ask any enthusiast of the Action/Thriller/Drama genre of the time span 2001-2006, most wouldn't have missed Alias which would have been high on the list of their must-sees. This reception is no wonder given the accolades below (32 wins and 145 nominations, some of which follow):

- Golden Globe, USA 2005 Nominee for Best Television Series
- Drama Primetime Emmy Awards, 2005/2006 Nominee for Outstanding Stunt Coordination
- Primetime Emmy Awards 2005 for Best Network Television Series
- Academy of Science Fiction, Fantasy & Horror Films, USA 2003 Best Network Television Series
- AFI Awards, USA 2004 TV Program of the Year
- American Cinema Editors, USA 2002 Best Edited One-Hour Series for Television
- Online Film & Television Association 2003-2005 Best Drama Series
- People's Choice Awards, USA 2005
- Favorite Television Drama SFX Awards, UK 2004 Best TV Show

In the 19th episode of the first season, the villainous director of SD-6 Sloane is talking to

Country's media reported on this:

<https://strateq.az/sosial/434042/x%99z%99r-universitetinin-adi-m%99shur-abs-teleserialinda.html>

<https://www.gununesiaz.info/x%99z%99r-universitetinin-adi-dunyaca-m%99shur-abs-teleserialinda-8-milyon-insam-izl%99diyi-film/>

<https://azpost.info/x%99z%99r-universitetinin-adi-abs-in-m%99shur-teleserialinda-c%99kilib/>

https://azertag.az/xeber/Xezer_Universitetinin_adi_meshur_ABS_teleserialinda-1493463
<https://modern.az/az/news/240510>

http://525.az/site/?name=xeber&news_id=142276#gsc.tab=0 ets.

Noah and Sydney's co-worker and lover, sending him on another mission to kill the newfound passion between him and Sydney, so that he can look into her more deeply and act on his suspicions about her true allegiances.

The plot offers a thrilling complexity of mysterious layered characters and numerous revelations and twists in a category of its own. We don't need to concern ourselves further with the details of the plot, but with the fact that an important character (Noah) in the series who had key personal and professional links to the leading character (Sydney) is set to go to Baku to start a PhD on petrol geoscience at Khazar University; this holds up the image of Khazar University as the prime center for higher education in Azerbaijan that is cited by the series screen writer, associating Khazar University with the image of the primary example of serious postgraduate study that comes to mind when someone comes to Azerbaijan for this purpose. It becomes clear that Khazar University provides the best higher education scenario about which few would have any doubt, when it comes to pursuing such a paramount educational goal in Azerbaijan.

We are all happy that this association is evoked at the mention of Khazar University and are all but committed to preserving the image that gave rise to it.

This part of the series can be viewed on the following page:

https://www.youtube.com/watch?v=-EnPMIdy7BY&feature=share&fbclid=IwAR0qTe_ebcm75k3CdeOQ2hmzUFUxFyLjIAKlZ8lmhXWVVi_YHCzxhAwXuhg

SOSIAL BAXIMDAN HƏSSAS ƏHALİ QUPUNA AID EDİLƏN AİLƏLƏRİN ÜZVÜ OLAN TƏLƏBƏLƏRİN TƏHSİL HAQQI XƏRCLƏRİNİN ÖDƏNİLMƏSİ HAQQINDA

REGARDING THE PAYMENT OF TUITION FEES BY STUDENTS WHO ARE MEMBERS OF FAMILIES BELONGING TO SOCIALLY VULNERABLE GROUPS

Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabineti tərəfindən təhsil müəssisələrində normativ təhsil müddətində ödənişli əsaalarla əyani təhsil alan (təkrar ali və orta ixtisas təhsili istisna olmaqla) və sosial baxımdan həssas əhali qrupuna aid edilən ailələrin (bax: Sosial baxımdan həssas əhali qrupuna aid edilən ailələrin üzvü olan tələbələrin təhsil haqqı xərclərinin ödənilməsi barədə Nazirlər Kabinetinin Qərarı) üzvlü olan tələbələrin iki tədris semestri üçün təhsil haqqı xərclərinin dövlət büdcəsinin vəsaiti hesabına ödənilməsi haqqında qərar qəbul edilmişdir.

Qaydalara əsasən, həssas qrupdan olan tələbələr üçün illik təhsil haqqı xərci Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 2010-cu il 25 iyun tarixli 120 nömrəli Qərarı ilə təsdiq edilmiş ayrı-ayrı ixtisaslar üzrə hər bir təhsiləlanə düşən təhsil xərcləri miqdarında dövlət tərəfindən ödəniləcək. Təhsil haqqı xərcinin 50 faizi 2019-2020-ci ilin yaz semestri üzrə, 50 faizi isə 2020-2021-ci tədris ilinin payız semestri üzrə elektron qaydada ödəniləcək. Qeyd edək ki, bu qrupa aid edilən tələbələr təhsil aldığı təhsil müəssisəsinə müraciət edərək müvafiq məlumatları təqdim etməlidirlər. Tələbələrin müraciətindən sonra təhsil müəssisələrindəki məsul şəxslər tərəfindən həmin məlumatlar "Təhsil Mərkəzləşdirilmiş İnformasiya Sistemi"-nə daxil ediləcək. Sonrakı mərhələdə tələbələrin statusu müəyyən ediləcək və təhsil müəssisələrinə tələbələrin təhsil haqlarının ödənişləri həyata keçiriləcək.

The decision was made by the Cabinet of Ministers of the Republic of Azerbaijan to cover the tuition fees for two semesters of full-time students (excluding repeated higher and secondary special education), who are members of socially vulnerable families at the expense of the state budget (see: Decision by the Cabinet of Ministers on the Reimbursement of Tuition Fees for Students from Socially Vulnerable Families).

In accordance with the regulations, the annual tuition fee for students from vulnerable groups will be paid by the state in the amount of tuition fees per student in certain majors, approved by the decision of the Cabinet of Ministers of the Republic of Azerbaijan, dated June 25, 2010 No. 120. The fees will be paid electronically, 50 percent of tuition fees for the spring semester of 2019-2020, and 50 percent for the fall semester of the 2020-2021 academic year accordingly. It should be noted that students belonging to this group must apply to the educational institution where they study and provide relevant information. After the submission of students' application, the responsible persons of the educational institutions will enter this information into the "Centralized Education Information System". At the subsequent stage, the status of students will be determined and tuition fees will be paid to educational institutions.

KORONAVİRUSLA MÜBARİZƏYƏ DƏSTƏK FONDUNA YARDIM ASSISTANCE TO THE CORONAVIRUS RESPONSE FUND

Məlum olduğu kimi, Azərbaycan Respublikası Prezidentinin fərmanı ilə əhəlinin sağlamlığının qorunması və koronavirus infeksiyasına qarşı mübarizənin gücləndirilməsi üçün Koronavirusla Mübarizəyə Dəstək Fondu yaradılmışdır. Bu fondun əsas məqsədi koronavirus infeksiyasının ölkəmizdə yayılmasının qarşısını almaqdan və onunla mübarizə istiqamətində həyata keçirilən tədbirlərə maliyyə dəstəyini təmin etməkdən ibarətdir.

Xəzər Universiteti dövlət-vətəndaş birliyini əks etdirən bu işə laqeyd qalmamış və Koronavirusla Mübarizəyə Dəstək Fonduna maliyyə dəstəyi vermişdir.

Bu haqda Koronavirusla Mübarizəyə Dəstək Fondunun rəsmi saytında məlumat verilmişdir:

As it is known, the Coronavirus Response Fund was established by the decree of the President of the Republic of Azerbaijan to protect the health of the population and strengthen the fight against coronavirus pandemic. The main purpose of this Fund is to prevent the spread of coronavirus infection in our country and to provide financial support for measures taken to combat it.

Khazar University has not treated this matter with indifference, which reflects the state-civil union, and has provided financial support to the Coronavirus Response Fund.

This was reported on the official website of the Coronavirus Response Fund:

<http://covid19fund.gov.az/az/donation>

HİNDİSTAN

PROMIG LAYİHƏSİNİN YEKUN GÖRÜŞÜ FINAL MEETING OF PROMIG PROJECT

INDIA

Fevralın 23-29-da İvana Cavaxişvili Tbilisi Dövlət Universitetinin koordinatoru olduğu “Universitetdə miqrasiya təhsilinin təşviqi” Erasmus+ (PROMIG, 573554-EPP-1-2016-1-GE-EPPKA2-CBHE-JP) layihəsi çərçivəsində Hindistanın Dehli şəhərində layihənin növbəti qış məktəbi və həmçinin də yekun görüşü keçirilmişdir. Görüşdə Xəzər Universitetindən Təlim-tədris mərkəzinin direktoru Ülker Bayramova, İqtisadiyyat və menecment fakültəsinin dekani Dr. Ceyhun Məmmədov və fakültənin MBA tələbələri Leyla İsgəndərova və Tural Müslimzadə iştirak etmişlər.

Tədbirdə WUZ Avstriya təşkilatının nümayəndəsi, Bakı Mühəndislik Universiteti, Oldenburq Universiteti (Almaniya), Əfqanıstanın Tabəş və Kabil universitetləri və Gürcüstan universitetlərinin müəllim və tələbələri iştirak etmişlər.

Görüş müddətində təlimçilər və tələbələr nəzərdə tutulmuş qış məktəbinin proqramını yerinə yetirmiş və həmçinin Dehli Universitetinin Qızlar Kollecinə olmuşlar. Bundan əlavə, layihədə həyata keçirilmiş fəaliyyətlərin nəticələrinə dair təqdimatlar dinlənmişdir. Layihə koordinatoru Dr. Nino Parsadanişvili layihənin həyata keçirilməsində yaranan problemlərə baxmayaraq uğurla nəticələndiyini bildirmiş, iştirakçılara sertifikat təqdim etmişdir.

On February 23-29, within the framework of the Erasmus + (PROMIG, 573554-EPP-1-2016-1-GE-EPPKA2-CBHE-JP) project entitled “Promotion of Migration Education at the University” and coordinated by Ivane Javakhishvili Tbilisi State University, project’s subsequent winter school and also its final meeting was held in Delhi city of India. During the meeting, Khazar University was represented by Ulker Bayramova, Director of Teaching and Learning Centre, Dr. Jeyhun Mammadov, Dean of School of Economics and Management and the School’s MBA students - Leyla Isgandarova and Tural Muslimzade.

The event was attended by a representative of the Austrian organization WUZ, teachers and students from Baku Engineering University, Oldenburg University (Germany), Afghanistan’s Tabesh University and Kabul University and also Georgian universities.

During the meeting, the trainers and students completed the planned winter school program and also visited the Girls’ College of Delhi University. Moreover, the results of the activities carried out in within the project were presented and presentations were listened to. Project Coordinator Dr. Nino Parsadanişvili presented the results of the project, noting that the project was successful despite the problems in its implementation, and presented a certificate to the participants.

İSPANIYA**UNILAB LAYİHƏSİNİN
İLK GÖRÜŞÜ****SPAIN****FIRST MEETING OF THE
UNILAB PROJECT**

Avropa Universitetlərinin Davamlı Təhsil Şəbəkəsinin (EUCEN) koordinatoru olduğu “21-ci əsrdə universitetdən əmək bazarına: işə qəbulolunmada bir addım irəli” Erasmus+ (UNILAB, 610245-EPP-1-2019-1-BE-EPPKA2-CBHE-JP) layihəsi çərçivəsində İspaniyanın Barselona şəhərində martın 9-14-də layihənin ilk idarəedici görüşü keçirilmişdir. Görüşdə Xəzər Universitetindən Təlim-tədris mərkəzinin direktoru Ülker Bayramova, Təbiət elmləri və mühəndislik fakültəsinin dekan müavini Dr. Fəxrəndə Əlimərdanova və Karyera mərkəzinin koordinatoru Fəxrəddin Abdullayev iştirak etmişlər.

Tədbirdə layihənin Azərbaycandan olan digər tərəfdaşı - Azərbaycan Dövlət Neft və Sənaye Universiteti, Pompeu Fabra Universiteti (İspaniya), Lille Universiteti (Fransa), Krens Universiteti (Avstriya), Qomel Dövlət Universiteti, Məgilyov Dövlət Universiteti (Belarus), Orenburq Dövlət Universiteti, Sibir Dövlət Universiteti, Lomonosov adına Moskva Dövlət Universiteti və Almeteyvsk Neft Universitetinin (Rusiya) nümayəndələri iştirak etmişlər.

Görüş zamanı layihənin məqsədləri və üç il müddətində layihədə nəzərdə tutulmuş fəaliyyət proqramı, layihə tərəfdaşı olan ölkələrdə universitetlərin işəgötürənlərlə əməkdaşlıq sxemi və hazırda həmin ölkələrdə universitet məzunlarının karyera problemləri və onların həllinə yönəldilmiş məsələlər, görüşdən öncə müxtəlif işə götürən təşkilatlarla keçirilmiş sorğuların nəticələri müzakirə olunmuşdur.

On March 9-14, the First Project Management Meeting within the framework of the Erasmus + (UNILAB, 610245-EPP-1-2019-1-BE-EPPKA2-CBHE-JP), entitled “From University to Labour market in the 21st Century: a step forward in work-based placements” project, coordinated by the European University Continuing Education Network (EUCEN), was held in Barcelona, Spain. In the meeting, Khazar University was represented by Ulker Bayramova, Director of Teaching and Learning Centre, Dr. Fakhranda Alimardanova, Deputy Dean of the School of Sciences and Engineering, and Fakhraddin Abdullayev, Career Center Coordinator.

The event was attended by the representative of the following universities: Azerbaijan State University of Oil and Industry, which is another project partner from Azerbaijan; Pompeu Fabra University (Spain); University of Lille (France); Krens University (Austria); Gomel State University, Mogilev State University (Belarus); Orenburg State University, Siberian State University, Lomonosov Moscow State University and Almeteyvsk State Oil Institute (Russia).

During the meeting, the objectives of the project and the activities envisaged in the project for the period of three years, the scheme of cooperation of universities with employers in each project partner country and the current career problems of university graduates in those countries and issues concerning the resolution of these problems, the results of surveys with various employers, conducted preceding the meeting, were discussed.

**XƏZƏR UNIVERSİTETİNİN
PSIXOLOGİYA DEPARTAMENTİNİN
MÜƏLLİMİ VƏ ELMI
İŞÇISI ÜLKƏR İSAYEVANIN
NYU-YORKDA MÜHAZİRƏSİ**

ABŞ

USA

Xəzər Universiteti Psixologiya departamentinin müəllimi və elmi işçisi Ülkər İsayeva aprelin 18-də ABŞ-da, Nyu-Yorkda fəaliyyət göstərən "Əkinçi"yə - Azərbaycan Youtube sosial layihəsi çərçivəsində coronavirus və karantinlə bağlı müəhazirə oxumuşdur. O, insanların hansı kateqoriyasının bu dövrdə ciddi psixoloji problemlərlə üzləşdiyini, bu problemlərin yaranma səbəbləri və onların aradan qaldırılması yolları barədə beynəlxalq təcrübədən danışmış, tövsiyələr vermişdir.

<https://www.youtube.com/watch?v=eI3YKkyLYGs&t=97s>

**ULKER ISAYEVA, KHAZAR
UNIVERSITY LECTURER AND
RESEARCH FELLOW AT
PSYCHOLOGY DEPARTMENT,
DELIVERS LECTURE IN NEW YORK**

On April 18, Ulker Isayeva, a lecturer and research fellow at Khazar University Psychology Department, delivered a lecture on Coronavirus and quarantine measures, broadcasted by "Akinchi" - within the framework of the Azerbaijan Youtube social project, operating in New York, USA. She spoke about the categories of people facing serious psychological problems at this time, the causes of these problems, the ways to overcome them in accordance with international practice and gave her recommendations.

<https://www.youtube.com/watch?v=eI3YKkyLYGs&t=97s>

HAMLET İSAHANLININ ŞEİRLƏRİ İFA EDİLMİŞDİR

Tarınmış sənətkar Kamran M. Yunis Hamlet İsa-xanlının "Ziyarət" poeməsindən "Uşaq ikən yaşa dol-dum" adlı hissəni (bəstəkar Emin Sabitoğlunun musiqisinin müşayiəti ilə), "Sən həyatdan dadlısanmış" (Ayaz Mənsurovun və "Minik sərçə" filminin musiqi-sindən istifadə ilə) və "Dərd" adlı şeirlərini (Təranə Yusifqızının və "Sarı gəlin" mahnısının musiqilərinin müşayiəti ilə) Youtube`da ifa etmişdir.

<https://www.youtube.com/watch?v=OZuauXbx0fY>

<https://www.youtube.com/watch?v=btAZTN25aqc>

<https://www.youtube.com/watch?v=yBTkuTJHTz0>

HAMLET ISAKHANLI'S POEMS PERFORMED

A well-known artist Kamran M. Yunis performed Hamlet Isakhanli's following verses "Uşaq ikən yaşa doldum" ("I grew up while being a child") a part from the poem "Ziyarət" ("Visit"), "Sən həyatdan dadlısanmış" ("You are Sweeter than Life", using music by Ayaz Mansurov and music from the film "Minik sərçə" ("Little Sparrow")), and "Dərd" ("Sorrow", accompanied by Tarana Yusifgizi's music and the song "Sarı gəlin" ("Yellow Bride")) on YouTube channel.

<https://www.youtube.com/watch?v=OZuauXbx0fY>

<https://www.youtube.com/watch?v=btAZTN25aqc>

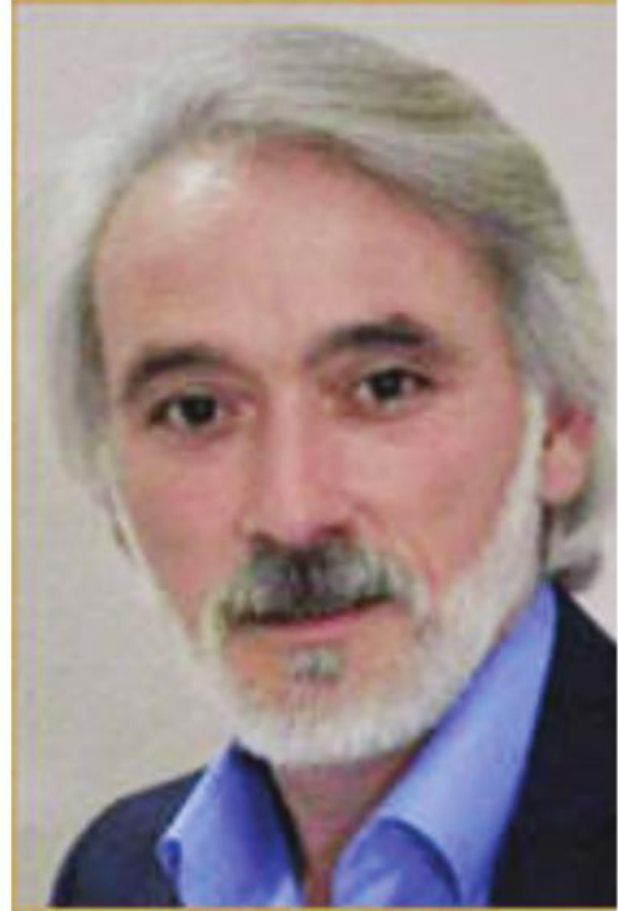
<https://www.youtube.com/watch?v=yBTkuTJHTz0>

MEDIATS LAYİHƏSİNİN MONİTORİNQI

MONITORING OF THE MEDIATS PROJECT

Fevralın 21-də Gəncə Dövlət Universitetində *MEDIATS* layihəsinin (599010-EPP-1-2018-1-NL-EPPKA2-CBHE-JP) monitorinq görüşü olmuşdur. Monitorinq Milli Erasmus+ Ofisinin rəhbəri Pərviz Bağrov, monitorinq və məlumatlandırma üzrə məsul şəxs Zəfər Həsənov tərəfindən keçirilmişdir. Görüşdə Xəzər Universitetini Siyasi elmlər və fəlsəfə departamentinin müdiri Dr. Elmar Mustafayev təmsil etmişdir.

Tədbirdə *MEDIATS* layihəsinin əsas məqsədləri, Gəncə Dövlət Universiteti və Xəzər Universitetinin layihə çərçivəsində həyata keçirdikləri fəaliyyətlər, çətinliklər və gələcəkdə nəzərdə tutulan işlər müzakirə olunmuşdur. Görülmüş işlər və layihə məqsədlərinə uyğun olaraq Milli Erasmus+ Ofisi tərəfindən Gəncə Dövlət Universiteti və Xəzər Universitetinə tövsiyələr verilmişdir.

On February 21, the National Erasmus+ Office of Azerbaijan conducted the monitoring visit of the *MEDIATS* Project (599010-EPP-1-2018-1-NL-EPPKA2-CBHE-JP) at Ganja State University. The meeting was led by Parviz Baghrov, the Head of the National Erasmus+ Office of Azerbaijan; Zafar Hasanov, Monitoring and promotion officer of the National Erasmus+ Office of Azerbaijan. Khazar University was represented by Dr. Elmar Mustafayev, the head of the Political Science and Philosophy Department in the monitoring meeting.

The monitoring meeting was mainly focused on the goals of the *MEDIATS* project, implemented actions done up to now, challenges in the implementation process, and planned future actions. In compliance with the actions implemented so far, the National Erasmus+ Office of Azerbaijan provided its recommendations both to Ganja State University and Khazar University.

MEDIATS LAYIHƏSİ ÇƏRÇİVƏSİNDƏ GÖRÜŞ

MEETING WITHIN MEDIATS PROJECT

Aprelin 20-də Xəzər Universitetinin tərəfdaşı olduğu *MEDIATS* layihəsi çərçivəsində layihənin Azərbaycan tərəfdaşları arasında ZOOM platforması vasitəsilə onlayn görüş keçirilmişdir.

Koronavirus pandemiyası səbəbilə məsafədən keçirilən görüşdə layihənin digər Azərbaycan tərəfdaşı Gəncə Dövlət Universiteti ilə Xəzər Universitetinin əməkdaşları layihə çərçivəsində son iki ayda həyata keçirilmiş işləri və qarşıda duran məsələləri müzakirə etmişlər. Müzakirədə Xəzər Universiteti Siyasi elmlər və fəlsəfə departamentinin müdiri Dr. Elmar Mustafayev, Təlim və təhsil mərkəzinin direktoru Ülker Bayramova və Xəzər psixoloji xidmət mərkəzinin direktoru Mələk Kərimova ilə təmsil olunmuşdur.

On April 20, an online meeting within the framework of the *MEDIATS* project, partnered with Khazar University, was held between Azerbaijani partners of the project via ZOOM platform.

At a remote meeting due to the coronavirus pandemic, members of Ganja State University, another Azerbaijani partner of the project, and Khazar University, discussed the work implemented within the project over the past two months and the upcoming issues. During the discussion, Khazar University was represented by Elmar Mustafayev, the Head of Political Science and Philosophy Department, Ülker Bayramova, Director of Teaching and Learning Centre, and Melek Karimova, Director of the Center for Psychological Service.

UNILAB LAYIHƏSİNİN MONİTORİNQI

MONITORING OF UNILAB PROJECT

Aprelin 21-də Xəzər Universitetinin tərəfdaşı olduğu Erasmus+ *UNILAB* ("21-ci əsrdə universitetdən əmək bazarına: işə qəbul olunmada bir addım irəli", 610245-EPP-1-2019-1-BE-EPPKA2-CBHE-JP) layihəsinin onlayn monitorinq görüşü olmuşdur. Görüş Milli Erasmus+ Ofisinin rəhbəri Pərviz Bağirov və Milli Erasmus+ Ofisinin Monitorinq və təşviqat üzrə əməkdaşı Zəfər Həsənovun rəhbərliyi ilə keçmişdir. Onlayn görüşdə İspaniyadan layihənin koordinatoru Carme Royo (EUCEN-Avropa Universitetlərinin Davamlı Təhsil Şəbəkəsi), Xəzər Universitetindən Ülker Bayramova, Azərbaycan Dövlət Neft və Sənaye Universitetindən Leyla Nağıyeva iştirak etmişlər.

Tərəflər Milli Erasmus+ Ofisinin rəhbərliyinin suallarını cavablandırmış və layihə başlayandan indiyə kimi görülmüş işlər barədə hesabat vermişlər. Həmçinin, bundan sonra layihə çərçivəsində nəzərdə tutulmuş işlər haqqında müzakirələr aparılmış və indiki şəraitdə layihənin işində hansı problemlərin yaranması məsələlərinə toxunulmuşdur.

Ümumilikdə, layihədə görülmüş işlər qənaətbəxş hesab olunaraq, onlayn görüşə yekun vurulmuşdur.

AZƏRTAC və *Tehsil-press.az* tədbir haqqında xəbər yaymışlar:

On April 21, an online monitoring meeting was held within the Erasmus+ *UNILAB* project ("From University to the Labor Market in the 21st Century: a step forward in work-based placements" 610245-EPP-1-2019-1-BE-EPPKA2-CBHE-JP), partnered with Khazar University. The meeting was led by Parviz Bagirov, Head of the National Erasmus+ Office, and Zafar Hasanov, Monitoring and Campaign Officer of the National Erasmus+ Office. The online meeting was attended by Carme Royo, Project Coordinator (European University Continuing Education Network (EUCEN)) from Spain, Ülker Bayramova from Khazar University, and Leyla Naghiyeva from Azerbaijan State University of Oil and Industry.

The parties answered questions from the management of the National Erasmus+ Office and reported on the work implemented since the beginning of the project. Also, discussions were held on the upcoming works envisaged within the project and what kind of problems arise in the current work of the project.

In general, the work delivered within the project was considered satisfactory and the online meeting was concluded.

AZERTAC and *femida.az* spread news about the event:

https://azertag.az/xeber/UniLab_layihesinin_onlayn_monitorinq_gorusu-1469823

<http://tehsil-press.az/index.php?newsid=49045#newsbase1>

MEDIASIYA ŞURASI İLƏ MÜZAKİRƏ

MEETING WITH MEDIATION COUNCIL

Aprəlin 21-də Xəzər Universitetinin Siyasi elmlər və fəlsəfə departamentinin müdiri Dr. Elmar Mustafayev və Azərbaycan Mediasiya Şurasının idarə heyətinin üzvü Ruslan Mirzəyev arasında onlayn videogörüş olmuşdur. Tərəflər arasında onlayn videogörüşün əsas məqsədi Xəzər Universiteti və Gəncə Dövlət Universitetinin tərəfdaşı olduğu "Erasmus+ MEDIATS: Training and Society Transformation (599010-EPP-1-2018-1-NL-EPPKA2-CBHE-JP)" layihəsi və bu yaxınlarda təsis edilmiş Mediasiya Şurası arasında mümkün əməkdaşlıq imkanlarını müzakirə etmək olmuşdur.

Görüşdə Elmar Mustafayev "MEDIATS: Training and Society Transformation" layihəsinin məqsədləri və Azərbaycanın tərəfdaş universitetlərinin layihə çərçivəsindəki öhdəlikləri barəsində məlumat vermişdir. Elmar Mustafayev, həmçinin, tərəfdaş universitetlərin Mediasiya Şurasının gələcək fəaliyyətində yaxından iştirak etmək marağını bildirmiş və mediasiya sahəsində təbliğat və təlimlərin birgə təşkil olunması təklifi ilə çıxış etmişdir.

Öz növbəsində Ruslan Mirzəyev Mediasiya Şurasının gələcək planları barəsində məlumat vermiş və "MEDIATS: Training and Society Transformation" layihəsinin tərəfdaş universitetləri ilə əməkdaşlıq etməkdən məmnun olacaqlarını bildirmişdir. Görüş əsnasında Ruslan Mirzəyev Xəzər Universiteti və Gəncə Dövlət Universitetinin əməkdaşlarını Mediasiya Şurası tərəfindən təşkil edilən təlimlərdə iştirak etməyə dəvət etmişdir.

Onlayn videogörüşün sonunda tərəflər karan-tin tədbirlərinin aradan qaldırılmasından sonra görüşüb, əməkdaşlıq məsələlərini daha ətraflı müzakirə etmək barəsində razılığa gəlirlər.

On April 21, an online meeting was held between Dr. Elmar Mustafayev, Head of the Political Science and Philosophy Department at Khazar University, and Mr. Ruslan Mirzəyev, board member of the recently established Mediation Council in Azerbaijan. The online meeting was organized with the objective to discuss possible opportunities for cooperation between Erasmus+ MEDIATS: Training and Society Transformation project (599010-EPP-1-2018-1-NL-EPPKA2-CBHE-JP) and the recently established Mediation Council in Azerbaijan.

Dr. Elmar Mustafayev briefed Ruslan Mirzəyev with the objectives of the Erasmus+ MEDIATS: Training and Society Transformation project, and the actions to be implemented within this project by Azerbaijani partner universities, Khazar University and Ganja State University. Furthermore, Elmar Mustafayev expressed the interest of both universities in taking an active part in the future endeavors of the Mediation Council and offered joint activities in training programs and the promotion of mediation values in the society.

In his turn, Mr. Ruslan Mirzəyev provided information on the upcoming plans of the Mediation Council and welcomed the cooperation offer by both partner universities of the MEDIATS: Training and Society Transformation project. Moreover, Ruslan Mirzəyev invited Khazar University and Ganja State University employees to participate in the training sessions of the Mediation Council.

At the end of the video-meeting, parties agreed to have a face-to-face meeting following the lift of the lockdown, to discuss further cooperation.

MÖŞHUR TÖDQİQATÇI PROFESSOR HAMLET İSAXANLI HAQQINDA

WELL-KNOWN RESEARCHER TALKS ABOUT PROFESSOR HAMLET ISAKHANLI

“Polymathy” kitabının müəllifi, londonlu tanınmış tədqiqatçı-jurnalist və psixoloq Waqas Ahmad populyar “The New Arab” (baş ofisləri London, Doha və Beirutda olan) qəzetinə müsahibə vermiş, İslam dünyasının intellektualları barədə söhbət açmış, yaşayan azsaylı polimatlar (çoxbilginlər, bir çox sahədə yarıdıcı fəaliyyət göstərən insanlar) sırasında Xəzər Universitetinin təsisçisi, Direktorlar və Qəyyunlar Şurasını sədri professor Hamlet İsxanlının adını çəkmişdir.

Waqas Ahmad professor İsxanlıdan bəhs edərkən, yazır: “Mənim üçün xüsusi fərqlənənlərdən - iki şəxsədən biri azərbaycanlı təhsil mütəxəssisi professor Hamlet İsxanlıdır. İsxanlı tanınmış şair və riyaziyyatçı, eyni zamanda, elm tarixi və fəlsəfəsi haqqında kitabların müəllifi olan maarifçi iş adamıdır”.

Yazını bu link vasitəsilə oxumaq olar:

<https://english.alaraby.co.uk/english/society/2020/3/19/waqas-ahmed-the-muslim-renaissance-main-championing-human-versatility>.

PETRA ŞƏBƏKƏSİNİN ONLAYN GÖRÜŞÜ

ONLINE MEETING OF PETRA NETWORK

Aprelin 22-də PETRA komandasının bəzi layihələrin davamlılığı ilə bağlı razılıq əldə olunması üçün onlayn görüş keçirildi.

Azərbaycanın yeddi universitetinin nümayəndələri cari hadisələr, təhsil müəssisələrinin problemləri və PETRA layihəsinin uğurlarından danışdılar. Yerli komanda layihə başa çatdıqdan sonra əməkdaşlıq üçün imzaladıqları tərəfdaşlıq və şəbəkə sazişini müzakirə etdi və hər universitetdə təşkil olunan tədbirlərdə və seminarlarda iştirak etmək barədə razılıq əldə olundu. Şəbəkədəki digər tərəfdaşların da iştirakını təmin etmək üçün bütün tədris və öyrənmə tədbirlərinin canlı yayımlanması qərara alındı.

Waqas Ahmad, the author of “Polymathy”, a well-known London-based researcher, journalist and psychologist, gave an interview to the popular newspaper “The New Arab” (headquartered in London, Doha and Beirut), wherein he talked about intellectuals of the Islamic world, and amongst current polymaths (prominent scholars who excel in multiple seemingly unrelated fields) he mentioned Professor Hamlet Isakhanli, the Founder of Khazar University and Chairman of its Board of Directors and Trustees.

Speaking about Professor Isakhanli, Waqas Ahmad writes: “One of the two persons who particularly stand out for me is an Azerbaijani educationalist Hamlet Isakhanli. H. Isakhanli is an acclaimed poet and mathematician as well as an educational entrepreneur who has also written books on the history and philosophy of science.

The article can be read at this link:

On April 22, PETRA team online meeting was conducted aimed to agree on some project sustainability activities.

Representatives of seven Azerbaijani Universities discussed current events, challenges of educational institutions and achievements of PETRA project. The local team discussed the partnership and networking agreement they have signed to cooperate after the completion of the project and agreed to participate in the events, seminars and workshops organized at each university. They agreed to have live streaming of all Teaching and Learning events so that other partnership in the Network could participate.

KİM-İN DİREKTOR MÜAVİNİ VEBİNARDA

DEPUTY DIRECTOR OF LIC IN WEBINAR

Mayın 2-də UNEC Kitabxana İnformasiya Mərkəzinin təşkilatçılığı ilə "Pandemiya dövründə Azərbaycanda universitet kitabxanalarının fəaliyyəti haqqında" onlayn vebinar keçirildi. Vebinarıda Azərbaycanın universitet kitabxanalarının fəaliyyətindən danışıldı.

Xəzər Universitetinin Kitabxana İnformasiya Mərkəzinin (KİM) direktor müavini Aytac Misgərli "Pandemiya dövründə Xəzər Universitetinin KİM-in onlayn xidməti" haqqında çıxış etdi. Vebinarıda gələcəkdə universitet kitabxanaları arasında "Kitabxanalararası Elektron Abonement Xidmətinin" yaradılması da müzakirə olundu.

On May 2, the UNEC and Library & Information Center organized an online webinar on "The Activities of University Libraries in Azerbaijan during the Pandemic". The webinar informed about the activities of university libraries in Azerbaijan.

Aytaj Misgarli, Deputy Director of Khazar University's Library & Information Center (LIC), spoke about "Khazar University's LIC's Online Service during the Pandemic". The webinar also discussed the establishment of an "Interlibrary Electronic Subscription Service" among university libraries in the future.

DEPARTAMENT MÜDİRİ TƏHSİL NAZİRLİYİNİN TƏŞKİL ETDİYİ VEBİNARDA

HEAD OF THE DEPARTMENT AT THE WEBINAR ORGANIZED BY MINISTRY OF EDUCATION

Mayın 2-də Azərbaycan Respublikası Təhsil Nazirliyinin təşəbbüsü ilə "Valideynlər üçün iqlim dəyişmələri" mövzusunda vebinar təşkil edilmişdir.

Çoxsaylı valideynlərin qoşulduğu vebinarıda Xəzər Universitetinin Coğrafiya və ətraf mühit departamentinin müdiri Rövşən Abbasov çıxış etmişdir.

On May 2, a webinar on "Climate change for parents" was organized at the initiative of the Ministry of Education of the Republic of Azerbaijan.

Rovshan Abbasov, Head of Geography and Environment Department at Khazar University, spoke at the webinar, which was joined by many parents.

XƏZƏR UNIVERSİTETİNİN BİR QRUP ƏMƏKDAŞINA DÖVLƏT İDARƏLƏRİ VƏ İCTİMAİ XİDMƏT İŞÇİLƏRİ NİZAMI RAYON KOMİTƏSİ TƏRƏFİNDƏN YARDIM GÖSTƏRİLDİ

GROUP OF KHAZAR UNIVERSITY STAFF MEMBERS RECEIVE SUPPORT FROM THE NIZAMI DISTRICT COMMITTEE OF STATE ORGANIZATION AND PUBLIC SERVICE WORKERS

Mayın 4-də Xəzər Universitetinin bir qrup əməkdaşına Azərbaycan Həmkarlar İttifaqları Konfederasiyası Azərbaycan Dövlət İdarələri və İctimai Xidmət İşçiləri Nizami Rayon Komitəsi tərəfindən ərzaq qutuları paylanıldı. Ərzaq yardımını aztəminatlı əməkdaşlara Xəzər Universiteti Həmkarlar Təşkilatının sədri Ələvsət Əmirbəyli təqdim etdi.

On May 4, a group of Khazar University staff members were provided with food boxes by the Nizami District Committee of State Organization and Public Service Workers of the Azerbaijan Trade Union Confederation. Food box provision to low-income employees was presented by Alovzat Amirbeyli, Chairman of Khazar University Trade Union.

DEPARTAMENT MÜDİRİ ONLAYN SEMİNAR KEÇİRDİ

HEAD OF DEPARTMENT HELD ONLINE SEMINAR

Mayın 8-də Xəzər Universitetinin Coğrafiya və ətraf mühit departamentinin müdiri Rövşən Abbasov Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyinin yanında İctimai Şuranın təşəbbüsü ilə "İqlim dəyişmələri şəraitində sudan isitfadə" mövzusunda onlayn seminar keçirdi. Onun çıxışı üç platformadan eyni zamanda 1000 nəfərdən çox adam tərəfindən izlənilib.

Çıxışı feysbukda bu link vasitəsilə izləmək olar.

On May 8, Rovshan Abbasov, Head of the Department of Geography and the Environment at Khazar University, held an online seminar on "Using Water in Climate Change" at the initiative of the Public Council under the Ministry of Ecology and Natural Resources. His seminar was watched by more than 1,000 people on three platforms at the same time.

The speech can be followed on Facebook via this link.

<https://www.facebook.com/1Rovshan>

PSIXOLOGİYA DEPARTAMENTİNİN TƏQDİM ETDİYİ VIDEOÇARX: "PSIXOLOQLAR HAQQINDA DOĞRU BİLİNƏN YANLIŞLAR"

VIDEO PRESENTED BY DEPARTMENT OF PSYCHOLOGY: "COMMON MISCONCEPTIONS ABOUT PSYCHOLOGISTS"

2020-ci il mayın 10-da Ümumdünya Psixoloqlar günlü münasibətilə Xəzər Universitetinin müəllimi və doktorantı Nilufər Əlizadənin təşkilatçılığı ilə psixologiya departamentinin tələbələri ilə "Psixoloqlar haqqında doğru bilinən yanlışlar" adlı video çarx hazırlanmışdır.

Sosial layihənin məqsədi psixoloqlar və psixoterapiya haqqında formalaşan yanlış stereotipləri aradan qaldırmaq və insanlara doğru fikirləri çatdırmaqdır.

Videonu bu linkdən izləmək olar:

Nilufar Alizade, an instructor and PhD student at Khazar University Psychology Department, with the students of the Department prepared a video entitled "Common Misconceptions about Psychologists" on the occasion of 10th of May, World Psychologists' Day.

The purpose of the social project is to dispel misconceptions about psychologists and psychotherapy and to convey the right ideas to people.

You can watch the video at this link:

<https://www.youtube.com/watch?v=IwQmi3kbZUM>

XƏZƏR UNIVERSİTETİNİN VEBSAYTLARINDA YERLƏŞDİRİLMİŞ XƏBƏRLƏR HAQQINDA MÜQAYİSƏLİ MƏLUMAT

Xəzər Universitetinin veb saytı: 2008 - 2019 - cu illər

(www.khazar.org)

2008 – 97; 2009 – 149; 2010 – 274; 2011 – 357; 2012 – 476; 2013 – 535; 2014 – 610; 2015 – 700; 2016 – 547; 2017 – 702; 2018 – 700; 2019 – 775.

Xəzər Universitetinin təsisçisi, Direktorlar və Qəyyumlar Şurasının sədri professor Hamlet İsaخانlının veb saytı: 2009 - 2019 - cu illər

(www.hisaxanli.org)

2009 – 81; 2010 – 125; 2011 – 162; 2012 – 144; 2013 – 156; 2014 – 159; 2015 – 146; 2016 – 158; 2017 – 126; 2018 – 175; 2019 – 121.

“Xəbər - News” qrupu

COMPARATIVE INFORMATION ON THE NUMBER OF NEWS POSTED ON KHAZAR UNIVERSITY'S WEBSITE

Khazar University's "Kheber-News"

Khazar University's website: within the period of 2008-2019

(www.khazar.org)

2008 – 97; 2009 – 149; 2010 – 274; 2011 – 357; 2012 – 476; 2013 – 535; 2014 – 610; 2015 – 700; 2016 – 547; 2017 – 702; 2018 – 700; 2019 – 775.

Website of Hamlet Isakhanli, the Founder of Khazar University and Chairman of its Board of Directors and Trustees: within the period of 2009 – 2019

(www.hisaxanli.org)

2009 – 81; 2010 – 125; 2011 – 162; 2012 – 144; 2013 – 156; 2014 – 159; 2015 – 146; 2016 – 158; 2017 – 126; 2018 – 175; 2019 – 121.

Group "Kheber-News"

“ƏLİLLİYİN DƏRKİ VƏ STİQMALARIMIZ” MÖVZUSUNDA TƏLİM

Mayın 16-da Xəzər Universiteti Psixologiya departamentinin koordinatoru psixoloq Mələk Kərimova magistr tələbələrə və hər kəsə açıq Zoom üzərindən təlim keçdi. Təlimin mövzusu “Əlilliyin dərk və stiqmalarımız” idi.

Təlimdə “Uğurun xəritəsi” kitabının müəllifi Murad Məmmədov da iştirak edirdi. O, mövzu ilə əlaqədar öz həyatından da nümunələr gətirərək, bu stiqmaların ayrı-seçkiliyə yol açdığını və ibtidai təhsil illərindən məktəblilərə düzgün yanaşmanın öyrədilməsinin zəruri olduğunu bildirdi. Psixoloq Mələk Kərimova ailədə və cəmiyyətdə əlilliyi olan şəxslərə düzgün yanaşma və ünsiyyətin qurulma yollarından, psixi dayanıqlılıqdan bəhs etdi və iştirakçıların suallarını cavablandırdı.

TRAINING ON “PERCEPTION OF DISABILITY AND OUR STIGMAS”

On May 16, Melek Karimova, psychologist and Coordinator of Khazar University's Department of Psychology, conducted a training for master's students and other attendees via Zoom platform. The topic of the training was dedicated to “Perception of Disability and Our Stigmas”.

Murad Mammadov, the author of the book on “Map of Success” also participated in the training. He gave examples from his own life on the subject, noting that these stigmas lead to the discrimination and emphasized the need to teach students the right approach from primary school. Psychologist Melek Karimova spoke about ways of forming a benign approach and building communication with people with disabilities in the family and society, mental stability and answered questions of the participants.

PSIXOLOGIYA DEPARTAMENTİNİN ƏMƏKDAŞI “İNKLÜZİV ALI TƏHSİLDƏ 3N” ADLI VEBİNARDA

PSYCHOLOGY DEPARTMENT'S MEMBER AT WEBINAR ON “3N IN INCLUSIVE HIGHER EDUCATION”

Mayın 20-də Xəzər Universiteti Psixologiya departamentinin koordinatoru və Psixoloji xidmət mərkəzinin direktoru Mələk Kərimova UNEC Universitetinin təşkil etdiyi “İnküziv ali təhsildə 3N” adlı vebinara qonaq spiker kimi dəvət edildi. Psixoloq öz müəhazirəsində Xəzər Universitetinin daha öncə həyata keçirilən ESFİDIP layihəsi ilə əlaqəli məlumat verərək, Xəzər Universitetində əlilliyi olan tələbələr üçün yaradılmış mərkəzdən də bəhs etdi. Psixoloq daha sonra əlilliyi olan şəxslərlə bağlı psixoloji modelləri açıqlayaraq, cəmiyyət, xüsusilə ailənin əlilliyi olan şəxslərə kiçik yaşlardan etibarən düzgün, bərabər hüquqlu yanaşmasının və psixoloji dayanıqlığı artırma yollarının əhəmiyyəti ilə bağlı ətrafı məlumat verdi.

Maraqlı müzakirələrlə davam edən tədbirdə xarici qonaqlar Azərbaycan universitetlərində əlilliyi olan tələbələr üçün əlverişli şəraitin olmasını yüksək qiymətləndirdilər.

On May 20, Melek Karimova, Coordinator at Khazar University Psychology Department and Director of the Psychological Service Center, was invited as a guest speaker to a webinar entitled “3N in Inclusive Higher Education” organized by UNEC University. In her lecture, the psychologist provided information about Khazar University's previous ESFIDIP project and also talked about the Center for Students with Disabilities established at Khazar University. The psychologist then explained the psychological models of people with disabilities and the importance of a fair, equitable approach to society, especially the family of people with disabilities from an early age, and ways to increase psychological resilience.

During the event, which continued with interesting discussions, foreign guests commended the favorable conditions for students with disabilities in Azerbaijani universities.

XƏZƏR UNIVERSİTETİNİN MÜƏLLİMİ ONLAYN VEBİNARDA KHAZAR UNIVERSITY'S TEACHER AT ONLINE WEBINAR

Mayın 23-də Xəzər Universiteti Psixologiya departamentinin müəllimi Nilufər Əlizadə Psixologiya Elmi-Tədqiqat İnstitutunun keçirdiyi onlayn vebinar da spiker kimi çıxış etdi. “Psixoterapiyada müasir yanaşmalar” mövzusunda seminar da Nilufər Əlizadə humanistik terapiyanın tarixi, istifadə texnikaları və hədəf qrupu haqqında məlumat verdi.

On May 23, Nilufar Alizade, an instructor at Khazar University Psychology Department, took on the role of a speaker at online webinar hosted by the Psychological Research Institute. At the seminar on “Modern approaches in psychotherapy” Nilufar Alizade gave information about the history of humanistic therapy, techniques and target group.

HAMLET İSAXANLININ ŞEİRİNƏ BƏSTƏLƏNMİŞ MAHNI İFA OLUNDU

2020-ci il mayın 25-də Xəzər TV-nin “5-də 5” proqramında Xalq artisti, tarzən Zamiq Əliyevin yaradıcılıq gecəsi oldu. Gecədə Xalq artisti Teyyub Aslanov Hamlet İsxanlının “Nə olaydı” şeiri əsasında Zamiq Əliyevin bəstələdiyi mahnıyı ifa etdi.

HAMLET ISAKHANLI'S POEM PUT TO MUSIC PERFORMED

On May 25, 2020, People's Artist, tar player Zamiq Aliyev's creative evening took place on Khazar TV's “5 of 5” program. In the evening, People's Artist Teyyub Aslanov performed a song composed by Zamiq Aliyev based on the poem “Nə olaydı” (“I wish”) by Hamlet Isakhanli.

AZƏRBAYCAN MUSIQISINI KANADADA TƏBLİĞ EDƏN MÜĞƏNNİ

2020-ci il martın 23-də moderator.az saytı Xəzər Universitetinin keçmiş müəllimi, hazırda Kanadada yaşayıb işləyən Yusif Savalan haqqında məqalə çap etmişdir. Məqaləni oxucularımıza təqdim edirik.

Mələhətli səs Allah vergisidir, ilahi ərmağandır. Elə ki, ifaya çevrilir, əsəblərə sığal çəkib zövqləri oxşamağa başlayır. Ecəzkar gücü ilə hər kəsi sehrəyib düşünməyə vadar edir. Bu tilsimin təsiri altında insan ruhən dincəlir, mənən saflaşır. Bir də baxıb görür ki, başqa bir aləmdədir...

Bəli, bu gün sizə mələhətli səsiylə trəklərə yol tapan bir müğənnidən söhbət açmaq istəyirəm. Elə bir müğənnidən ki, altı yaşından Təbriz radiosunda çıxışlar edib. On dörd yaşından həmin radionun xalq çalğı alətləri ansamblının solisti olub. İfa etdiyi nəğmələrin lent yazısı bu gün də radionun “Qızıl fond”unda qorunub saxlanılır...

Haqqında danışdığım Yusif Savalan İranda dün-yaya gəlib. İran şahı Məhəmməd Rza Pəhləvi devriləndən dörd il sonra bu ölkəni tərk edib. Bir il Türkiyədə məskunlaşsa da, sonradan üç il Fransada yaşayıb. Daha sonra Belçikaya köçüb. 1987-ci ildən 1998-ci ilədək orada idman mərkəzində işləyər-şləyər opera evində öz ecəzkar ifası ilə Azərbaycan musiqisini təbliğ edib. 1998-ci ildə isə ABŞ-ın Kaliforniya ştatına gəlib. Burada görkəmli musiqiçi Çingiz Sadiqovla tanış olub. San-Xosedə, Santa-Klarada, San-Fransiskoda onunla birlikdə konsertlər verib. Deyir ki, “Rəhmətlik Çingiz Sadiqov mənə mənəvi atalıq edib. Ondan musiqinin sirlərini öyrənmişəm”.

1999-cu ildə Kanadaya tüz tutub. Dörd il Kandanın Toronto şəhərində yaşayıb. Burada olarkən tarzən Məhəmməd Arnan və qarmon ustası Rammin Şadpurla bir araya gələrək, “Təbriz” ansamblını yaradıb. Monrealda, Ottavada, Toronto-

da dəfələrlə konsert proqramıyla çıxış ediblər. 2002-ci ildə isə “İpək Yolu” kamera orkestrini yaradaraq, bir sıra konsertlər təşkil edib. 2003-cü ildə Bakıya gəlib, 2006-cı ilədək “Lider” tele-viziyasının dublyaj redaksiyasında çalışıb. Eyni zamanda, Xəzər Universitetində fransız və ingilis dillərini tədris edib. Bundan əlavə, yaradıcılıqla da məşğul olub. Bir sıra videokliplər çəkərək, o cümlədən Ruhəngiz Qasimovadan, Yalçın Rza-zadədən, Mobil Əhmədovdan, Teymur Əmrah-dan vokal dərsləri alıb. 2006-cı ildə isə Arif Qazi-yevin ərsəyə gətirdiyi “Xarı bülbüllər” filmində Aleksandr Dütmanın obrazını yaradıb.

Bakıda olarkən həm də ailə qurub. Ömür-gün yoldaşı Naznaz Sadiqova Azərbaycan Dillər Universitetini bitirib. İxtisasca ingilis dili müəllimidir. Hazırda Torontoda şirkətlərdən birində işləyir. İki övladı vardır. Qızı Dəniz 14, oğlu Ayaz isə 12 yaşındadırlar.

2007-ci ildə yenidən Kanadaya qayıdıb. Daşınmaz əmlakın alqı-satqısı ilə məşğul olur və həmçinin “Kişi salonu”na rəhbərlik edir. 2009-cu ildə “Kanadada Azərbaycan İncəsənət Mərkəzi”ni yaradıb. Həmin mərkəzin xətti ilə bir sıra tədbirlər keçirib.

İndiyədək üç CD diski işıq tüzü görüb. Onlardan birincisi bəstəkar mahnılarından ibarət “Heydər baba” albomu adlanır. 1997-ci ildə Bakıda, Cavanşir Quliyevin dəstəyi, Möhlət Müslümovun rəhbərlik etdiyi ansamblın müşayəti ilə ərsəyə gəlib. İkinci diski də 1999-cu ildə Bakıda, “Qarabağ” adı altında işıq tüzü görüb. Üçüncü

“Azərbaycan sevgi nəğmələri” diskisi isə Kanadada yazılıb. Əcnəbi musiqiçilərdən ibarət yeni yaratdığı “Xəzər nəfəsi” estrada orkestrinin müşayiəti ilə təqdim olunan bu diskdə Emin Sabitoğlu, Ruhəngiz Qasımova və Elza İbrahimovanın bəstələrindən ibarət mahnılar yer alıb...

Deyir ki, “İran adlı məmləkətdə doğulub böyülsəm də, şəcərəm böyük Məhəmməd Hədiyə gəlib çıxır. Azərbaycanı canım qədər sevirəm. Haraya getsəm də, harada yaşasam da, içində bir Azərbaycan gəzdirmişəm. Ömrüm boyu onun musiqisini təbliğ etmişəm. Nə qədər ki, nəfəs alıram, o, mənim anam, mən də onun övladıyam”.

Şux zarafatları ilə adamda xoş əhval-ruhiyyə yaradan, mehriban, diqqətli insandır. Söhbətimiz boyu bütöv Azərbaycan sevdalısı olduğu aydın görünürdü. Arzuları çoxdur. Hər iki Azərbaycanın birləşməsi, övladlarına yüksək təhsil vermək, onları əsl azərbaycanlı kimi böyütmək ən əsas arzusu varsa, Bakıda konsert vermək ən böyük istəyidir. Velosiped sürməyi, idmanla məşğul olmağı xoşlayır. “Müğənninin səsi yerində, görkəmi xoş olmalıdır”- söyləyir. Bəs, Kanadaya gəlmək istəyənlərə tövsiyə nədir soruşanda, cavabı Molla Vəli Vidadidən üç bənd oldu:

*Dəli könül, gəl aylənmə qürbətə,
Bir gün olur vətən deyib ağlarsan.
Yadlar ilə ömir çürür həsrətə,
Bir gün olur vətən deyib ağlarsan.*

*Yaxşı gündə yarı yoldaş çox olur,
Yaman gündə heç bulunmaz, yox olur.
Yad ellərin tənə sözü ax olur,
Bir gün olur vətən deyib ağlarsan.*

*Mən görmüşəm bu qürbətənin dadını,
Yanıb-yanıb çax çəkmişəm odumu.
Qəmlənirsən hər görəndə şadını,
Bir gün olur vətən deyib ağlarsan...*

Elman Eldarəğlu

<https://www.moderator.az/news/316380.html>

İSPANIYA

**XƏZƏR UNIVERSİTETİ YENİ COST
LAYİHƏSİNDƏ TƏRƏFDAŞDIR
KHAZAR UNIVERSITY IS A PARTNER
IN A NEW COST PROJECT**

SPAIN

Xəzər Universiteti “İkinci Qurbanlar üzərində işləyən Avropa Tədqiqatçılar Şəbəkəsi” adlı *COST* layihəsində tərəfdaşlardan biridir. Layihənin məqsədləri dördüncü meyarın (Dörd Hədəf) və onun səhiyyə təşkilatları üçün təsirlərinin müzakirəsini təşviq etmək; İkinci Qurbanlar (İQ) fenomeninin nəzəri konseptualizasiyasını daha da inkişaf etdirmək və onun tərifinə dair ümumi bir anlayış formalaşdırmaq; şəxsi, peşəkar, sosial, hüquqi, iqtisadi və əmək baxımından Neqativ Halın (NH) səhiyyə işçilərinə təsiri və onların nəticələri barədə məlumatlılığı artırmaqdır. Layihə həmçinin hüquqi, etik və təşkilati boşluqların müzakirəsini asanlaşdıran qayda və qanunlarda dəyişikliklərə nail olmaq; səhiyyə sahəsində işçilər üzrə siyasəti təkmilləşdirmək və İQ fenomeninin nəticələrini həll etmək üçün sistem səviyyəsində yeni ölçülər tətbiq etmək məqsədi daşıyır.

Layihəyə İspaniyanın FISABIO - Alicante-Sant Joan Səhiyyə Dairəsi rəhbərlik edir. Layihənin üzvləri İspaniya, İtaliya, Belçika, İrlandiya, Portuqaliya, Slovakiya, Rumıniya, Amerika Birləşmiş Ştatları, Azərbaycan, Hollandiya, Polşa, Bosniya və Herseqovina, Çexiya, Litva və Yaponiya kimi ölkələrdəndir.

Khazar University is one of the partners in a *COST* project called “The European Researchers' Network Working on Second Victims”. The project's objectives are to encourage discussion of the meaning of the fourth criterion (Quadruple Aim) and its implications for healthcare organizations; to develop further the theoretical conceptualization of the Second Victims (SV) phenomenon and developing a common understanding of its definition; to raise awareness of the impact of Adverse Event (AE) on healthcare professionals and their consequences in personal, professional, social, legal, economic, and labor terms. The project also pursues objectives to achieve changes in rules and regulations facilitating discussion of the legal, ethical, and organizational gaps; to introduce new metrics on the system level to improve health workforce policy and to learn to tackle with the consequences of SV phenomenon.

The project is led by FISABIO - Alicante-Sant Joan Healthcare District, Spain. The project's members come from countries like Spain, Italy, Belgium, Ireland, Portugal, Slovakia, Romania, United States, Azerbaijan, the Netherlands, Poland, Bosnia and Herzegovina, Czech Republic, Lithuania and Japan.

**CREATIVE SPARK LAYİHƏSİ ÇƏRÇİVƏSİNDƏ
SAHİBKARLIQ HAQQINDA VEBİNAR**

İNGİLTƏRƏ

**ENTREPRENEURSHIP WEBINAR WITHIN
CREATIVE SPARK PROJECT**

**GREAT
BRITAIN**

Aprelin 20-də Middlesex Universiteti (İngiltərə) və Xəzər Universiteti Creative Spark Tərəfdaşlıq Fondunun dəstəyi ilə həyata keçirdikləri Creative Spark layihəsi çərçivəsində sahibkarlıq mövzusunda vebinar təşkil etdilər. Middlesex Universitetinin dosenti Dr. Georgios Dafoulasın rəhbərliyi ilə bir saat davam edən vebinar tələbələrə sahibkarlıq və növləri onun inkişafı üçün milli imkanlar barədə məlumat verdi. Dr. Dafoulas “pitch” yarışmasına (biznes-layihələrin təqdimatı) hazırlıq haqqında da məlumat verdi. İnkişaf mərkəzinin direktoru Raziyyə İsayeva Xəzər Universitetində daxili elan olunan “pitch” müsabiqəsi haqqında əlavə məlumat verdi və yarışın linkini paylaşdı.

Xəzər Universitetinin 30-dan çox tələbə və əməkdaşı vebinarə qoşulub. Vebinarın materialları - PPT və Video Qeydləri - platformada tələbələr üçün mövcuddur.

Vebinarlar silsiləsi növbəti həftələrdə davam etmiş və sahibkarlıq sahəsində daha çox mövzu əhatə olunmuşdur.

Tehsil.press.az tədbir haqqında xəbər yaymışdır:

<http://tehsil-press.az/index.php?newsid=48994#newsbase1>

Middlesex University and Khazar University have organized a webinar on Entrepreneurship within Creative Spark project they are implementing together with the support of Creative Spark Partnership Fund. One-hour webinar led by Dr. Georgios Dafoulas, Associate Professor at the Middlesex University, provided students with an insight of what is an entrepreneurship, types of entrepreneurship and the national capabilities to develop entrepreneurship. Dr. Dafoulas also gave information about preparation for pitch competition. Razia Isaeva conveyed further information on a pitch competition, announced internally at Khazar University, and shared the link to the competition.

More than 30 students and staff members of Khazar University have joined the webinar. The materials of the webinar - PPT and Video Recording - are available for students on the channel.

The series of webinar will continue in following weeks and more topics on Entrepreneurship will be covered.

Tehsil.press.az spread information on the event:

**MEDIATS LAYIHƏSİNİN KOORDİNATORU
İLƏ ONLAYN GÖRÜŞ****UKRAYNA****ONLINE MEETING WITH MEDIATS
PROJECT COORDINATOR****UKRAINE**

Aprəlin 21-də Xəzər Universitetinin tərəfdaşı olduğu Erasmus+ MEDIATS layihəsi çərçivəsində layihənin Ukraynadan koordinatoru olan KROK Universitetinin əməkdaşları Qalina Boqaçenko və Andrey Lotaryev ilə ZOOM platforması vasitəsilə onlayn görüş keçirilmişdir. Görüşdə Xəzər Universitetindən Siyasi Elmlər və Fəlsəfə departamentinin müdiri Dr. Elmar Mustafayev, Təlim və təhsil mərkəzinin direktoru Ülker Bayramova və Xəzər psixoloji mərkəzinin direktoru Mələk Kərimova və Psixologiya departamentinin müəllimi Nilufər Əlizadə iştirak etmişlər.

Onlayn görüşdə layihə çərçivəsində mediasiya ilə bağlı materialların hazırlanması, nəşri və magistr ixtisasının açılması ətrafında geniş müzakirələr aparılmış, koordinator universitetin bu sahədəki təcrübələri görüş iştirakçılarına çatdırılmışdır. Həmçinin, layihə çərçivəsində bundan sonra görülməli işlərə də toxunulmuşdur və növbəti onlayn görüşün mövzusu müəyyənləşdirilmişdir.

Qeyd edək ki, koordinatorla onlayn görüş zamanı layihənin digər Azərbaycan tərəfdaşı olan Gəncə Dövlət Universitetinin əməkdaşları da iştirak etmişlər.

On April 21, an online meeting with Galina Bogachenko and Andrey Lotaryev, employees of KROK University, the Project Coordinator from Ukraine within the framework of the MEDIATS project, partnered with Khazar University, was held via ZOOM platform. During the meeting, Khazar University was represented by Elmar Mustafayev, the Head of Political Science and Philosophy Department, Ulker Bayramova, Director of Teaching and Learning Centre, Melek Karimova, Director of the Center for Psychological Service, and Nihufar Alizade, instructor at Psychology Department.

During the online meeting, extensive discussions were held around the preparation, publication of mediation-related materials within the framework of the project and opening of a master's degree. Moreover, coordinating university's experience in this field was conveyed to the meeting participants. Some of the work to be implemented further within the project was touched upon and the topic of the next online meeting was identified.

It is worth mentioning that employees of Ganja State University, another Azerbaijani partner of the project, also attended the online meeting with the coordinator.

**TEHRANDAN MUSTAFA ELM VƏ TEXNOLOGİYA FONDU
PROFESSOR HAMLET İSAXANLI İLƏ GENİŞ
TV - VİDEOMÜSAHİBƏ APARDI****İRAN****MUSTAFA SCIENCE AND TECHNOLOGY FOUNDATION
FROM TEHRAN CONDUCTED EXTENSIVE TV-VIDEO
INTERVIEW WITH PROFESSOR HAMLET ISAKHANLI****İRAN**

2020-ci il aprelin 26-da Tehrandan Mustafa Elm və Texnologiya Fondu Xəzər Universitetinin təsisçisi, Direktorlar və Qəyyumlar Şurasının sədri professor Hamlet İsaخانli ilə geniş TV - videomüsahibə apardı.

Jurnalist Maede Zinati koronavirusun dünyaya yayıldığı bu ağır zamanda professorun necə yaşaması, nə düşünməsi və nə işlə məşğul olması ilə maraqlandıqdan sonra ona "Xəzər Universitetində, Azərbaycanda və dünyada nələr baş verir, elm adamları, universitetlər nə edirlər, nə etməlidirlər, bu sahədə bölgə və beynəlxalq aləmdə əməkdaşlıq necə qurulmalıdır, bu vəziyyət yaxın gələcəkdə qarşıya hansı vəzifələr qoyur, sabaha necə baxırıq, nə arzu edirsiniz" kimi suallarla müraciət etdi. Professor Hamlet İsaخانli bu və digər məsələlər haqqında danışdı, vəziyyəti təhlil etdi, İran İslam Respublikası və Azərbaycan Respublikası arasındakı cari əməkdaşlıqdan və əməkdaşlıq perspektivindən söhbət açdı, nikbin olmağın vacibliyini vurğuladı.

On April 26, 2020, the Mustafa Science and Technology Foundation from Tehran conducted an extensive TV-video interview with Professor Hamlet Isakhanli, the Founder of Khazar University and Chairman of its Board of Directors and Trustees.

Journalist Maede Zinati first started with introductory questions, asking Professor how is he doing, in what thoughts and reflections he is absorbed in, and what he is working upon during this difficult time when the coronavirus was spreading around the world. He proceeded asking "What is happening at Khazar University, in Azerbaijan and in the world, what scientists and universities are doing, what they should do, how to establish cooperation in this field in the region and internationally, what kind of tasks does this situation set for the near future, how do we look at tomorrow, what do you wish for". Professor Hamlet Isakhanli spoke about these and other issues, analyzed the situation, talked about the current cooperation and prospects for cooperation between the Islamic Republic of Iran and the Republic of Azerbaijan, and stressed the importance of optimism.

ESTONİYA

XƏZƏR UNIVERSİTETİ ƏMƏKDAŞININ "OCAQ" VERİLİŞİNDƏ MÜSAHİBƏSİ

ESTONIA

INTERVIEW WITH KHAZAR UNIVERSITY MEMBER ON "OCHAG" PROGRAM

Estoniada yaşayan həmvətənimiz, 2017-ci ilin aprelində iki estoniyalı həmkarı ilə Xəzər Universitetində təlim keçmiş Sənəm Əliyevanın mütəllif proqramı olan "Ocaq" verilişi R4 Estonia İctimai Radiosunda yayımlanır. Veriliş Azərbaycanın tarixi, musiqisi, ədəbiyyatı, təhsili və digər mövzularda vaxtaşırı efirə çıxır. Növbəti buraxılışda Xəzər Universitetinin Təlim və təhsil mərkəzinin direktoru Ülker Bayramovanın distant təhsil məsələlərinə aid müsahibəsi yayımlanıb.

Verilişi bu linkdən dinləmək olar:

https://r4.err.ee/1077864/ochag?fbclid=IwAR3kM89sKNDp2XjuydAlk6a_x_IzqEmdI6eOK65HTcfdSwRLk3x_wK5yEOk

Sanam Aliyeva, who took part in the training with two Estonian colleagues at Khazar University in April 2017, is our compatriot living in Estonia and she is also the author of the program, "Ochag, which is broadcasted on R4 Estonia Public Radio. The program is regularly aired focusing on the history, music, literature, education and other topics of Azerbaijan. The subsequent broadcast features an interview with Khazar University member Ulker Bayramova on distance education.

You can listen to the program via this link:

TƏLƏBƏLƏR XARİCİ MÜTƏXƏSSİSLƏ ONLAYN VEBİNARDA GÖRÜŞDÜLƏR

İNGİLTƏRƏ

GREAT
BRITAIN

STUDENTS MET WITH FOREIGN EXPERT IN ONLINE WEBINAR

Aprelin 29-da Xəzər Universitetinin Psixologiya departamentinin mütəllimi Nilufər Əlizadənin təşkilatçılığı ilə "St. Mary's Hospital" psixiatrik xəstəxanasının "NHS" tərəfindən təlimlənmiş kliniki sağlamlıq psixoloqu Ezgi Erik ilə departamentin tələbələri ZOOM platformasında "International Comparisons of Psychiatric hospitals" adlı vebinarda görüşdülər.

Tələbələr tərəfindən olduqca maraqla qarşılanan vebinarda iki saat ərzində Türkiyə, İngiltərə və Azərbaycandakı mövcud psixiatrik xəstəxanaların vəziyyəti, ən çox müşahidə olunan xəstəliklər, xəstələrlə baş verə biləcək fəvqəladə vəziyyətdən çıxış texnikaları və Covid-19 pandemiyası zamanı xəstəxananın iş rejimi haqqında müzakirələr aparıldı.

Qeyd edək ki, bakalavr və magistr dərəcəsinə İngiltərənin Koventri Universitetində bitirən Ezgi Erik hazırda Middlesex Universitetində təhsilini davam etdirir.

AZƏRTAC və *tehsil-press.az* tədbir haqqında xəbər yaymışlar:

https://azertag.az/xeber/Telebeler_xarici_mutexessisle_onlayn_vebinarda_gorusbler-1480693
<http://tehsil-press.az/index.php?newsid=49482#newsbase1>

On April 29, Ezgi Erik, an NHS-trained clinical health psychologist at St. Mary's Hospital, and the Psychology Department's students met at the webinar dedicated to "the International Comparisons of Psychiatric Hospitals" via ZOOM platform, upon the arrangements made by Nilufar Alizade, an instructor at the Department of Psychology, Khazar University.

During the two-hour webinar, students discussed the current state of psychiatric hospitals in Turkey, the United Kingdom and Azerbaijan, the most common diseases, emergency techniques for patients and the hospital's operation during the Covid-19 pandemic.

It is worth mentioning that Ezgi Erik, who obtained bachelor's and master's degree from the University of Coventry, UK, is currently studying at Middlesex University.

AZERTAC and *tehsil-press.az* spread news about the event:

XƏZƏR UNIVERSİTETİNİN TƏŞKİLATÇILIĞI İLƏ BEYNƏLXALQ VIRTUAL KONFRANS INTERNATIONAL VIRTUAL CONFERENCE ORGANIZED BY KHAZAR UNIVERSITY

**BÖYÜK BRİTANIYA İSPANIYA
MACARİSTAN ÖZBƏKİSTAN
QAZAXİSTAN FİNLANDİYA**

**GREAT BRITAIN SPAIN
HUNGARY UZBEKISTAN
KAZAKHSTAN FINLAND**

Mayın 6-da Xəzər Universiteti İnkişaf mərkəzinin təşkilatçılığı ilə Onlayn Tədris və Öyrənmə Problemləri üzrə Virtual Konfrans keçirildi. Konfransda dünyanın müxtəlif ölkələrindən: Böyük Britaniya, İspaniya, Macarıstan, Özbəkistan, Qazaxıstan, Finlandiya və Azərbaycandan olan məruzəçilər mövcud təcrübə və problemlərin necə qarşılandığı və necə həll edildiyi barədə təcrübələrini bölüşmək üçün 10 dəqiqə ərzində təqdimatlarla çıxış etdilər.

Üç hissədən ibarət olan konfrans İnkişaf mərkəzinin direktoru Raziya İsayevanın çıxışı ilə başladı. Xəzər Universitetinin rektoru dosent İradə Xəlilova konfransa qatılan dinləyici və məruzəçiləri salamladı. Universitetin təsisçisi, Direktorlar və Qəyyumlar Şurasının sədri professor Hamlet İsaخانlı COVID-19 pandemiyasının ölkəmizə, tələbə və müəllimlərə, eyni zamanda tədqiqat sahəsinə olan təsirindən danışdı.

Növbəti mərhələdə Valensiya Politeknik Universitetinin nümayəndəsi Javier Orozco təqdimatla çıxış edərək, mövcud vəziyyətlə əlaqədar İspaniyadakı təhsil sistemindən danışdı. Eldar Ayanbayev çıxışında Qazaxıstandakı distant təhsildən və istifadə olunan "Moodle" platformasından bəhs etdi.

Gəncə Dövlət Universitetinin nümayəndəsi Rəzim Əliyev universitetin təhsil sistemindən bəhs edərək, "Tələbə və müəllimlərin onlayn təhsilə olan münasibəti" adlı sorğunun nəticələrini paylaşdı.

Virtual konfransın ikinci mərhələsində Middlesex Universitetinin nümayəndəsi George Dafoulas, Debrecen universitetinin nümayəndəsi Gábor Erdei, Özbəkistandan Məxmud Kurbonov, Azərbaycan Dillər Universitetinin əməkdaşı Zarina Aslanova çıxış etdilər.

Konfransın üçüncü mərhələsində Valensiya Politeknik Universitetinin nümayəndəsi Elena de la Poza, Finlandiyanın Jyväskylä Universitetinin nümayəndələri Kati Clements və Saana Mehtälä və Naxçıvan Dövlət Universitetinin nümayəndəsi Aida Cəlilzadə mövcud vəziyyət və problemlərin necə qarşılandığı və necə həll edildiyi barədə təcrübələrini bölüşdülər.

Təqdimatların sonunda məruzəçilər verilən sualları cavablandırdılar.

Sonda Xəzər Universiteti İnkişaf Mərkəzinin Direktoru Raziya İsayeva çıxış etdi və tədbirə qatılanlara təşəkkürünü bildirdi.

On May 6, at Khazar University Development Department organized a Virtual Conference on the Challenges of Online Teaching and Learning. An international conference involved speakers from around the World: UK, Spain, Hungary, Finland, Uzbekistan, Kazakhstan and Azerbaijan, who shared their experiences with 10 minutes presentations on the challenges of online teaching and learning during COVID-19 and how Higher Education Institutions have addressed the challenge.

Conference consisting of 3 plenary sessions began with the speech of Raziya Isayeva, Director of the Development Center. Associate Professor Irada Khalilova, Rector of Khazar University, greeted the audience and speakers of the conference. Further on, Professor Hamlet Isakhanli, the Founder of Khazar University and Chairman of its Board of Directors and Trustees, delivering speech, talked about the impact of the COVID-19 pandemic on our country, students and teachers, as well as on the research projects.

At the next stage, Javier Orozco, a representative of the Polytechnic University of Valencia, delivered presentation in which he spoke about the current situation in the education system in Spain. Eldar Ayanbayev spoke about distance education in Kazakhstan and the Moodle platform which they are using.

Razim Aliyev, a representative of Ganja State University talked about the education system of the university and shared the results of the survey "Attitudes of students and teachers to online education".

At the second stage of the virtual conference Dr. George Dafoulas from Middlesex University, Dr. Gábor Erdei from Debrecen University, Mr. Məxmud Kurbonov from Uzbekistan and Zarina Aslanova from Azerbaijan University of Languages delivered their speeches.

On the 3rd plenary session Elena de la Poza from Valencia Polytechnic University, Kati Clements and Saana Mehtälä from Jyväskylä University in Finland and Aida Jalilzadeh from Nakhchivan State University shared their experiences on the current situation and how problems are met and solved.

At the end of the presentations, the speakers answered the questions from the audience.

Conference concluded with the speech of Raziya Isayeva, Director of the Development Center of Khazar University, in which she expressed her gratitude to the participants.

UNİVERSİTETLƏRİN TƏLİM, TƏDRİS VƏ İDARƏ OLUNMASINDA TEXNOLOGİYALARDAN İSTİFADƏ MÖVZUSUNDA BEYNƏLXALQ VEBİNAR

INTERNATIONAL WEBINAR ON THE USE OF EMERGING TECHNOLOGIES ACROSS - TEACHING, LEARNING, AND UNIVERSITY MANAGEMENT

İNGİLTƏRƏ UKRAYNA

GREAT BRITAIN UKRAINE

Mayın 7-də British Council-in təşkilatçılığı ilə Avropa bölgəsindəki 15 ölkənin universitetlərinin "Evdeqal" kampaniyasına səbəb olan Covid-19 zamanı qarşılaşdığı və daha sonra məruz qalacağı ümumi problemlər və onların həlli üsullarının müzakirəsinə dair vebinar təşkil olunub. Bu vebinarın mövzusu "Sürətlənən texnologiya: universitet rəhbərliyi tərəfindən universitetin bütün fəaliyyətlərində - təlim, tədris və idarə olunmasında texnologiyalardan istifadə" idi.

Vebinarla İngiltərə, Ukrayna və Azərbaycan olan nətiqlər ən çox maraq doğuran sahələrdən uzaq təhsil modelləri, onlayn tədrisin keyfiyyəti, hazırkı vəziyyətin tələbə və müəllimlərə, eyni zamanda tədqiqat sahəsinə təsirdən danışdılar.

Vebinarın 1-ci hissəsində Xəzər Universiteti İnkişaf mərkəzinin direktoru Raziyə İsayeva, daha sonra Lankaster Universitetinin (İngiltərə) nümayəndəsi Simon Guy, Ukraynanın Ostroh Akademiyasının Milli Universitetindən Roman Shulyk və London South Bank Universitetindən Ivana Kraincanic təqdimatla çıxış edərək, onlayn təlim və tədrisdə yaranan çətinliklərdən bəhs etdilər.

Vebinarın sonunda məruzəçilər iştirakçıların sualları ətrafında müzakirələr apardılar. Qeyd edək ki, vebinarla dünyanın müxtəlif ölkələrindən 200-dən artıq dinləyici iştirak etdi.

On May 7, a webinar being a part of #StayHome with the British Council campaign, was organized aimed at holding the discussion of the common challenges facing universities in the 15 countries in the Wider Europe region and ways to solve them during and post Covid-19. The topic of the webinar was "Accelerating Technology: University's Proactiveness to Use Emerging Technologies Across all Activities - Teaching, Learning, and University Management."

Speakers from the UK, Ukraine and Azerbaijan spoke about the most interesting areas, focusing around models of distance learning, the quality of online learning, the impact of the current situation on students and teachers, as well as on the research projects.

In the first part of the webinar, Raziya Isayeva, Director of Khazar University Development Center, Simon Guy, a representative from the University of Lancaster (UK), Roman Shulyk from National University of Ostroh Academy, Ukraine, and Ivana Kraincanic Senior Lecturer, London South Bank University spoke about the challenges of online learning and teaching.

At the end of the webinar speakers built a discussion around the questions raised by the attendees. It is worth mentioning that the webinar was attended by more than 200 people from all around the world.

**CREATIVE SPARK
LAYİHƏSİ ÇƏRÇİVƏSİNDƏ
SİLSİLƏ VEBİNARLAR
SERIES OF WEBINARS
WITHIN THE CREATIVE
SPARK PROJECT**

Xəzər Universiteti və Middlesex Universiteti (İngiltərə) Creative Spark layihəsi çərçivəsində British Council-in *Creative Spark* Tərəfdaşlığı Fondunun dəstəyi ilə silsilə vebinarlar təşkil etmişlər.

Hər üç vebinar Middlesex Universitetinin dosenti George Dafoulas tərəfindən keçirilmişdir. Vebinarlarda Xəzər Universiteti İnkişaf mərkəzinin direktoru Raziyə İsayeva, layihə meneceri Səbinə Quluyeva, Karyera mərkəzinin koordinatoru Fəxrəddin Abdullayev və hər iki universitetin tələbələri iştirak etmişlər.

Aprelin 27-də 1-ci vebinar "PITCH müsabiqəsi (biznes-təqdimat) üçün hazırlıq" mövzusunda olub. Dr. George Dafoulas tələbə komandalarının yaradıcı Spark afişaları və videolarını necə hazırlayacaqlarına dair xüsusi qaydalar haqqında danışmışdır.

Mayın 4-də ikinci vebinar keçirilmişdir. Dr. George Dafoulas sahibkarlıq, onun əsas elementləri və növləri haqqında məlumat vermiş, peşəkar sahibkarın hansı bacarıq və keyfiyyətlərə malik olmasının zəruriliyindən bəhs etmişdir.

Mayın 11-də keçirilmiş üçüncü vebinarın mövzusu "Sahibkarlıq zehniyyəti - düşünmə çərçivəsinin təsviri, yaradıcı və yenilikçi sahibkarlar üçün lazımi bacarıqlar" olmuşdur. Dr. George Dafoulas sahibkarlıq zehniyyəti, onun əsas dörd elementi və komponentləri, mərhələləri haqqında məlumat vermişdir. Sonra sahibkarlıq zehniyyətini necə inkişaf etdirməli mövzusunda video-təqdimat olmuşdur.

Vebinarlar tələbələr tərəfindən Dr. George Dafoulasa ünvanlanan sualların müzakirəsi ilə başa çatmışdır.

Khazar University and Middlesex University have organized series of webinars within the *Creative Spark* project, being implemented with the support of Creative Spark Partnership Fund, British Council.

All three webinars were hosted by George Dafoulas, an Associate Professor of Middlesex University. Raziya Isayeva Director of Development Center, Sabina Guluyeva Project Manager of Development Office, Fakhraddin Abdullayev, Coordinator of Career Center, and students of both universities participated in the webinars.

On 27th of April, the topic of the first webinar was dedicated to the "Preparation for the PITCH Competition (Business Presentation)". George Dafoulas, an Associate Professor of Middlesex University, spoke about specific guidelines on how student teams can prepare their Creative Spark posters and videos.

On 4th of May, second webinar took place. Dr. George Dafoulas gave information about entrepreneurship, its main elements and types. Then he spoke about how to be a professional entrepreneur, the inherent entrepreneurial skills and qualities.

On 11th of May, the topic of the third webinar was "Entrepreneurial mindset – a description of the frame of mind, necessary skillset for creative and innovative entrepreneurs". Dr. George Dafoulas provided information about the Entrepreneurial mindset, its four main elements and components and also its stages. At the end, a video was shown about how to cultivate an entrepreneurial mindset.

Webinars have concluded with a discussion of the questions addressed to Dr. George Dafoulas.

**HACETTEPE
ÜNİVERSİTESİ**

TÜRKİYƏ

**HACETTEPE ÜNİVERSİTETİNİN
PROFESSORU ONLAYN
MÜHAZİRƏ OXUDU**

TURKEY

**HACETTEPE UNIVERSITY
PROFESSOR DELIVERED
OLINE LECTURE**

Mayın 11-də Xəzər Universiteti Psixologiya departamentinin koordinatoru Mələk Kərimova və müəllimi Cəmilə Rəhimli tərəfindən Zoom proqramı vasitəsilə müəhazirə təşkil edildi. Müəhazirəyə qonaq olaraq, Hacettepe Universitetinin professoru Tuncay Ergene dəvət edilmişdi. Professor Tuncay Ergene daha əvvəllər də Xəzər Universitetinin Beynəlxalq Psixologiya Konfransının qonağı olmuşdu. Qeyd edək ki, o, Ohio, Harvard universitetlərində karyerasını inkişaf etdirmiş və 6 il Türk PDR dər-nəyinin rəhbəri vəzifəsində işləmişdir.

Hazırda öz fəaliyyətinə Hacettepe Uni-versitetində davam edən professor Tuncay Ergene aktual məsələlərdən biri olan "Böhran zamanı ilk psixoloji yardım" mövzusunda müəhazirə oxudu. O, hər hansı bir pandemiya zamanı cəmiyyətin qarşılaşdığı qeyri-müəyyənliyin, sağlamlıqla əlaqədar təhdidlərin insan psixologiyasına təsirlərindən, mütəxəssislərin üzərinə böyük məsuliyyət düşdüyündən, müxtəlif yanaşma və metodlardan bəhs edərək, sualları cavablandırdı. Müəhazirədə müxtəlif universitetlərin psixologiya ixtisası tələbələri də iştirak edərək, öz təəssüratlarını və müsbət rəylərini bildirdilər. Tuncay Ergene belə görüşlərin həm elmi, həm də sosial dəstək cəhətdən qiymətli olduğunu vurğuladı.

On May 11, an online lecture was organized by Khazar University Psychology Department's Coordinator Melek Karimova and Department's teacher Jamila Rahimli via Zoom program. Professor of Hacettepe University Tuncay Ergene was invited as a guest speaker. Professor Tuncay Ergene has previously been a guest at Khazar University's International Psychology Conference. He developed his career at Harvard University in Ohio and served as Head of the Turkish PDR club for six years.

Professor Tuncay Ergene, who is currently working at Hacettepe University, delivered a lecture on "First Psychological Help in Crisis", which is one of the most significant issues nowadays. He answered questions about the uncertainty faced by society during any pandemic, the impact of health threats on human psychology, the great responsibility saddled on the professionals, the different approaches and methods. Psychology students from different universities also took part in the lecture and expressed their impressions and positive feedbacks. Tuncay Ergene stressed that such meetings are valuable in terms of both scientific and social support.

MAGİSTRATURA TƏLƏBƏLƏRİ ÜÇÜN MÜHAZİRƏ

Mayın 15-də Xəzər Universiteti Psixologiya departamentinin koordinatoru Mələk Kərimovanın təşkilatçılığı ilə klinik və ümumi psixologiya ixtisası üzrə magistratura təhsili alan tələbələr üçün müəhazirə təşkil edildi.

Müəhazirəçi Özel Boylam Xəstəxanasının həkimi psixiatr Dr. Erkan Kuru idi. O, tələbələrə istəksiz, qərarlısız, maddə asılılığı olan pasiyentlərlə iş prosesində hazırda çox dəstəklənən motivasiyayönlü görüşmə metodu ilə tanış etdi, bu metodun mərhələlərini konkret pasiyent nümunələri ilə aydınlaşdırdı. Sonda suallara cavab verən həkim azərbaycanlı tələbələrə ünsiyyət-dən çox razı qaldığını, növbəti müəhazirədə də həvəslə iştirak edəcəyini bildirdi.

AZƏRTAC tədbir haqqında xəbər yaymışdır:

https://azertag.az/xeber/Turkiyenin_Hacettepe_Universitetinin_professoru_azerbaycanli_telebelere_onlayn_muhazire_oxuyub-1488789

TÜRKIYƏ

LECTURE FOR MASTER'S STUDENTS

TURKEY

On May 15, Melek Karimova, Coordinator of Psychology Department at Khazar University, organized a lecture for students majoring in clinical and general psychology.

Dr. Erkan Kuru, Doctor psychiatrist from Özel Boylam Hospital, took on the role of the lecturer. He introduced students to the method of motivational meetings, which is now widely supported in the process of working with reluctant, indecisive, substance addicted patients, clarified the stages of this method with specific patient examples. In the end, Doctor answered the questions and expressed his satisfaction from the communication with the Azerbaijani students and said that he would gladly take part in the subsequent lecture.

AZERTAC spread information on the event:

https://azertag.az/xeber/Turkiyenin_Hacettepe_Universitetinin_professoru_azerbaycanli_telebelere_onlayn_muhazire_oxuyub-1488789

BİLİK VƏ HİKMƏT İŞİĞINDA

1. BİLİK NƏDİR VƏ NƏ ÜÇÜNDÜR?

Hamlet İsaخانlı

Professor Hamlet İsaخانlının çapa hazırlanan "Bilik və Hikmət işığında" kitabından birinci fəslə oxuculara təqdim edirik.

Bilik və qərar

Bilik nədir? Biliyin mahiyyəti nədir?

Qeyd. *Mahiyyət* sözü ərəb dilindən götürülmüşdür, "mə hiyə?", yəni, "bu nədir?" deməkdir. Bu, qadın cinsində belədir, kişi cinsində "mə hüve" deyilir.

Bilik nə üçündür, nə iş görür? Bilmək nə deməkdir? Biliyi haradan, kimlərdən, nələrə və necə, hansı yollarla alırıq? Biliyin hansı növləri var? Biliyin hədudları varmı? Elmi bilik nədir? Bilikdən elmə gedən yolda nələr var? Bu və bənzər sualların mənasını anlamaq, onlara cavab axtarmaq fikrindəyəm.

Yeni və etibarlı biliklərin əldə edilməsi - hər fərdin, hər insanın üzərində durduğu ən mühüm məsələdir; insan şüurlu surətdə və ya mahiyyətinə çox da varmadan bilik qazanmaqla məşğuldur. Həyat yeni biliklərin əldə edilməsi ilə qurulur və zənginləşir. Ən faydalı və maraqlı *Bəşər tarixi* yeni bilik və bacarıqların əldə edilməsi tarixidir.

Bir mövzu və ya bir hadisə haqqında onun mahiyyətinə varmadan, biliksiz və təhlilsiz əsaslı rəy söyləmək mümkün deyil; bu rəy son nəticədə həqiqətə uyğun da ola bilər, həqiqətə yaxın da, həqiqətdən uzaq da. Hər hansı məsələ barədə rəy verə bilmək son nəticədə "nə etməli?" sualına müəyyən cavab tapmağa kömək edir, yəni, baxılan məsələ barədə qərar qəbul etmək mümkün olur. Qəbul olunan qərar isə rəyə uyğun olaraq doğru, doğruya yaxın və ya yanlış ola bilər.

Bilik dünyanı anlamaq, gündəlik işləri görmək və sabahı planlamaq, müqayisələr aparmaq və qərar qəbul etmək üçün əsas verən, yəni, həyatımızı nizamlayan və yönəldən qüvvədir. Bilik həyatın çoxlaylı təməlidir - həyatın camı olan qərar qəbuletməni gerçəkləşdirir, elmi düşüncəni qidalandırır, həmçinin, insana estetik zövq verə bilər.

Qərar qəbuletmə seçimdir, müqayisədir - vacib olan və vacib olmayanı, çox vacib və ya zəruri ola-

nı seçib ayırmaq lazım gəlir. İnsan bəzən qarşısında dayanan bir məsələni həll etmək istəyir, lakin, mümkün həllər içində hansının daha doğru olduğunu tam bilmir. Bu halda bir qədər ölçüb-biçmək və risk etmək, müəyyən bir addım atmaq lazım gəlir.

* * *

Bilik insana məxsusdur, biliyin sahibi, daşıyıcısı var; üstəlik, hər insanın öz bilik dairəsi, öz bilik dərinliyi var. Bir sıra hallarda insan nəhayətsiz cürbəcürlüyü nəzərə almadan öz fikrini, rəyini mütləqləşdirir. Leonardo da Vinci (1452-1519) demişkən, “İnsanlar ən çox öz fikir və rəylərindən doğan yanlışdan əzab çəkirlər”/“The greatest deception men suffer from is their own opinions” (The Notebooks of Leonardo da Vinci) və ya C.A. Helvétius (1715-1771) demişkən, “...biz hər şeyi bilmək istəyirik, amma öyrənməyə zəhmət çəkmədən; bu səbəblə də insanlar daha çox rəyə tabe olurlar, nəinki bizdən yorucu yoxlama tələb edən dərrakəyə” (Клюд Адриан Гельвеций. Сочинения в двух томах, том 1. «Мысль», Москва, 1973; с. 355).

İnsan çox şey bilmək həvəsindədir. Amma, bəzən açıq-aydın nəyi bilmək gerek olduğunu bilmir. Goethe (1749-1832) Wagner və Faust'un dialoqunda bu məsələyə toxunur:

*Wagner: Və dünya! İnsan qəlbi və zəkası!
Hamı bunlardan nəse bilmək, anlamaq istəyir.*

*Faust: Bilmək, anlamaq nəyə deyirsən?
Uşağın əsl adını əminliklə kim bilir?
Nə öyrənmək lazım gəldiyini az insan bilir...
(Goethe. Faust. 1-ci hissə, səhnə 1).*

İnsan düşündüyünü edir və nəticə nə olursa olsun, məsuliyyət düşüncənin üzərinə düşür; bunu Hamlet belə ifadə etmişdi: “yaxşı və ya pis deyilən şey yoxdur, düşüncədir bunu edən”/there is nothing either good nor bad, but thinking makes it so (William Shakespeare. Hamlet, Act 2, scene 2).

Hər insanda önyarğı və tərəfçilik var - aşkarda və ya üstüörtülü şəkildə, bilinc altında. Bu, başqalarının qiymətləndirilməsi və qərar qəbul etmə işinə təsir göstərir. İnsan özünü, öz kimliyini daha çox müsbət tərəfdən görür. Bu, yaddaşda və bilincaltında özünə möhkəm yer tutan görüşlərdən qidalanır. Özünə inam da istər-istəməz önyarğıya təkan verir.

* * *

Bilik, hər şeydən əvvəl, insanın mövcudluğunu və təhlükəsizliyini təmin edən alətdir. Qorunmaq duyğusu bütün canlılara xasdır. İnsan hər zaman və hər vəziyyətdə təhlükə ilə üz-üzədir, həyatın sərt üzünü hər an özünü göstərə bilər, həyat risklərlə doludur. Kardinal Richelieu (Rişelye, 1585-1642) təhlükəsizliyin həyatı vacibliyini xüsusi vurğulamışdı: “Təhlükəsizlik böyüklükdən, əzəmətdən qat-qat daha yüksək kateqoriyadır” /Безопасность - это категория неизмеримо более высокая, чем величие.

Qeyd. Rus dilində çox istifadə olunan və Richelieu'ə aid edilən bu aforizmin orijinal qaynağı mənə məlum deyil.

Çirkli hava və çirkli su kimi həyatın təməlini sarsıdan şeyləri bilmək və bu barədə düşünmək həyatı vacib məsələdir. Yoluxucu və ümumiyyətlə, hər cür xəstəlikdən qorunmaq və ya xəstələnən halda müalicə olunmaq, ailə üzvlərinin və yaxınların həyatının təhlükəsizliyini təmin etməyə çalışmaq zəruridir. Bunu “əsas can sağlığıdır, qalan hər şey düzəldir” kimi ifadə edirlər.

Atmosfer, nəqliyyat və kimya-sənaye çirklənməsi, radiasiya təhlükəsi, insanın öz əsəri olan texnologenez – təbii landşaftın pozulması və dağıdılması kimi global təhlükələr, sanki, qarşısını almazdır. Sa-

vaş və terrordan, siyasi-ideoloji dənəşizliklərdən, yanğın, sel, fırtına, zəlzələ, vulkan kimi təbii fəlakətlərdən, çox isti hava və şaxtadan necə qorunmalı? Yerdə, göydə və suda baş verən nəqliyyat qəzaları, məişəti müləşirləşdirən elektrik cərəyanı və qazın yaratdığı təhlükələr, qida zəhərlənməsi, psixi və fiziki tarazlığı pozan içki, siqaret, narkotik maddə düşkünlüyü – görün ətrafımızı necə və nə qədər böyük təhlükə bürüyüb. Oğru və quldurdan, fırlıdaqçı və dələduzdan, paxıl və xəbisdən, əsəb sarsıntısına səbəb olan gözlənilməz və ya təşkil olunmuş cismani və mənəvi hücumlardan qorunmaq lazım gəlir. Necə qorunmalı?

Təhlükəni duymaq, onun ən çox haradan gələ biləcəyini bilmək, əks-tədbirlər görmək, özünü gözləmək, zəif nöqtələri qorumaq zəruridir. Aforizmləri ilə məşhur olan Winston Churchill (1874-1965) təhlükəsizliyin insan həyatının canı olduğunu özünəməxsus şəkildə qeyd edir: “Təhlükəsizlik üçün ödəniş etmək, onun yoxluğuna görə cəzasını çəkmək, əvəzini vermək lazım gəlir” / За безопасность нужно платить, а за её отсутствие – расплачиваться.

Qeyd. Bu ifadənin ingiliscədəki orijinalı mənə məlum deyil.

Təhlükə fiziki deyil, əsəb sarsıntısı yaradırsa, lazım gəldikdə, “it hürər, karvan keçər” və ya, “özün döz dayanıbsansa, kölgənin əyri olmasına fikir vermə” deyərək, özünü ələ almağı bacarmaq lazımdır.

Həyat varsa, təhlükə də var, bu, təbiidir. Gecə-gündüz təhlükəsizlik haqqında düşünmək lazım deyil. Dağa çıxmağı sevən şəxsə “dağa çıxma, təhlükəlidir” demək bir fayda verməz. Hər şeyə şübhə ilə yanaşmaq, həddindən artıq ehtiyatlı olmaq həyatı darıxdırıcı və maraqsız edir. Vahimə içində yaşamaq bir həyat deyil. Amma, təhlükə haqqında biliklərimiz, adətən, təhlükə riskini mümkün qədər azaltmaq üçün, təhlükəni nəzarətdə saxlamaq üçün bizi nizama alırdır, qorunma işini sistemli hala, verdiş halına salır.

* * *

Antik dünyanın və ümumiyyətlə, bütün dövrlərin böyük filosofu Aristotel *Metafizika* əsərinin birinci cümləsində insanın bilmək marağını vurğulamışdır: *təbiətində görə hər insan bilməyi arzu edir/All men by nature desire knowledge* (Aristotle, “Metaphysics”). Çox şeyə maraq göstərmək fərdin ən canlı və davamlı xüsusiyyətlərindən biridir. Konfutszi'nin “Seçilmiş söhbətlər” (Analects) kimi tərcümə olana bilən əsəri “öyrənmək” mənəsi verən Çin xarakteri ilə başlayır. *Bilik özü gücdür (Knowledge itself is power)* ifadəsi, adətən, Francis Bacon'a (1561-1626) aid edilir (1597, *Meditations Sacrae*), lakin, müxtəlif dövrlərdə, o cümlədən, F. Bacon'dan çox əvvəl, müxtəlif şəxslər buna bənzər və ya daha ətraflı ifadələr işləmişlər. Böyük sufi müfəkkir əl-Qəzali sevgini biliyin nəticəsi sayır: *Sevgi yalnız dərk etmənin nəticəsi ola bilər, çünki insan ancaq bildiyini sevir* (Суфия. Восхождение к истине. Подготовлено Лео Яковлевым. Москва, «Эксмо-Пресс», 2002, с. 45).

Bilik bilik gətirir, yeni məlumatı qəbul etməyə və yadda saxlamağa kömək edir, yenini məlum bənzər olanla müqayisə edib qiymətləndirir. Bilik zəkamı qidalandırır, daha doğrusu, ona həzz verir. Sistemli bilik artıqca, sanki, dünyanı daha yaxşı anlamaq olur, insanın dünyagörüşü təzələnir və dolğunlaşır, həmçinin, daha dərinlərə, sirli məsələlərə nüfuz etmək ehtirası alovlanır. Bilik biliyin gücünə inam gətirir və eyni zamanda biliyin həddudlarının əlçatmaz olduğunu göstərir. Bilik – təəccüb qaynağıdır, heyrət doğurur.

Dünyada və ətrafımızda nə baş verir? Baş verənlər niyə baş verir? Bizi nə gözləyir? Bu cür suallara cavab axtarmadan, onlara az-çox cavab almadan yaşamaq mümkün deyil. Üstəlik, elə-belə yaşamaq deyil, yaxşı yaşamaq, xoşbəxt olmaq istəyir insan - bunlar etibarlı biliksiz mümkün deyil. Karl Marx (1818-1883) 16 iyun 1873-cü ildə öz *Das Capital* əsərinin ikinci nəşrini (birinci cildi) Darwin'ə (1809-1882) göndərmiş, Darwin 1873-cü il oktyabrın 1-də Marx'a cavab yazmışdı: “Bizim məşğələlərimiz çox fərqli olsalar da, mən əminəm ki, hər ikimiz biliklərin genişlənməsini arzu edirik; və bunun, uzağa

baxdıqda, bəşəriyyətin xoşbəxtliyinə kömək edəcəyi yəqindir” /“Though our studies have been so different, I believe that we both earnestly desire the extension of knowledge; and this, in the long-run, is sure to add to the happiness of mankind” (*Charles Darwin and Karl Marx: A Comparison. by Edward Aveling. The New Century Review, 1897; II - Generalisation, sonuncu abzas*). Bilik gələcəyi qurmağa kömək edir. İnsan gələcəyini, əslində, öz fəaliyyəti ilə qurur. Gələcək, əsasən, indiki həyatımızın davamıdır.

Bir şeyi və ya hadisəni bilmək onunla tanışlığın olmasıdır, ondan xəbərdar olmaqdır, onu təsvir edə bilmək, o şey haqqında rəy söyləməkdir. Bilik hadisələri anlamağa, bəzən də onların səbəbini görməyə kömək edir. Lakin, rast gəldiyimiz və üzərində düşündüyümüz hadisələrin hamısının səbəbini bilmək olmur. Səbəbi bilməmək olar, amma, ilk olaraq, hadisəni müəyyən dərəcədə anlamaq, ondan müəyyən nəticə çıxarmaq zəruridir; bu, çox zaman, fikir söyləmək və qərar qəbul etmək üçün kifayət edir.

* * *

Bilik və əməl, bilik və hərəkət - qoşa qanaddır. Bilik fərdlə dünya və kainat arasında yaxınlıq yaradır. Bilik və bacarıq bir-birinə bağlıdır, onları birlikdə tutmaq, birlikdə öyrənmək və öyrətmək vacibdir. Bilik hərəkətə gətirə bilir, çağırır, hərəkət potensialıdır. Bilik bir növ nəzəri fikirdir, hərəkət və fəallıq isə tətbiqdır, praktikadır. Biliksiz hərəkət mümkündürmü? Kor-korana hərəkətlər az deyil, bir iş haqqında məlumatlı olmadan ona girişmək, səhv olanda yenidən, bir az fərqli tərəfdən girişmək – belə hərəkətlər heç də az deyil. Nəinki biliksiz, hətta biliyin əksinə hərəkət edildiyi hallar olur. Məsələn, siqaret çəkmənin ziyanlı olduğu bilinir, amma, siqaret çəkən bu asılılığı aradan qaldıra bilmir. Burada belə biliklə yanaşı “çox ziyan çəkməyəm” kimi bir inanc da ortaya girir. İnanc və zəif iradə birləşib biliyi üstələyirlər. Ümumiyyətlə, duyğular və xəyal rəşional biliyi geri itələyib irrasional davranış tövrədə bilirlər. Bilik hərəkətə səbəb ola biləcəyi kimi hərəkət də biliyi dəqiqləşdirir, yeni bilik gətirə bilir. Hərəkətsiz biliyin faydası azdır və ya yoxdur. Arzularda istiqamətində bilik əldə etmək və şüurlu, bilikli hərəkətə keçmək - budur inkişafın aparıcı gücü...

Hər cür fəaliyyət bilik qaynağıdır. Kütlək əsir, buludlar hərəkət edir, yağış yağır və biz bu hərəkətləri gördürük, duyuruq, onlar haqqında bizdə fikir və rəy əmələ gəlir. Yerdəki iri daş hərəkətsiz görünür, əslində isə o da fəaliyyətdədir, yağış, kütlək və Günəş şüalarının təsiri ilə onun şəkli dəyişir, o mövcuddur, onun üstündə oturmaq olur, o, işə yaraya bilir, təcrübəmizin bir parçasıdır. *Hər hərəkət bilmək deməkdir və hər cür bilik hərəkətdir...Bilmək effektiv hərəkətdir, yəni, canlıların mövcud olduğu yerdə effektiv fəaliyyətdir/All doing is knowing, and all knowing is doing... Knowing is effective action, that is, operating effectively in the domain of existence of living beings. (Humberto R. Maturana & Francisco J. Varela. The Tree of Knowledge. The Biological Roots of Human Understanding. Shambhala Publications, Boston & London, 1998. p.26, 29)*

Tanınmış ilahiyyatçı alim İbn Rəcəb (Zain ad-Din İbn Rajab, 1335/6 - 1392/3) biliyin hərəkətə keçməsinə həm fərdin özü baxımdan, həm ətrafa fayda vermək baxımından həyati vacib iş sayır: “Alim əldə etdiyi bilikdən istifadə etmədikcə o biliyə sahib deyil, istifadə etsə bilici olur” (*Bilik və Hikmət Dərs Kitabı. İngiliscə: The Compendium of Knowledge and Wisdom. Turath Publishing Ltd, London, 2007; rusca: Абу Матик Дъяуддин ибн Раджаб Шихабуддин. Уникальное пособие для ищущих знание. 2010 - 1431, Islamhouse.com*) s. 32), “yeganə xilas yolu biliklə işi öztündə birləşdirməkdir” (s. 33), “bilik axtaran insan, bil ki, sən insanlara sözlənlə yox, işlə, əməllənlə öyüd və təlim verirsen” (s. 37).

İnsan nəyi bilib nəyi bilmədiyini özü aydın dərk edirmi?

Bilmədiyimizi bilmək çox vacibdir!

Konfutszi / Confucius (-551, -479), yəni, “Böyük ustad Kon”, *bildiyini və bilmədiyini bilmək -*

budur asl bilik deyirmiş / To know what you know and what you do not know, that is true knowledge.

Qeyd. Konfutszi`ya aid edilən geniş yayılmış bu ifadəyə onun əsərlərində rast gəlinmir.

Bilmədiyini bilməyənlər yaxşı qarşılanmır, hətta *onlardan uzaq durun* fikri vurğulanır. Məşhur ərəb filoloqu, ilk ərəb lüğəti “Kitab əl-Ayn”ın (“Qaynaq kitabı”) müəllifi əl-Xəlil ibn Ahmad`a (718 - ? 786/791) görə “Dörd növ insan vardır. Adamlar var ki, bilirlər və bilirlər ki, onlar bilirlər. Onlara suallar verin! Elələri var ki, bilirlər və bildiklərini bilmirlər. Onlar umutqandırlar, huşsuzdurlar. Onların yadına salın, onlara xatırladın! Elələri var ki, bilmirlər və bilirlər ki, bilmirlər. Onların bələdçiyə, idarə olunmağa ehtiyacları var. Onları öyrədin! Və elələri var ki, bilmirlər və bilmədiklərini bilmirlər. Onlar cahıldırlar. Onlardan uzaq durun!” (Franz Rosenthal. Knowledge Triumphant: The Concept of Knowledge in Medieval Islam. Leiden, EJ. Brill, 1970. Rusca: Ройзентал Ф. Торжество знания: Концепция знания в средневековом исламе. М.: Наука, 1978; с. 254).

Əsl elm adamı və ya müdrik şəxs yaxşı bildiyi şeylərin cüzi olduğunu yaxşı bilir, yeni bilik əldə etmək və hadisələrin mahiyyətini dərk etmək üçün çalışır. O, sadələşən görünən suallara cavab verməyin çətin olduğunu bilir, çünki bu suallar hadisələrin mahiyyətinə aid olur, mahiyyəti isə çox zaman tam dərk etmirik. Güclü və ya istedadlı insanın “bilmirəm” deməsi həm də onun dürüstlüyünü və insaniliyini göstərir. Bildiyinə şübhə etmək yüksək düşüncə mədəniyyətinin bir göstəricisidir. Şübhənin qaynağı bilik, biliyin canı şübhədir. Lakin, bir sıra insanlar bilməməyi zəiflik əlaməti sayır, bilmədikləri üçün nüfuzlarının aşağı düşəcəyindən qorxur, bilmədiklərini üzə vurmurlar. Onlar bildikləri ilə öyünür, çox şey bildiklərini irəli sürürlər.

Bilmədiyimizi bilmək bizi həvəsləndirə bilir, yeni bilik qazanmaq yoluna çıxmaq, bilmədiyimiz sirlərin mahiyyətinə varmaq istəyi yaranır. Heç bilmədiyimiz mövzu və ya hadisə haqqında özümüzə ilk təəssurat yaratmaq, yarımçıq bildiyimizi isə bütövləşdirmək, natamamı tamamlamaq arzusu baş qaldırır. Elmi yaradıcılıq ehtirası, sənət yanğısı bilmədiyimizi bilmək eşqini alovlandırır. Qarşıda problem var, dağ var, bu halda o dağın zirvəsinə qalxmaqdan, o dağı fəth etməkdən daha güclü hiss ola bilərikmi?!

Bildiklərimiz bilmədiklərimizlə müqayisə olunmayacaq dərəcədə azdır. Bu barədə sufi alim, məhsuldar şair və yazar Şeyx İsmail Hakkı Bursevî`nin (1652/3 -1724/5) *Ruhu`l Beyan* (Ruh al-bayān) /The Spirit of Elucidation adlı məşhur təfsir kitabından 8-ci əsrdə yaşamış və Bağdad qazisi olmuş Əbu Yüsif`lə bağlı bir ibrətli rəvayət gətirirəm. “Əbu Yüsif qazi (qadi) olarkən ona bir sual verdilər, o dedi ki, cavabı bilmirəm. Sual verənlər dedilər: sən hər gün hökumət xəzinəsindən maaş alırsan, sonra isə bizim suala “bilmirəm” deyər cavab verirsən. Əbu Yüsif onlara cavab verdi: Mən maaşı bildiklərimə görə alıram. Əgər bilmədiklərimə görə mənə maaş versəydilər, dünyanın bütün zənginlikləri mənə maaş vermək üçün yetməzdi” (Ruhu`l Beyan, 1, 102). /Когда Абу Юсуф был кады, ему задали один вопрос, но он сказал, что не знает ответа. Люди, задавшие вопрос сказали: – Ты каждый день получаешь зарплату из государственной казны, а потом на наш вопрос отвечаешь «не знаю». Абу Юсуф ответил им: – Я получаю зарплату за то, что я знаю. Если бы я получал деньги за то, чего я не знаю, то всех богатств мира не хватило бы на мою зарплату. (Рухуль-Байан 1/102).

* * *

İnsanların çoxu elmi düşüncə tərzinə malik deyillər. İnsanların əksəriyyətinin elmdən uzaq qaldığı haqqında çox deyilmiş və yazılmışdır. Görkəmli iqtisadçı və sosioloq Vilfredo Pareto (1848-1923) öz baş əsəri olan *Trattato di Sociologia Generale* (1916, ingiliscəsi: *The Mind and Society*, 1935) kitabında insan həyatında rol oynayan əksər biliyin qeyri-məntiqi, qeyri-təcrübi, a priori və beləliklə, qeyri-elmi olduğunu irəli sürmüş, metafiziki, duyğusal və teoloji-ideoloji əsaslara dayanan qeyri-məntiqi qeyri-təcrübi biliklə müqayisədə məntiqi-təcrübi biliyin azlıqda qalan element olduğunu vurğulamışdı. O, siyasətin və sosial elmlər adlanan bilik sahələrinin də qeyri-məntiqi xüsusiyyətə malik olduğunu qeyd

etmişdi. Pareto'nun görüşlərindən nəticə çıxaran fransalı filosof və sosioloq Raymond Aron (1905-1983) belə yazır: "İnsan əslində düşüncəsiz iş görən çürükçü məxluqdur" (*Raymond Aron. Les Étapes de la Pensée Sociologique. Édition Gallimard, Paris, 1967. Rusca: Раймон Арон. Этапы развития социологической мысли. Москва, «Прогресс» - «Политика», 1993; c. 402*) və ya "Təcrübə və ya elmi həqiqətlər insanın həyatında o qədər də mühüm rol oynamır və onlar ikinci dərəcəli olduqlarına görə müəyyən mənada həmişəlik yox edilə bilərdilər" (Rаймон Арон. c. 439).

Elm və texnologiyanın qeyri-adi dərəcədə inkişaf etdiyi və həyatımızı ciddi surətdə dəyişdirdiyi çağdaş dünyamızda elmi düşüncə tərzinin geniş yayılmadığı elm adamlarını təəccübləndirir, onlarda acı təəssüf hissi doğurur. Amerikalı görkəmli fizik, Nobel mükafatçısı Richard Feynman (1918-88) yaşadığımız yüksək elmi-texnoloji sıçrayış dövrünün, mühitin, media və informasiya ötürücülərinin təəccüb ediləcək dərəcədə çox qeyri-elmi olduğunu öz müəhazirələrində və yazılarında dəfələrlə vurğulamışdı; onlardan bir neçəsinə baxaq. "Dəhşətli sayda çox insan yaşadığı dünyanın elmindən təəssüf və kədər doğuracaq dərəcədə tam xəbərsizdir və belə qalmağa davam edir...və o, hələ əməlli-başlı xoşbəxt də ola bilər" (Richard P. Feynman. *The Pleasure of Finding Things Out*. Penguin Books, 201; p. 102) /The enormous majority of people are woefully, pitifully, absolutely ignorant of the science of the world than they live in, and they can stay that way... and yet reasonably happy... "Yaşadığımız mühit...cəmiyyət fəal və intensiv surətdə qeyri-elmidir...Nə üçün bizdə hələ də astroloqlar var?" (Richard P. Feynman. *The Pleasure*; p. 106). /The environment that we live in is so actively, intencely unscientific... Why do we still have astrologers? "Düşünürəm ki, biz elə qeyri-elmi bir dövrdə yaşayırıq ki, demək olar ki, bütün informasiya ötürmə üsulları və televiziya ifadələri, kitablar və bütün başqaları qeyri-elmi xarakter daşıyırlar /I think we live in an unscientific age in which almost all the buffeting of communications and television words, books, and so on are unscientific (Richard P. Feynman. *The Pleasure*; p. 187).

Bilik və informasiya

Bilik və informasiya bir-birinə yaxın anlayışlardır. Elmi və fəlsəfi terminləri cəlb etmədən "informasiya nədir" sualına sadə cavab: informasiyanı ilkin sadə məlumat, məlum olanların küllisi ilə, xəbərle eyniləşdirmək mümkündür. Beləliklə, informasiya - xəbəri olmaqdır, xəbərdar olmaqdır, xəbərçiliyin nəticəsidir. Bir çox hallarda müşahidə və ölçmələrdən gələn faktlardan, yəni, heç bir elmi proses və ya analizdən keçməmiş xam faktlardan ibarət *verilənlər* (ingiliscə: data, türkcə: veri) anlayışı daxil edilir. Informasiya hansısa bir mənə almış verilənlərin küllisidir. Əslində, fakt öz-özlüyündə var, informasiya insanın bu faktla tanışlığıdır.

İnformasiya latınca *informare*, yəni, forma vermək, təsvir etmək sözündəndir. Verilənlər informasiya üçün, eləcə də bilik üçün xammal, ilkin, başlanğıc çıxış nöqtələri rolunu oynayır. Informasiya gözə çarpan və mənə daşıyan faktlar yığındır, anlayış və hadisələr haqqında məlumatdır, bilik olmağa namizəddir, bilik üçün potensialdır. Informasiya verilmiş suala birbaşa, ilkin cavabdır. Informasiyanı alan şəxs özü onu formalaşdırır. Çox geniş yayılmış dedi-qodu insanları maraqlandıran, çox zaman da uydurulmuş və ya şişirdilmiş, amma populyar informasiya yayma üsuludur. Dedi-qodunun hansı hissəsi baş verənə bənzəyir, hansı hissəsi yalandır - bunu demək çox çətin olur, çünki, dedi-qodu çağdaş folklor əsəridir, ağızdan ağıza keçərək dəyişir, "zənginləşir".

İnformasiyanın müəyyən dərəcədə öyrənilməsi, dərk edilməsi, təhlili və qiymətləndirilməsi əşya və hadisə haqqında ağılabatan təsəvvür yaradır, bilik verir, konsepsiya əmələ gətirir. Yəni, informasiya ilkin məlumatdırsa, bilik müəyyən süzgecdən keçmiş, az da olsa, səbəb-nəticə təhlilindən keçmiş, rəy yarada bilən, nisbətən daha geniş və ya daha müfəssəl məlumatdır. Bilik insanın zəkasında yaranır və orada yerləşib yaşayır. Bilik hərəkətə keçən, tətbiqə hazırlanan informasiyadır. İnsan informasiyanı alır, onu yadda saxlayır, anlamağa çalışır, bilik qazanır, onunla daha yaxından tanış olmaq, onu daha yaxşı başa düşmək üçün hissə-hissə analiz edir və nəhayət, sintez edib sistemləşdirir, qiymətləndirir və tətbiq edə bilir. Bilik informasiyanın insana çatıb mənə qazanmasıdır, informasiyanın emalıdır, işlən-

miş, düzəldilmiş, hazırlanmış şəkildir. A. Einstein, yəqin ki, bu mənada “İnformasiya bilik deyil” (Information is not knowledge) demiş, bilik qaynağı olaraq təcrübəni xüsusi qeyd etmişdir, həmin fikri “biliyin yeganə qaynağı təcrübədir” (The only source of knowledge is experience) deyə tamamlamışdı.

Qeyd. Əlimizdə Einstein`ə aid edilən bu populyar fikrin doğrudan da ona məxsus olmasını təsdiq edən etibarlı qaynaq yoxdur.

İnformasiya əsasən “nə?” sualına cavab verir, bilik isə “nə?”, “kim?”, “necə?” və digər suallar vəsitəsilə, idrak prosesi, düşüncə və təhlil nəticəsində əldə edilir. Tam dəyərli informasiyadan danışmaq, yəni, informasiyanı biliyə döndərmək üçün birinci növbədə informasiya axınıni saf-çürük etmək, ondakı açıq ziddiyyətləri aradan qaldırmaq, onu faydasız məlumatlardan və zibillərdən təmizləmək lazımdır.

* * *

Çağdaş dünyamızda xəbərlər sürətlə artır, xəbər dünyası nəhayətsizdir. Üstəlik, bu xəbərlər sürətlə yayılır. Sürətli nəqliyyat, mobil telefon və sürətli internet insana qısa zamanda dünyanın hər hansı yerinə getmək və ya hal-əhval tutmaq, məlumat göndərərək məlumat almaq imkanı verir və bu mənada “dünya kiçilib” və ya “dünya kiçikdir” ifadəsi işlənir. İnternet - “dünyanı bürüyən hörümçək” (World Wide Web) yeni virtual dünyaya çevrilib, insanlar orada gerçək dünyada olduğu kimi vaxt keçirir, yaşayırlar, bir çoxları orada gerçək dünyada olduğundan daha çox vaxt keçirir, informasiya içində və izində yaşayırlar, internet onlar üçün sanki vətəndir. İnternet sürətli ümumdünya kommunikasiya, xəbərləşmə vasitəsidir.

Bilik və informasiya danışqda və yazıda ən çox işlənən kəlmələr sırasındadırlar. “Bilik iqtisadiyyatı”, “informasiya cəmiyyəti”, “informasiya savaşı” çağdaş dövrümüzü xarakterizə edən əsas anlayışlar sırasındadırlar. “Bilik partlayışı” (elmi bilik) böyük elmi kəşflər və elmi inqilablarla (bela demək mümkünsə), informasiya partlayışı isə mətbəənin kəşfi, telefon, radio və televiziyanın, internet, mobil telefon kimi texnologiyaların inkişafı ilə bağlıdır. İnternet informasiya aşır-daşır, onu yığıb-yığışdırmaq mümkün deyil, *lazım gəldiyindən çoxdur* demək mümkündür. Bilik isə aşır-daşır, əksinə, həmişə qıtdır. Elm informasiya partlayışına, informasiya partlayışı elmi inkişafa təkan verir. Elm və texnologiyanın yaratdığı süni peyklər mobil telefon və televiziya kimi informasiya daşıyıcılarını qidalandırır, nəhəng məlumat xəzinəsi olan internet elmi araşdırmalara kömək edir.

Fransalı filosof Jean-Francois Lyotard (1924-1998) kompüter texnologiyasının biliyi informasiyaya döndərdiyi və bu informasiyanın ticari dəyər qazandığını irəli sürdü, “bilik satılmaq üçün istehsal olunur”. Söhbət biliyi müəyyən qəliblərə, verilərə döndərərək maraqlı tərəflərə təqdim etməkdən gedir. Bilik qazanılır və yaradılır, yəni, istehsal olunur. Bilikləri yayanlar, yəni, geniş mənada müəllimlər biliyi başqa insanlara heç də həmişə təmənnasız verməmişlər. Platon sofistləri gəncləri öyrəderkən onlardan pul aldıklarına görə tənqid edirdi. Konfutszı da verdiyi təlimə görə pul alırdı. Elmin, sənaye və texnologiyanın inkişaf dövrünə qədəm qoyan Avropada biliyin sahibini qanunlaşdırmaq və onun öz məhsulunu satmaq hüququ barədə düşünməyə məcbur oldular. Mətbəənin inkişafı, kitab nəşri və texnoloji kəşflərin yayılması bu problemin həllini tapmağı tələb edirdi. 15-ci əsrdə İtaliyada müəllif hüququ və patent işi məsələsi qoyuldu və müəyyən həll təklif olundu. Çağdaş mənada müəllif hüququ /Copyright Act məsələsi barədə Britaniyada addım atıldı (1709) və digər Avropa dövlətləri də get-gedə bu iqtisad-mədə qərarlar qəbul etdilər.

İndiki İnternet dövründə gizli saxlanılmayan informasiyanı satmaq böyük biznesə çevrilib. Gizli informasiyanı, o cümlədən, dövlət sirri sayılanları da oğurlamaq və ya gizlindən satmaqla məşğul olanlar tapılır. Ümumiyyətlə, qiymətli informasiyanı oğurlamaq işi xeyli yayılıb. İnternet savaşı çağdaş dövrdə böyük yer tutur, dövlətlər bu işə böyük güc sərf edirlər. Təcrübə göstərir ki, informasiya savaşında, adətən, müdafiə deyil, hücum taktikası daha effektiv olur.

Sözə gəlməyən bilik və bacarıq

Musiqi aletində ifa etmək, tennis oynamaq, velosiped sürmək (və yıxılmamaq), maşın sürmək, xarici dildə danışmaq kimi hadisələri dillə və ya yazmaqla tam təsvir etmək, demək olar ki, mümkün deyil. Bunları bacarmaq və bilmək sadə, aşkar bilik əldə etmək deyil, praktik qabiliyyətdir, sözlərlə tam ifadə olunmayan, qeyri-aşkar bilik və bacarıqdır; buna ingiliscə *tacit knowledge* deyirlər. Bu cür bilik və bacarıq bəzən *praktik bilik*, bəzən də *formallaşmamış bilik* və ya *kodlaşmamış bilik* adlandırılır.

Sözə gəlməyən bilik və bacarıqları təcrübi yolla, göstərmək, müşahidə etmək, sınaqdan keçirmək, təkrar etmək, yadda saxlamaq, məşq etmək yolu ilə öyrətmək və öyrənmək lazım gəlir. Bu qabiliyyətlərə sahib ola bilən şəxs, sanki, avtomatlaşır, onda bu işə vərmiş yaranır və o, rahat hərəkət edir; insanın davranış və hərəkətlərini əsasən bu cür kodlaşmamış biliklər müəyyən edirlər. Sözlərlə tam ifadə oluna bilməyən bu bacarıqları, məsələn, maşın sürməyi və ya tennis oynamağı bir-birinin dilini heç bilməyən iki şəxsdən biri o birinə öyrədə bilər, çünki, bu halda vacib olan danışmaq deyil, göstərməkdir. Sözə gəlməyən bilik və bacarıq koqnitiv deyil, mental proseslə bağlıdır. Belə bacarıqları öyrətmək üçün yazılı alqoritm, yəni, məqsədə doğru aparıcı dəqiq hərəkətlər ardıcılığı yazmaq olmur. Musiqi aletində ifa etmək də, musiqinin özü də sözə tabe olmur; Einstein`ə görə "əsl yaxşı musiqi, Şərq və ya Qərb olsun, təhlil edilə bilən deyil" /The really good music, whether of the East or of the West, cannot be analyzed (Interview with Rabindranath Tagore, 14 April 1930, published in *The Religion of Man*, 1930, by Rabindranath Tagore, p. 222, and in *The Tagore Reader*, 1971, edited by Amiya Chakravarty).

Həyatı praktikada yaşamaq, öyrənmək lazım gəldiyini Einstein velosiped sürməyə bənzədirdi. Onun oğlu Eduarda məktubundan götürülmüş bu fikrini müəyyən fərqlərlə bir aforizm kimi ifadə edirlər, məsələn, "həyat velosiped sürməyə bənzəyir, tarazlığını saxlamaq üçün sürməyə davam etməlisən" /Life is like riding a bicycle. To keep your balance, you must keep moving (*Letter to his son Eduard*, 1930, February 5, as quoted in *Walter Isaacson, Einstein: His Life and Universe*, 2007, p. 367). Einstein`in dediyi fikrin almanca orijinaldan daha dəqiq tərcüməsi belədir: "velosiped sürmək necədirsə, insanlarda da o cürdür; ancaq hərəkətdə olan kəs müvazinəti rahat saxlaya bilər" /It is the same with people as it is with riding a bike. Only when moving can one comfortably maintain one's balance.

* * *

İnsanları sifətinə görə tanıyırsınız; bu necə baş verir? Sözlərlə bunu tam və dəqiq təsvir etmək olmur. Sifəti ayrı-ayr elementlərinə (göz, ağız, qulaq...) görə deyil, bütövlükdə tanıyırsınız. Foto sənətinin mövcud olmadığı zamanlar insan uzun müddət görə bilmədiyi tanış, dost və qohumların sifətini çətin yadda saxlaya bilərdi. Sifət deyil, hadisə və hisslər yadda qalır. Sifətin yadda qalma vaxtı məhduddur. Sadəcə, indiki dövrdə istədiyimiz şəxslərin müxtəlif yaşda çəkilmiş şəkillərini arası kəsilmədən görə bildiyimiz üçün sifətin yaddan çıxma bilməsi qorxusu yoxdur və bu barədə düşünmək belə ağla gəlmir.

Ümumiyyətlə, bildiklərimiz və hiss etdiklərimiz dəqiq ifadə edə bildiklərimizdən çoxdur; söyləyə bilmədiyimiz, tam təsvir edilməyən, yəni, kodlaşdırıla bilməyən bilik və bacarıqlar mövcuddur (*Michael Polanyi. The Tacit Dimension, University of Chicago Press, 1966; p. 4*). İdarəetmə elmi və ya idarəetmə ustalığı sözlü-yazılı bilik kimi tam təsvir edilib ötürülə bilmir; təcrübədən və xarakterdən gələn bu ustalığı, yəqin ki, sözlə ifadə olunmayan bilik və qabiliyyətin birliyidir.

Tənqidi düşüncə özü bilik və təcrübədən yoxdur, asan öyrədilən deyil, ötürülə bilməyən bilik və bacarıqdır. Keyfiyyətli təhsilin məqsədi tənqidi düşüncə yaratmaq, onu inkişaf etdirmək, bilik əldə etmək yolunu işıqlandırmaqdır. Bilik, öz növbəsində, düşüncə tərzinin formalaşmasında iştirak edən mühüm elementdir.

Bilik, yenilik və paylaşma

İnsan gündəlik təkrarlardan yorulur, təkrarlara çox sevinmir, təkrarlardan çıxmaq, uzaqlaşmaq, qaçmaq istəyir. Yatmaq, yuxudan durmaq, yemək-içmək, işə getmək, işdən qayıtmaq hər gün təkrar olunur, həyat maraqlı olmaqdan çıxır, yeknəsəqlik adamın canını sıxa bilir. Yaradıcılıq çalışmaları və sevgi görüşləri kimi xoşagələnlər təkrarlar, əslində, tam təkrar deyillər, hər dəfə fərqli hisslər yaşanır, fərqli nəticələr əldə edilir.

İnsan dəyişkənlik istəyir, yenilik istəyir, dəyişə-dəyişə uğur qazanmaq istəyir. Antik dövrün məşhur yunan filosofu Heraklit'in (Heraklitos'un) "hər şey axır, hər şey dəyişir" və "eyni çaya iki dəfə girilmir" şüarları məntiq baxımından doğru olsalar da, insan hər gün təkrar olunanları heç də Heraklit saydığı yenilik və inkişaf kimi deyil, yorucu təkrar kimi qəbul edir.

Dəyişmənin, yeniliyin ən maraqlı və faydalı növü yeni bilik əldə etməkdir; bu, həyatı yaxşı görülməyən tərəfə doğru dəyişmək, həyatı maraqlı etmək imkanı verir. "Çox oxuyan deyil, çox gəzən çox bilir" ata sözlünün əsl mənasını gəzən oxuyandan çox hərəkət edir, dəyişir, gözləri ilə yeni şeylər görür mənasında şərh etmək olar. Müdriklər bilik üçün səyahətin vacibliyini xüsusi vurğulayıblar. İbn Rəcəb'ə görə "Yaxşı bilik almaq üçün səyahət etməkdən çəkinmə" (s. 150), "Səyahət dünyagörüşünü genişləndirir, insan öz əvvəlki fikir və mülahizələrini dəyişə bilər" (s. 151-152), "yeni səmimi dostluqlar yarana bilər" (s. 154). Saib Təbrizi (1592-1676) də gözəl deyib:

*Əhli-hal isən əgər, səyahət eylə daim
Nöqtə tərpanmək ilə yüz kitaba çevrildi.*

Səyahət gözəldir, amma, hər halda, yeni bilik əldə etmənin ən yayılmış şəkli, əsasən, bir yerdə oturub, oxuyub, fikirləşməkdir. Elmi kəşflər etmək, texnologiya və sənət sahələrini inkişaf etdirmək əsasən bu yolla baş verir.

* * *

Cəmiyyətdə məlumatın yayılması, məlumatların adamlar arasında bölüşdürülməsi baş verir. Bilik qazanılır, qiymətləndirilir və paylaşılır. Bilik istifadə olunduqca, paylaşıldıqca azalmır, əksinə genişlənir, cilalanır, dəqiqləşir! Müəllim öz biliklərini şagird və tələbələrə ilə nə qədər çox və səxavətlə paylaşsa, o qədər yaxşı, təcrübəli, usta müəllim sayılır; nəticədə hər iki tərəf qazanır.

Müəyyən təşkilatda bilik və informasiyanın yığılması və yaradılması, informasiyanın biliyə çevrilməsi, təhlili və təsnifatı, istifadəsi, tətbiqi, ümumiyyətlə, idarə edilməsi, o cümlədən, hərəkəti, paylaşılması və qorunması prosesi Bilik Menecmenti və ya Biliyin İdarəedilməsi adlanır. Bilik menecmenti düzgün qərar qəbul edilməsində, keyfiyyətin və məhsuldarlığın artırılmasında, sürətli inkişafın təmin edilməsində və fərqli, seçilmiş olmaqda, rəqabətə davamlılıqda, rifah yaratmaq işində həlledici rollardan birini oynayır. Bilik menecmenti təşkilatın qarşıya qoyduğu məsələni peşəkar bacarıqlar və texnologiyanın köməyi ilə həll etmə qabiliyyətini inkişaf etdirir, təşkilatın bilik mədəniyyətini yaradır. Kompüter və internetin geniş yayılması bilik menecmentini mühüm dərəcədə sistemli, sürətli və effektiv etmək imkanı verdi. Dəyərə çevrilə bilən bilik – intellektual kapital maddi kapitalı üstələyir.

* * *

Yeni bilik nəticəsində insan dünyanın iç üzünü hiss edir. Biliyin gözəlliyi, tətbiqləri, nəhayətsizliyi və yarımçıqlığı (!) yaradıcı şəxsin həyatına yeni rəng, çalarlar gətirir, yaranan qərribə, möcüzəli mənərə onun iç dünyasını bəzəyir. Bu yolun yolçusu olan insanlardan bəziləri müdrikləşir. Biliyi təlim nəticəsində qazanmaq və paylaşmaq olur, təhsil sistemi bu işlə məşğuldur. Müdriklik isə təlim vasitəsilə əldə edilmir. Einstein'ə görə "müdriklik təhsilin deyil, ömürboyu onu əldə etmək cəhdinin məhsulu-

dur” / “Wisdom is not a product of schooling but of the lifelong attempt to acquire it.” (*Albert Einstein. The Human Side. New Glimpses From His Archives. Selected and Edited by Helen Dukas and Banesh Hoffmann. Princeton University Press, 1989. From the Letter to J. Dispentiere, March 24, 1954.*)

Platon bəzən biliklə (epistēmē) müdriklik (sofia) arasında fərq qoymur (Theaetetus, 145e5).

Müdrik şəxs kimə deyilir, nədir müdriklik? Bu sualın sadə cavabı yoxdur. Yəqin ki, bilik və təcrübə sahibi olan və eyni zamanda, bilmədikləri (dünyanın və həyatın işləri) üzərində düşünən, həmçinin şübhə edə bilən, zəif nöqtələrini bilən və səhvlərindən dərs alan, özli sərbəst qərar qəbul edə bilən, yalandan uzaq, sadə, təvazökar, müəyyən dərəcədə xoşbəxt insanı müdrikliyə yaxın və ya müdrik saymaq olar.

Müdriklər biliyi vəsf edirlər

Bilik bütün dövrlərdə, müxtəlif xalqlarda, cəmiyyətlərdə qiymətləndirilmiş, vəsf edilmişdir. İslam aləmi də istisna deyil və burada məhz İslam müfəkkirlərinin bilik barədə fikirlərinə diqqət verilir. 9-13-cü əsrlərdə və müəyyən dərəcədə 14-15-ci əsrlərdə İslam dünyası dünyanın elm və mədəniyyət mərkəzi olmuş, tarixdə yer tutan alim, filosof, həkim və mühəndislər yetişdirmişdir. İslamın başlanğıcından bilik əldə edilməsinə, elmə və hikmətə hörmətlə yanaşılmış, bilmək istəyi get-gedə artmış, hökmdarlar və zənginlər bilmək və anlamaq ehtirasına tutulanlara arxa durmuş, çox zaman özləri də bu ehtirasa qapılmışlar. Bilik nüfuz göstəricisinə çevrilmişdi.

İslamın müqəddəs kitabı Quran`da *ilm* (bilik, elm) çox rast gəlinən sözlərdən biridir. Quran elmin nəhayətsiz olduğunu, hər yaxşı biləndən daha yaxşı bilənin varlığını nəzərə çatdırır, bilməyənin biləndən soruşub öyrənməsini vurğulayır: “Hər bilik sahibindən daha çox bilən var” (“Yusuf”, 76), “Özün bilmirsənsə, biləndən soruş” (“Arılar”, 43). Allahın 99 adı sırasında *əl-Alim (Bilən)* də var. “Nə mənəviyyata, nə əmələ, nə mümkün olan digər hər hansı ictimai dəyərə elm (bilik) qədər diqqət verilmirdi [...] Harda olur-olsun, ən ucqar yerdə belə *ilm* sözünü eşidərkən pərəstiş hissi keçirməyən bir adamın belə, qoy o ən dəyərsiz, avam adam olsun, varlığını təsəvvür etmək çətindir” (Poyзентап Ф. с. 235-236). Məhəmməd peyğəmbərə (570-632) aid edilən məşhur hədislərdə “alim bütün dini ayinləri yerinə yetirən mömin abiddən üstündür” (Poyзентап Ф. с. 243), “Yer üzərindəki alimlər göydəki ulduzlarla müqayisə oluna bilər”, “Elm əldə etmək üçün Çinə getmək lazımdırsa, get” deyilir (Poyзентап Ф. с. 10).

Bilik haqqında 4-cü rəşid xəlifə Əli`nin (601-661) sözləri çox məşhurdur: “Bilik mülkdən yaxşıdır. Axı bilik səni qoruyur, mülkü isə sən özün qorumağasan. Mülkü sərf edəndə onu itiririk, bilik isə sərf etdikcə çiçəklənir” (Poyзентап Ф. с. 250). Məhəmməd Peyğəmbərin yaxın dostu Əbu Əyyub əl-Ansari`yə (? - 672/4) görə “biliyə məhəbbət insanın hər cür daxili təkmilləşməyə olan anadangəlmə /fitri sevgisinin bir parçasıdır” (s. 236-7).

Əl-Qəzali (?1058 -1111) biliyi gözəl vəsf edir – budur ondan bir parça: “İdrak ən arzu olunan xəzinə, bilik isə ən əlverişli əşyadır, ən ali ləyaqətlərin ən nəcibi, ən faydalı və tərifli keyfiyyətlərin ən ləyaqətlişidir və hər hərəkətin ən şanlı tacıdır, biliyin fəziləti zəifləri güclülər üzərində ucaldı, onun şöləsi gözdən gizlənmiş və sirli olana işıq saçdı, ..., ürək və zəkalar ordusu zülmətin uçurumlarına ən dərinədən nüfuz edə bildilər - hətta bunun üçün gözlər həddindən çox zəif, gizlin olan sıx pərdə arxasında olsa da” (Poyзентап Ф. с. 232). Qəzali dində elmsizliyin yaxşı iş olmadığını, bəyənilmədiyini, hətta qınandığını vurğulayır: “Elmsiz olmağa görə üzr və bəhanə dində məqbul deyil” (*Əbu Hamid əl-Qəzali. Kimya-yi-Səadət. I cild. Bakı, “Şərq-Qərb”, illi?; s. 205*). Onun digər fikri də maraqlıdır: “Fəlsəfənin əsl məqsədinə - Xoşbəxtliyə çatmaq üçün yeganə yol bilik və əməlin birliyindən keçir” (Poyзентап Ф. с. 243). Fəxrəddin Razi`yə (1149-1209) görə “biliyin ən müstəsna səadət, ən yüksək kamillik və ləyaqət olduğu və bilikli insanların ən görkəmli və məşhur insanlar olduğu barədə bütün qəlblər razılığa gəlir və bütün ağıllı adamlar eyni fikirdədirlər” (s. 240).

* * *

İbn Rəcəb *Bilik və Hikmət Dərs Kitabı* adlı əsərini biliyin əhəmiyyəti və bilik əldə etmə yollarına həsr etmişdir. Bu kitabdən müəyyən seçmələrə yer verirəm.

Qeyd. Kitabın giriş hissəsində müəllif Əl-Xətib əl Bağdadi (1002-1072) və İbn Abdullah əl-Qurtubi'nin (1214-1273) kitablarından mühüm dərəcədə bəhrələndiyini bildirir və əsərini aşağıdakı dörd suala cavab üzərində qurduğunu deyir: Nə üçün oxuyuruq, öyrənirik? Nəyin köməyi ilə öyrənirik? Necə öyrənirik? Kimdən öyrənirik?

İbn Rəcəb elmin, alimin ilahi təbiətə malik olduğu barədə bir səhih hədisi yada salır: “Mələklər, evdən bilik qazanmaq üçün çıxan hər kəsə, bu işdən məmnunluq əlaməti olaraq, qanad verirlər (s. 11). Alimlər cəmiyyətin ən seçilmiş, ən qiymətli üzvlükləri: “onlar suya bənzəyirlər, harada olsalar ora xeyir verirlər... Bilikli adam çıraq kimidir, yaxından keçən ondan işıq alır” (s. 14). “Alimlərin köməyi ilə biz halalı haramdan, doğrunu yaldandan, faydamı ziyandan, gözəli çirkindən ayıra bilirik. Onların xidməti böyük, əhəmiyyəti, qiyməti çox böyükdür. İnsanlara dənizdə və quruda yol göstərən göydəki ulduzlar necədirlərsə, alimlər də, sanki, Yer üzündə elədirlər. Alimin həyatı insanlar üçün qazanc, ölümlü-bədbəxtlikdir” (s. 16).

İslam dövrü müfəkkirləri biliyi vəsf etməklə yanaşı, onu əldə etmə yolları, öyrətmək borcu olan müəllimin və öyrənmək istəyən tələbənin şəxsi keyfiyyətləri, təhsilin idarə olunması və təhsil psixologiyası üzrə faydalı əsərlər yazmışlar. Burada yalnız bizə məlum olan İbn Rəcəb'in bir neçə fikri ilə kifayətlənirəm. İbn Rəcəb məşhur İbn Təymiyyə'nin (1263-1328) tələbəsi və davamçısı sayılan, həmçinin, öz müəllimi olan İbn əl-Qayyim'in (İbn Qayyim əl-Cövziyyə, 1292 - 1350) biliyin qüdrəti haqqında fikrinə müraciət edir: “bilik hər şeyi idarə edir və onu heç nə idarə etmir. Bilik dövləti, siyasəti, pulu və qələmin hərəkətini idarə edir” (s. 18).

Bilik arxasınca düşmək, oxumaq, öyrənmək çox gözəl, şərəfli və faydalı işdir, amma, bunun şərtləri var; İbn Rəcəb müxtəlif qaynaqlardan da alıntılar edərək öyrənmək üçün məsələ seçimi, kitab seçimi, düzgün öyrənmə ardıcılığı, əzbərləmə və dərk etmə, təkrarın rolu barədə öz tövsiyələrini verir: “Bilik əlçatmazdır, onu heç vaxt bir yere yığa bilməzsən, məşğul olmaq istədiyən məsələlər arasında ən böyük olanı deyil, ən yaxşı, ən faydalı olanı seç. Oxuyacağın kitabı doğru seç” (s. 128), “Öyrənərkən təcridlilik və ardıcılıq vacibdir” (s. 129-130), “Elə bilik sahələri var ki, əzbərləmə zəruridir, xüsusən kiçik yaşlarda. Ancaq zəruri və vacib olanı əzbərlə” (s. 131-132), “Əzbərləmək dərk etməklə yanaşı olmalıdır” (s. 133), “Öyrənilənləri bərkitmək və yaxşı anlamaq üçün yorulmadan təkrar et” (s. 135-137).

Bir sıra elm adamları kitab oxuyarkən, bu kitab özünə məxsusdursa, kitabın səhifələrində söz və ifadələrin altını cızır, səhifənin boş yerlərində öz fikir və qeydlərini yazır (*bu sətirlərin müəllifi də bu kateqoriyadandır* – H.İ.). İbn Rəcəb bunu doğru sayır: “Kitabı oxuyarkən onu öz düzəlişlərin və qeydlərinlə doldurmaqdan qorxma. Yaxşı deyiblər: ‘Kitab ona etdiyən çoxsaylı düzəlişlərdən qaralmasa, işıq saçmaz’” (s. 140).

Bunlara nə əlavə etmək olar? Müəllim öz tələbəsində biliyə maraqla yarada bilsə, dünyaya çərçivələrsiz, azad düşüncə ilə baxmağı aşılamaq bilsə, tələbənin bilik arxasınca düşmək meyli güclənə bilər... Tələbə ürəkdən öyrənmək istəyə, bilik xəzinəsindən nəşə duymağa başlasa, bilikdən həzz alsın, içində bir ehtiras, gözəllik duyğusu olsa, onu heç nə dayandırmaz. Əlbəttə, “*riyaziyyatda, eləcə də poeziyanın istənilən digər növlərində* (kursiv – H.İ.), oxucu qəlbən şair olmalıdır” (Michel Loève. Probability Theory. D. Van Nostrand Company Inc., 1960; Introduction).

“OYUN TERAPİYASI” MÖVZUSUNDA ONLAYN SEMINAR

TÜRKİYƏ

ONLINE SEMINAR ON “GAME THERAPY”

TURKEY

Mayın 3-də Xəzər Universiteti Psixologiya departamentinin koordinatoru psixoloq Mələk Kərimova ilə Ankara şəhərində yerləşən İda Psixoloji Xidmətlər Mərkəzinin rəhbəri psixoloq konsultant Beyhan Okur ilə “Oyun terapiyası” mövzusunda onlayn seminar təşkil edildi. Seminarda oyun terapiyası, iştirakçıları, problemləri və yaş uyğunluğu, təhsilin əsas şərtləri mövzusunda maraqlı müzakirələr aparılaraq, izləyicilərdən gələn suallar cavablandırıldı.

On May 3, an online seminar on “Game Therapy” was organized with Melek Kerimova, Khazar University Psychology Department's Coordinator, and Beyhan Okur, Psychologist Consultant, Head of the Ida Psychological Services Center in Ankara. During the seminar interesting discussions were held on game therapy, participants, problems and age compatibility, basic conditions of education and further on the questions from the audience were answered.

ÖZƏL BOYLAM XƏSTƏXANASININ HƏKİMİ MÜHAZİRƏ OXUDU

DOCTOR FROM ÖZƏL BOYLAM HOSPITAL DELIVERS LECTURE

Mayın 18-də Özəl Boylam Xəstəxanasının həkimi psixiatr Dr. Erkan Kuru növbəti dəfə klinik və ümumi psixologiya ixtisası üzrə magistratura təhsili alan tələbələr üçün müəhazirə oxudu.

Psixiatr psixofarmakologiya və psixoloqların bu sahə ilə əlaqəli nələri bilməli olduqları haqqında fikir və biliklərini tələbələrə bildirdi.

Xəzər Universiteti Psixologiya departamentinin koordinatoru Mələk Kərimovanın təşkilatçılığı ilə təşkil edilən onlayn dərslərlə bağlı xoş təəssüratlarını bildirən doktor Erkan Kuru Xəzər Universiteti tələbələri ilə fəxrliyyətdən məmnunluğunu bildirərək, gələcək psixoloqlara peşə inkişafı ilə bağlı məsləhətlərini verdi.

On May 18, the psychiatrist Dr. Erkan Kuru from Özəl Boylam Hospital subsequently gave a lecture for master's students majoring in clinical and general psychology.

The psychiatrist shared with the students his considerations and knowledge on what psychopharmacology and what psychologists need to know about this field.

Expressing his good impressions of the online classes organized by Melek Karimova, Coordinator at Khazar University's Psychology Department, Dr. Erkan Kuru expressed his satisfaction on the communication with Khazar University students and further gave advice on future professional development to psychologists.

“BƏDƏN DİLİ VƏ DUYĞULAR”

ADLI VEBİNAR

İNGİLTƏRƏ
NİDERLAND

WEBINAR ON “BODY

LANGUAGE AND FEELINGS”

GREAT BRITAIN
NETHERLANDS

Mayın 28-də Avropa Komissiyasının “Erasmus+” proqramının “MEDIATS” layihəsi çərçivəsində Xəzər Universitetinin Psixologiya departamentinin müəllimi Nilufer Əlizadənin təşkilatçılığı ilə Niderland Krallığından olan beynəlxalq dərəcəli ailə, məhkəmə və cinayət mediatorlarının, İngiltərənin Manchester Metropolian Universitetinin məzunları və davranış analitikləri Marjon Kuipers və İngrid de Jongun təqdimatında “Bədən dili və duyğular” adlı vebinar keçirildi.

Vebinarda Xəzər Universitetinin müəllimləri, məzunları, tələbələri iştirak edərək, öz fikirlərini təlimçilərlə müzakirə etdilər.

“MEDIATS” layihəsinin əsas məqsədi universitetləri mediasiya sahəsində aparıcı qüvvələrə çevirməklə Azərbaycan, Gürcüstan və Ukraynada Avropa təcrübəsindən faydalanaraq, münaqişələrin məhkəməyə qədər obyektiv həllini yaxşılaşdırmaqdan ibarətdir.

On May 28, a webinar on “Body Language and Feelings” was delivered by Marjon Kuipers and Ingrid de Jong, an international family, court and criminal mediators from the Kingdom of the Netherlands, alumni and behavior analysts at Manchester Metropolitan University in the UK, which was held within the framework of the European Commission's Erasmus + MEDIATS project, and organized by Khazar University Psychology Department's teacher Nilufer Alizade.

Khazar University teachers, alumni, and students participated in the webinar and discussed their ideas with the trainers.

The main goal of the MEDIATS project is to improve the objective pre-trial settlement of conflicts, learning from the European experience in Azerbaijan, Georgia and Ukraine by making universities a leading force in the field of mediation.

TÜRKİYƏ

**NIŞANTAŞI UNIVERSİTETİNİN MÜƏLLİMİ
TƏLƏBƏLƏRƏ MÜHAZİRƏ OXUDU**

TURKEY

**PROFESSOR OF NIŞANTAŞI UNIVERSITY
DELIVERED LECTURE TO STUDENTS**

Mayın 20-də Xəzər Universiteti Psixologiya departamentinin koordinatoru Mələk Kərimovanın təşkilatçılığı ilə Nişantaşı Universitetinin müəllimi Dr. Ridvan Üney "Ailədə cinsi problemlər və cinsi terapiyalar" mövzusunda Xəzər Universiteti tələbələrinə onlayn mühazirə oxudu.

Bakırköy Ruh və Sinir Xəstəlikləri Xəstəxanasında təlim və tədqiqat sahəsində ixtisasını tamamlayan Dr. Ridvan Üney Karabük Dövlət Xəstəxanası və Silivri Dövlət Xəstəxanasında da psixiatr olaraq fəaliyyət göstərmişdir. Tədqiqat sahələri ailə terapiyaları və cinsi terapiyadır. Hazırda İstanbulda Nişantaşıda şəxsi mərkəzində işləyir və Nişantaşı Universitetində də akademik fəaliyyətini davam etdirir.

On May 20, Dr. Ridvan Üney, a lecturer at Nişantaşı University, delivered an online lecture on "Sexual Problems and Sex Therapy in the Family" to Khazar University students, organized by Melek Karimova, Coordinator at Khazar University's Department of Psychology.

Dr. Ridvan Üney graduated from Bakırköy Psychiatric and Neurological Hospital with a degree in training and research and previously worked as a psychiatrist at Karabük State Hospital and Silivri State Hospital. Areas of research are family therapies and sex therapy. He is currently working at a private center in Nişantaşı, Istanbul, and continues his academic career at Nişantaşı University.

"ANKOSLINK - 2020" ONLİNE POSTER SESSİYALARI

"ANKOSLINK - 2020" POSTER ONLINE SESSIONS

Mayın 22-də bu il - ANKOSLink-də iştirak edən qurumlar arasında peşəkar və elmi qarşılıqlı əlaqəni artırmaq üçün onlayn poster sessiyaları təşkil edildi.

Anadolu Universiteti Kitabxanalar Konsorsiumu - ANKOS 2000-ci ildə 12 üzv kitabxana və üç verilənlər bazası əbunə xidməti ilə qurulmuşdur. Bu gün ANKOS 83 ayrı verilənlər bazası ilə 1628 müqavilə bağlayan 60-dan çox yayıncının olduğu böyük bir cəmiyyətdir. Bu, 155 universitetin və tədqiqat müəssisələrinin üzvü olduğu və təxminən 50 işçisi olan, beynəlxalq aləmdə öz yerini tutan bir konsorsium, peşəkar bir birlik, böyük bir könüllü cəmiyyətdir.

Xəzər Universiteti Kitabxana və İnformasiya Mərkəzinin direktoru Dr. Tatyana Zaytsevanın "Kitabxanada innovativ yanaşma və xidmətlər: nailiyyətlər və çağırışlar (Xəzər Universitetinin nümunəsində)" adlı posteri ANKOS Proqram Komitəsinin qəbul etdiyi 15 posterin biri idi. Qəbul edilmiş posterlər onlayn vebinarada nümayiş olundu.

Dr. Tatyana Zaytseva Xəzər Universiteti Kitabxana və İnformasiya Mərkəzinin nailiyyətləri və problemlərinə həsr olunmuş təqdimatla *Go to Meeting* vebinarında iştirak etdi. Vebinarın rəhbəri Emre Akbayrak'ın sözlərinə görə, Zaytsevanın təqdimatı ANKOS saytında yerləşdiriləcək.

On May 22, Poster Online Sessions was organized at ANKOSLink this year in order to increase the professional and scientific interaction among ANKOS participating institutions.

The Anatolian University Libraries Consortium (ANKOS) was first established in 2000 with 12 member libraries and three database subscription services. Today, the ANKOS consortium, a large community, that has more than 60 publishers with 1628 agreements with 83 separate databases; It is a consortium, a professional association, a large volunteer community that has 155 members of universities and research institutions and has approximately 50 employees, and has taken its place in the international arena.

Director Khazar University Library & Information Center, Dr. Tatyana Zayseva's poster entitled "Library Innovative Approaches and Services: Achievements and Challenges (on example of Khazar University)" was one of 15 accepted by ANKOS Program committee. Accepted posters were exhibited throughout the online webinar.

Mrs. Zayseva took part in a *Go to Meeting webinar*, delivering a presentation devoted to Khazar University Library & Information Center achievements and challenges. Her fantastic presentation, according to Mr. Emre bey Akbayrak, a leader of webinar, will be put on ANKOS website.

А О ЧЕМ ПЕРЕЖИВАЕШЬ ТЫ? НАПИШИ НА FLEERE.COM

Предлагаем нашим читателям интервью с выпускницей Университета Хазар Аидой Наджафовой, опубликованное на сайте friday.az 24 марта 2020 г.

У всех наступают трудные времена. Те самые времена, когда в голове бушуют эмоции, а где-то в душе царит недопонимание произошедшего. В такой ситуации хочется выговориться. Друзья и родственники могут не понять, в социальных сетях засмеют в комментариях. Так что же делать? На этот и многие другие вопросы команде FRIDAY.az ответила Аида Наджафова, создатель комьюнити, где каждый человек онлайн может поделиться всеми своими переживаниями.

- Расскажите, что собой представляет платформа fleere.com?

- Fleere (feelfreehere) - платформа для анонимных постов о вашем психическом состоянии, чувствах, эмоциях и личных проблемах. Для того чтобы начать, необходимо зайти на страницу Dagestname, назвать свой пост, указать категорию и написать текст. Когда мы проектировали стартовую (MVP) версию проекта, то старались делать все интуитивно понятно и просто.

- Как зародилась идея создания данной платформы?

- По образованию я – психолог. Окончив с красным дипломом Университет Хазар, решила продолжить учебу в магистратуре по специальности «Когнитивная нейронаука» в Римском университета Ла Сапиенца. Область моего изучения и переезд сыграли ключевую роль в создании проекта. Исходя из наблюдений за другими, в основном, за иностранцами, возникла мысль как-то им помочь, облегчить переживания, дать возможность выговориться и найти отклик в душе людей.

- Помогаете ли вы, как психолог, людям, которые связались с вами посредством платформы?

- Нет, я хочу, чтобы комьюнити развивалось само, и люди сами писали комментарии, ибо это — главная задача проекта. Пока я нахожусь «в стороне», потому что писать одному и не писать другому, было бы незачем с моей стороны. Проблема заключается в том, что моя помощь, как психолога, не является целью проекта.

- Есть огромное количество социальных сетей. Почему люди пишут именно на вашей платформе?

- У нас намного проще. Чтобы написать пост не

требуется никаких личных данных. Люди хоть и желают быть услышанными, многие из них не хотят раскрывать свою личность, а создавать фейковые профили в соцсетях — не есть решение проблемы.

- Возможно ли такое, что неадекватная реакция людей в комментариях в соцсетях, побуждает писать о своих переживаниях на вашей платформе?

- Как раз «комментарии» именно то, над чем мы работаем. Нам хотелось бы альтернативы. Но так как эта платформа рассчитана для желающих делиться своими тревогами, волнениями, болью и грустью, мы думаем, что люди здесь должны быть понимающие.

- Сейчас одна из тревожных тем – коронавирусная инфекция. Пишут ли об этом люди на платформе?

- Пишут, но не так часто. Знаете, как раз о коронавирусе можно высказаться в соцсетях без страха и стыда, что не скажешь о личной проблеме или чувствах.

- Насколько сильно волнует людей происходящая в мире пандемия COVID-19?

- У нас на платформе эта тема не так популярна. Все же акцент делается на «свое сокровенное».

- Как вы планируете дальше развивать свой проект?

- Сейчас мы проводим ещё одно исследование. Хотим понять, сможет ли проект помогать с научной точки зрения. Изначально мы давали людям возможность выговориться. Теперь хотим оказывать им поддержку и помощь. Так же стоит отметить, как бы странно это не звучало, для стартапа необходим доход, но сейчас проект не монетизирован, так как это не является его главной целью. Так же мы думаем о введении необходимого функционала, который в дальнейшем будем интегрировать.

<https://friday.az/%d0%b0-%d0%be-%d1%87%d0%b5%d0%bc-%d0%bf%d0%b5%d1%80%d0%b5%d0%b6%d0%b8%d0%b2%d0%b0%d0%b5%d1%88%d1%8c-%d1%82%d1%8b-%d0%bd%d0%b0%d0%bf%d0%b8%d1%88%d0%b8-%d0%bd%d0%b0-fleere-com/>

TƏHSİL-PRESS
İNFORMASIYA AGENTLİYİ

TEHSIL-PRESS.AZ SAYTI XƏZƏR UNIVERSİTETİNDƏ DİSTANT TƏHSİL HAQQINDA

TEHSIL-PRESS.AZ WEBSITE ON DISTANT LEARNING AT KHAZAR UNIVERSITY

2020-ci il aprelin 2-də *Tehsil-press.az* saytı Xəzər Universitetində distant təhsilin təşkili, həmçinin, Təhsil Nazirliyinin təlim-tədris prosesinin məsafədən təşkili məqsədilə təklif etdiyi “Microsoft Teams” platformasından istifadə olunması haqqında xəbər yayıb.

Qeyd olunur ki, universitetdə “Skype”, “Zoom” proqramları ilə yanaşı, “Microsoft Teams” platformasından is-tifadə də tətbiq edilir. Fakültələrdə “Microsoft Teams” platforması ilə sınıflar təşkil edilib və müəllimlərə təqdim olub. Hazırda dərslər semestr üçün nəzərdə tutulan cədvəl üzrə keçirilir.

Xəbərin tam mətni aşağıdakı linkdə:

<http://tehsil-press.az/index.php?newsid=48475#newsbase1>

On April 2, 2020, the *Tehsil-press.az* website published news about distant learning organized at Khazar University, as well as the usage of the Microsoft Teams platform proposed by the Ministry of Education aimed at ensuring the organization of the remote learning process.

It is noted that in addition to Skype and Zoom programs, the University also uses the Microsoft Teams platform. Classes are organized in the faculties via the Microsoft Teams platform and designated to the attention of the teachers. Currently, classes are held according to the schedule for the semester.

The full text of the news is available at the following link:

AZƏRTAC XƏZƏR UNIVERSİTETİNİN YENİ FƏALİYYƏT PLANI HAQQINDA

AZERTAC ABOUT KHAZAR UNIVERSITY'S NEW ACTION PLAN

2020-ci il aprelin 2-də *AZƏRTAC* Xəzər Universitetinin yeni fəaliyyət planı haqqında xəbər yayımlayıb. Xəbərdə koronavirus pandemiyası ilə əlaqədar universitetdə təlim-tədris prosesinin məsafədən keyfiyyətli təşkili (semestrin müddəti, testlər və imtahanların keçirilməsi üsulları, onların vaxtlarının müəyyən edilməsi, dərslərin monitorinqi və statistik məlumatların toplanması və s.) haqqında məlumat verilir.

Xəbər aşağıdakı linkdə:

https://azertag.az/xeber/Xezer_Universitetinin_yeni_fealiyyet_plani_hazirlanib-1452715

On April 2, 2020, *AZERTAC* published news on Khazar University's New Action Plan. The report provides information on the organization of the distant learning process (duration of the semester, methods of conducting tests and examinations, their timing, monitoring of lessons and collection of statistical data, etc.) at the University due to the coronavirus pandemic.

The news can be found at the following link:

KƏNDƏ YAŞAYAN ALİM: “DAĞA ÇIXIB TƏLƏBƏLƏRİMƏ ONLAYN DƏRS KEÇİRƏM”

2020-ci il aprelin 2-də yenisabah.az saytı Xəzər Universitetinin müəllimi, Türk-İslam Araşdırmalar Mərkəzinin direktoru Telman Nusratoglu ilə müsahibə dərc etmişdir. Müsahibəni oxucularımıza təqdim edirik.

Koronavirus pandemiyasının Azərbaycana yol tapması insanların Bakıdakı sıxıqdan başlarını götürüb bölgələrə üz tutmasına səbəb oldu. Daha sonra isə ölkədə karantin rejimi tətbiq olundu, Bakı, Sumqayıt və Abşerona giriş-çixış qadağan edildi.

Virusa qarşı mübarizə çərçivəsində mərkəzi ərazilərdə ciddi tədbirlər görülür, karantin rejiminə nəzarət edilir. Lakin sosial şəbəkələrdə oxuduqlarımızdan yola çıxaraq deyə bilərik ki, bölgələrdə vəziyyət bir qədər fərqlidir. Məsələn, hazırda Qubanın ucqar dağ kəndində yaşayan Türk-İslam Araşdırmalar Mərkəzinin direktoru, Xəzər Universitetinin müəllimi Telman Nusratoglu kənd camaatının nikbinliyinə qibtə etdiyini və hər kəsin öz işində-gücündə olduğunu deyib. Telman Nusratoglu yenisabah.az saytına müsahibəsində digər maraqlı məqamlara da toxunub.

- Telman bəy, virusdan necə qorunursuz? Təhlükəni dəf edə bilərsinizmi?

- Qaydalara ciddi riayət edirəm. Məsələn, mağazaya gedəndə maska taxıram, əllərimi mağazaya həm girəndə, həm də çıxanda dezinfeksiya edirəm. Maksimum dərəcədə çöle çıxmamağa çalışırıq. Ancaq ərzaq lazım olanda çıxırıq. Çöle çıxmamaq dedikdə, insanlarla ünsiyyəti nəzərdə tutaram, təbii ki, həyəətə çıxıb təmiz hava alırıq, sadəcə ünsiyyətdən qaçırıram, məsafəni qoruyuram.

- Bəzi universitetlər tədrisi onlayn şəkildə davam etdirir. Sizin universitetdə vəziyyət necədir?

- Bəli, Xəzər Universitetində də vəziyyət belədir, elə özüm də onlayn dərs deyirəm. Lakin internet olduqca zəifdir, kənddə dağlıq ərazi var, canlı yayımla dərslərimi davam etdirmək üçün oraya çıxıram. Çünki tələbələr təhsil məsələsində geri qalmamalı, arada fasilə olmamalıdır. Əlimdən gələni etməyə çalışıram. Lakin kənddə uzaqdan təhsil üçün sürətli internet problemi var, hökumət bu məsələni də gündəmə alsın, yaxşı olar.

- Hazırda hansı kənddəsiniz?

- Susay kəndində. Bura Azərbaycanın ən mən-

zərəli yerlərindən biridir, tarixi kənddir, əvvəllər Xınalıqın yolu da buradan keçib. İndi Prezidentin sərəncamı ilə asfalt yol döşənir, yol yenə buradan keçəcək.

- Orada vəziyyət necədir? İnsanlar virusla bağlı ehtiyat tədbirləri görürlərmi? Sosial şəbəkə hesabınızda kənddə insanların koronavirusa əhəmiyyət vermədiklərini yazmışınız...

- Son günlər rayonlarda tədbirlər sərtləşdirilib. Evdən çöle çıxma məsələsinə ciddi nəzarət var. Mənim yaşadığım kənd ucqar bir kənddir və burda insanlar kənd təsərrüfatı ilə məşğuldurlar. Təbii ki, bizim iqtisadiyyatımız da dayanmamalıdır. Pandemiya qarşı mübarizə ilə yanaşı, ölkəmizin ərzaq təhlükəsizliyini, insanların kənd təsərrüfatı ilə məşğul olmasını təmin etmək lazımdır. Bu mənada kənddəki insanlar işlərini görməyə davam edirlər. Təsərrüfatı olan təsərrüfatı ilə məşğul olurlar. Pandemiyanın ciddiliyini yaxına buraxmaq istəmirik. Virusun dağ kəndinə gəlib çıxma bilməyəcəyi qənaətindədirlər. Baxmayaraq ki, kənd həyatı olduğuna görə insanlar təbii qidalanırlar, təmiz hava var, immunitet güclüdür, yenə də biz kimisə görəndə məsafəni qoruyaraq, maarifləndirici söhbətlər aparırıq.

- Xeyir-şər məclisləri davam edir, yoxsa dayandırılıb?

- Bura dağ kəndi olduğuna görə insanlar onsuz da həyat evlərində yaşayırlar. Kütləvi toplanma ehtimalı yoxdur. Belə şeylər toylarda olur, toylar da müəyyən dövrə qədər qadağan olunub. Türkiyə səhiyyə nazirinin son gün mətbuat konfransında 1 nəfərin 30 nəfəri yoluxdura biləcəyini deməsi də bunun ciddi bir məsələ olduğunu göstərir. Bəzən insanlar bunu yüngül formada keçirə də, evlərinə gətirib başqalarına yoluxdura bilərlər və onlar ağır keçirə bilər. Yaşlılar yoluxsa, onlar bunu ağır keçirəcəklər, ciddi risk altındadırlar. Ona görə də, tədbirli olmaq lazımdır.

- Rayona gediş-gəliş varmı?

- Kəndlərdən rayon mərkəzinə gediş məhdudlaşdırılıb. Düzü, karantindən sonrakı günlər Qubaya getməmişəm, amma belə eşitmişəm.

- Bəs dezinfeksiya işləri necədir, aparılırmı?

- Ümumiyyətlə, istər Ümumdünya Səhiyyə Təşkilatının açıqlamalarının, istərsə də ayrı-ayrı ölkələrdən pandemiyanın vəziyyətindən yola çıxaraq qeyd etmək olar ki, bəşəriyyət çox ciddi global problemlə qarşı-qarşıyadır. Çünki koronavirus getdikcə genişlənir və bunun hazırda qarşısının alınması üçün təcrid çox önəmlidir. Dezinfeksiya, təmizlik çox önəmlidir, sosial məsafə qorunmalı, maska, əlcək taxılmalıdır. Düzü, bizdə kənddə dezinfeksiya aparılmayıb, amma rayonda aparılır. Ölkəmizin hər yerində ciddi tədbirlər gördülür. Bunun ciddiyyətini insanlarımız anlamalıdırlar. Tez bir zamanda biz bunun qarşısını ala bilməsək, sonrakı zamanda iqtisadiyyatımıza ciddi təsir göstərə bilər. Hər kəs vətəndaşlıq vəzifəsini yerinə yetirməlidir. İş olmayan insanlar evində oturmalıdır.

<https://yenisabah.az/daga-cixib-telebelerime-onlayn-ders-kecirem>

AZƏRTAC XƏZƏR UNİVERSİTETİNDƏ "MICROSOFT TEAMS" PLATFORMASI İLƏ SİNİFLƏR TƏŞKİL EDİLMƏSİ HAQQINDA

2020-ci il aprelin 2-də Xəzər AZƏRTAC Universitetində "Microsoft Teams" platforması ilə siniflər təşkil edilməsi haqqında xəbər yayıb.

Xəbərdə qeyd olunur ki, Təhsil Nazirliyi təlim-tədris prosesinin məsafədən təşkili məqsədilə "Microsoft Teams" platformasından istifadə olunmasını təklif edəndən sonra artıq Xəzər Universitetinin müəllimləri "Skype", "Zoom" proqramları ilə yanaşı "Microsoft Teams" platformasından istifadə etməyə başlayıblar. Fakültələrdə "Microsoft Teams" platforması ilə siniflər təşkil edilib və müəllimlərə təqdim olunub. Hazırda dərslər semestr üçün nəzərdə tutulan cədvəl üzrə keçirilir.

Xəbəri aşağıdakı link vasitəsilə oxumaq olar:

https://azertag.az/xeber/Xezer_Universitetinde_Microsoft_Teams_platformasi_ile_sinifler_teskil_edilib-1452615

AZERTAC ABOUT ORGANIZING CLASSES AT KHAZAR UNIVERSITY VIA THE MICROSOFT TEAMS PLATFORM

On April 2, 2020, AZERTAC published news about organizing classes at Khazar University via the Microsoft Teams platform.

It is emphasized in the news that after the Ministry of Education proposed to use the Microsoft Teams platform for distance learning, Khazar University teachers, who already were using Skype and Zoom programs, also included the Microsoft Teams platform. Classes are organized in the faculties via the Microsoft Teams platform and designated to the attention of the teachers. Currently, classes are held according to the schedule for the semester.

The news can be found at the following link:

https://azertag.az/xeber/Xezer_Universitetinde_Microsoft_Teams_platformasi_ile_sinifler_teskil_edilib-1452615

“DÜNYANI SARSIDAN BİR VƏZİYYƏTLƏ ÜZ-ÜZƏYİK”

2020-ci il aprelin 4-də Modern.az saytı Xəzər Universitetinin təsisçisi, Direktorlar və Qəyyumlar Şurasının sədri, professor Hamlet İsaخانlıdan koronavirus pandemiyası ilə əlaqədar geniş müsahibə almışdır. Müsahibəni oxucularımıza təqdim edirik.

Modern.az saytı “Evdə qal” rubrikasını davam etdirir. Növbəti həmsöhbətimiz Xəzər Universitetinin təsisçisi, təhsil ocağının Direktorlar və Qəyyumlar Şurasının sədri professor Hamlet İsaخانlıdır.

- Hamlet müəllim, evdə qalmaqdan narazı deyilsiniz ki?..

- Qətiyyəyən narazı deyiləm. Narazı olduğum koronavirusdur. Həddindən artıq təhlükəli, dünyanı sarsıdan bir belə ilə üz-üzəyik.

Yaradıcı insanlar, elm adamları, yazıçılar, bəstəkarlar və digərləri onsuz da evdə qalıb, işləyirlər. Doğrudur, insan bir tərəfdən ünsiyyəyət axtarır; “insan” və “ünsiyyəyət” sözlərinin kökü də eynidir. Amma, digər tərəfdən, hər bir insanın həyatında təklik, yalnızlıq da vacibdir, zəruridir. Riyaziyyatçı nəzəriyyə və teoremlərini, fizik nəzəriyyə və təcrübələrini, bioloq müşahidələrini yazıya keçirilməsini məhz təkbaşına olduqda həll edir, həyata keçirir. Musiqiçi də bənzər iş görür; bəstəkar oturub musiqi yazırsa, təkliyə çəkilməli, qarşısındakı pianoda günlərlə çalışmalı, məşq etməli, düşündüyünü nota yazmalıdır. Ona görə də, yaradıcı insanlar üçün evdə qalmaq qətiyyəyən darıxdırıcı deyil.

İşə getmədiyimiz müddətdə özümüzü sevdiyimiz yaradıcı işə tam verə bilərik. Kompüterim qarşımda, elmi kitablarım yanımda oturub monoqrafıya üzərində işləyirəm. Təxminən 80 faizini artıq bitirmişəm.

Bütün insanlar işlə məşğul olurlar, iş yoldaşları və dostlarla görüşür, ailəyə vaxt ayırmağa işə çox halda, yumşaq desək, bir sıra hallarda fikir vermir və ya tənbellik edirlər. Bu “evdə qal” durumunda işə klassik ailə münasibətləri daha canlı və fəal olur. Ailə ilə bir yerdə əyləşib, çay içirsən, çörək

yeyirsən, söhbət edirsən, uşaqlarla məşğul olursan. Bu gün vəziyyəyətə əlaqədar onlayn təhsil tətbiq edilir, ali və orta məktəblər, o cümlədən bizim “Dünya” məktəbimiz fantastik uğurla məsafədən təhsil verir. Artıq valideynlər də uşaqlarla birlikdə maraqla dərsləri izləyirlər. Son nəticədə, evdə qalmaq ailəcanlılığı hər mənada artırır.

İndiki vəziyyəyətdə üzvlü olən yeganə hadisə koronavirusla bağlı gündən-günə yoluxmanın, ölüm hallarının artmasını eşitmək, izləməkdir. Düzdür, Azərbaycanda başqa ölkələrə nisbətən az ölüm halı qeydə alınıb, yoluxma da çox deyil. Amma bir sıra qonşu ölkələrdə, ümumiyyəyətə, dünyada vəziyyəyət kifayət qədər ciddidir. Ona görə, evdə qalaq.

Belə bir çətin vəziyyəyətdə tibb işçiləri həyatlarını riskə ataraq, insanların sağlamlığını qorumağa çalışırlar. Hesab edirəm ki, onlara alqış düşür. Həmçinin, polislər insanları koronavirus yoluxmasından uzaq saxlamaq üçün əllərindən gələni edirlər. Jurnalistlər, media bu ağır vaxtda həm informasiya təminatı, həm mədəniyyəyət və əyləncəni təşkil etmək baxımından faydalı iş görürlər. Müəllimlər yeni mühitə uyğunlaşib hər səviyyəyətə təlim-təhsili təmin edirlər. Ümumilikdə, belə bir vəziyyəyətdə insan və insanlıq üçün çalışan hər kəsə təşəkkür etməliyik. Dedi-qodu edən, koronavirusun düşünölmüş, hazırlanmış, məqsəydlı yayıldığını iddia edən şəxslərə nə deyə bilərəm? Dünya çalxalanır, inkişaf etmiş ölkələrdə virusun qurbanları daha çoxdur, bəzən qat-qat. Bəs bu bə-

ları kimi təşkil etdi? Heç kim. Belə yoluxucu xəstəlik və dəhşətli ölümlər tarix boyu olub...

- Evdə qaldığımız məqamda vaxtımızı səmərəli keçirmək üçün köməyimizə internet çatır. Azərbaycanda internetin vəziyyəti qənaətbəxşdir?

- Ötən dəfə Xəzər Universitetinin müəllimlərindən biri bu barədə maraqlı durumla qarşılaşdığını bizə bildirdi. Deməli, müəllim Qubadadır və tələbələrə onlayn dərs keçməlidir. O deyir, Qubada internet zəifdir, təpənin başına qalxanda daha yaxşı işləyir. Müəllim Qubada, dağın başında əyləşib, tələbələrə dərs keçir.

Müasir dövrdə nəqliyyatı quru nəqliyyatı, hava nəqliyyatı, su nəqliyyatı və virtual nəqliyyat olmaqla 4 yerə bölməyə. İnternet Statistikasını aparan ümumdünya təşkilatları var. Onların verdiyi məlumatlara görə Azərbaycan Baltik ölkələri istisna olmaqla, keçmiş sovet məkanında ən sürətli və geniş yayılmış interneti olan ölkədir. Sadəcə, bezi yerlərdə sürət qısa vaxtlarda zəif olur. Əlbəttə, internet işində bizdən qabaqda olanlar da var, daha yüksək səviyyəyə qalxmaq lazımdır.

- Əhval-ruhiyyəyimizi müsbət, pozitiv saxlamaq üçün nə etməliyik?

- Bir şey ki, bizdən asılı deyil, hətta gözəgörünməz düşməndir, ona qarşı xüsusi metodika ilə birlikdə mübarizə aparmaq lazımdır. İnsan hər cür böhrana, müharibəyə, düşə bilər. Koronavirusu da başımıza gələn çətin bir hal kimi qəbul edərək, bu vəziyyətdən mümkün qədər az itki ilə çıxmağa çalışmalıyıq. Heç bir halda ümidsizliyə qapılmaq doğru deyil.

Evdə boş vaxtını necə keçirəcəyini düşünən insanlar var. Mən əminəm ki, heç də hər kəs ən yaxşı klassik əsərləri tam oxumayıblar. Yazmaq çətin, yaratmaq çətin, axı kitab oxumaq çətin deyil, əksinə, çox asan və çox xoş bir şeydir. İnternete çoxlu kitablar yerləşdirilib. Heç bir vəsait ödəmədən maraqlı kitablar tapıb oxumaq olar. Hər insanın bir hobbisi var, sevdiyi işlərlə məşğul olmağın indi əsl vaxtıdır. İnsan tənəb olmasa, bir azca düşünsə ki, evdə vaxtını səmərəli keçirmək üçün nə edə bilər, inanıram ki, hər kəs maraqlı məşğuliyyət tapacaq. Kefimizi pozmaqla vəziyyət yaxşılaşacaqsa, gələn, hərə əlinə bir dəsmal götürüb aqlasın. Əksinə, özümüzü, kefinizi yaxşı saxlasaq, yaxşı və sağlam qidalansaq, evdə idmanla məşğul olsaq, kefiniz yaxşı olsa immunitetiniz də artacaq. Bu, həqiqətən, elmi cəhətdən təsdiq olunub, nikbinlik, xoşhəlliq hə-

yatın acılarına üstün gəlməyə kömək edir.

- Koronavirusla bağlı insanları ümidsizliyə kökləyən qeyri-müəyyənlikdir. Bu məsələdə biz özümüzü necə toxtada bilərik?

- Dünyanı sarsıdan ən böyük epidemiyə indiyə qədər qara vəba xəstəliyi olub. Bu, 1347-1352-ci illərdə yayılıb. Qara vəba nəticəsində Avropanın təxminən yarısı və ya üçdə biri məhv olub. Bu xəstəliyin də Monqolustan, Çin tərəfdən gəlib yayıldığı məlumdur.

XVII əsrin sonlarında Londonda yenə də qara çuma xəstəliyi yayılıb. Isaac Newton (İsaak Nyuton) məşhur kəşflərini - diferensial və inteqral hesabını, optikası və cazibə-qravitasiya qanunu'nu 1665-67-ci illərdə Böyük Vəba zamanı universitet bağlandıqdan sonra özünü təcriddə, sakit və ucqar bir əyalətdə yazıb. Xəstəlik yaradıcı həyatı intensivləşdirə, qızıqdıra bilir...

- Bu məntiqlə yanaşsaq, belə çıxır ki, şairlər, yazıçılar zindanda daha möhtəşəm əsərlər yaradırlar?

- Əlbəttə elə də olur. Marco Polo öz məşhur səfərlər kitabını həbsdə yazıb, Martin Luther Bibliyanı (Əhdi-Cədid'i) həbsdə almancaya tərcümə edib, Dostoyevski "Ölü evdən qeydləri"ni sürgündə yazıb, Hitler "Mein Kampf" (Mənim mübarizəm) kitabını həbsdə olarkən yazıb, belə misallar çoxdur. Digər tərəfdən, tarixdə istedadlı, lakin özünü gerçəkləşdirə bilməyən insanlar da çox olub. Məsələn, "yeyən-içən oğlan" olub, məclislər, gəzintilər, oyunlarla məşğul olub, hərdən bir oturub, nə isə yazıb. Və o, istedadlı insandan qalsa da az şey qalıb. Halbuki, yaradıcılıq üçün oturub, daima işlə məşğul olmaq lazımdır. Əsas iş başını elə qatmalıdır ki, başqa məşğuliyyətlərə vaxt qalmasın.

Çətin elə bir insan olsun ki, ömründə bir dəfə də kitab oxumasın. Çox oxumayanlar var, amma, oxumaq bilən və heç vaxt kitab oxumayan insan çətin tapılar. Hər birimiz orta məktəbdə Mirzə Fətəli Axundovun "Hekayəti-Müsyö Jordan həkimi-nəbatat və dərviş Məstəli şah cadükuni-məşhur" əsərini oxuyub. Oxumayanlar mütləq oxusun, oxuyanlar yenidən oxusunlar və necə gözəl əsər olduğunu görüb həzz alsınlar. Əsərdə Azərbaycanla Fransanın çox gözəl müqayisəsi aparılıb. Əsərdə deyilir, biz hər zəda inanırıq, onlar heç zəda inanmazlar; bizim arvadlarımız uzun libas geyər, onların arvadları gödək; bizdə bir kişiye bir arvad bəs eləmir, çox arvad almaq adətdir, Parisdə çox er almaq. Bu və buna bənzər

müxtəlif janrlarda yazılmış yüzlərlə dünya ədəbiyyatı incilərini oxumağın əsl vaxtıdır.

İndi deyirlər ki, insanların kitaba marağı çox azdır, müasir dövrdə insanlar daha çox filmlərə, seriallara baxırlar. Seçimi düzgün etdikdə, filmlərə baxmaq da maraqlı və faydalıdır, o da kitab oxumağa bərabərdir. Aristotel deyib ki, uşaqlara hesab, oxumaq, və yazmaqla yanaşı hər hansı bir musiqi alətində ifa etməyi öyrədin. Bəlkə də bəzi ailələrdə uşaqlara belə şərait yaradıblar. Bu, insanı ömür boyu xoşbəxt edə bilər.

- Hiss olunur ki, hansısa maraqlı kitabı oxuyursunuz. Adını öyrənmə bilərdimmi?- Mən hazırda daha çox yazıram. Paralel olaraq oxuyuram, oxumamış günümüz olmasın. Daha çox elmi və fəlsəfi kitablardır hazırda oxuduqlarım; əksəriyyəti ingilis dilindədir.

- Dünyada belə bir araşdırma aparılıb: koronavirusdan sonra evdə qalmağımız nəticəsində ailədaxili münasibətlər artıb. Sizcə, bu reallığı əks etdirirmi?

- Məsələnin iki başı var. İstedadlı yazıçı Anton Çexov həm də yaşayışlı kişi olub. Qadınlara sevimlisi olsa da, evlənməkdən qorxmuş və gec evlənilib. Nəhayət, məşhur aktrisa Olqa Knipperlə bir-birini bəyənib evlənmək qərarına gəliblər. Çexov xanımına deyib ki, biz hər gün bir yerdə olsaq, bir-birimizi görsək, məhv olarıq. İnsan gərək bir-biri üçün darıxsın. Sənin bir insanın, mən də bir ayrı. Sənin öz dünyan var, mənim də öz dünyam var. Hərəmiş bir fikir səsləndirsək, hər gün aramızda dava-dalaş olar. Sən Moskvada qal, öz sənətinlə məşğul ol, mən Krimda, evimdə qalıram. Lazım olanda mən Moskvaya gələm, sən də Krima. Çexovun vərəm xəstəliyi var idi və Krimda yaşayırdı.

Bu misalı çəkməyim məqsədlidir. Evdə, dostlar, qohumlar arasında söhbət edəndə, zarafatla deyirəm: baxın, mən neçə ildir, bir xanımla yaşayıram, çox kaprizinə dözmüşəm. Amma mümkündür ki, mən ona daha çox zülm vermişəm, nəinki o mənə. Burada zülm sözlü ağır görünə bilər, onu qayğı çəkmək və xırda şiltaqlığa fikir verməmək ifadəsi ilə əvəz edərim. Bütün bunlara rəğmə, bir yerdə olmaq, söhbət etmək, birlikdə düşünmək, istirahət etmək yaxşıdır. Təbii ki, arzu olur ki, evdə qalmaq lap uzun olmasın (*gültür*).

- Hamlet müəllim, əslində məyyən bir yaş dövrü var ki, bu işə o da təsir edir. Yəqin ki, siz daha gənc yaşda evdə qalmağa məcbur olsaydıңыз, fərqli olardı...

- Ən cavan yaşında da evdə qalmaqdan sıxılmamışam. Moskvada oxuyanda gecə səhərə qədər oyaq qalıb, işləyirdim. Başım oxumağa və düşünməyə o qədər qarışırdı ki, bir də ayılırdım ki, hava işıqlaşdı. Sonra işə yatıb, günortaya yaxın oyanırdım. Və sonra elmi seminarlara gedirdik. Mən elə o zamandan gecə işləməyə öyrəşmişəm ki, indiki vəziyyət mənim üçün, əksinə, avantajdır. Çünki indi səhər görülməli işimiz olmadığından gecə ilə gündüzün də fərqi yoxdur. Biz Ştutgandakı bağımıza köçmüşük. Şəhərdə evin içərində özümü sanki qəfəsdə kimi hiss edərsən. Amma bağ evində elə deyil, həyatə çıxırsan, səmanı görürsən, gözün yaşılığa baxı dincəlir. İndi qəfəsdə deyiləm, meydanım nisbətən genişdir, həsar içindəyəm.

- Koronavirus bitəndən sonra bu dövrü necə xatırlayacaqsınız?

- Ola bilər koronavirus dövrü haqqında şeir və ya başqa bir şey yazım. Həmişə tədrislə məşğul olmuşuq, indi də onlayn tədris prosesinə nəzarət edirik. Mənim üçün koronavirus, yəqin ki, bir yandan başımıza gələn bəla kimi, digər yandan qapalı yaradıcılıq dövrü kimi yadda qalacaq.

- Proqnozlara görə, koronavirus dövründən sonra əksər münasibətlər sıfırlanacaq, hər şey dəyişəcək. Görəsən, koronavirusdan sonra ənənəvi "salam, necəsən?" ifadələri də dəyişəcəkmi?

- Mən əksini düşünürəm. Çox şey dəyişməyəcək. Koronavirusdan daha dəhşətli hadisələr olub. İkinci Dünya Müharibəsində böyük dövlətlər üz-üzə gəlib və çox milyonlarla insan həlak olub. Baxın, yenə insanlar öz işləri ilə məşğuldurlar, münasibətlər davam edir, iqtisadiyyatda dəyişikliklər olur və s.

Məncə, bu hadisə dövlət idarəçiliyinə təsir edə bilər – yaxşı mənada. Bu məsələ dövlətlər üçün bir növ işarədir ki, vətəndaşlara kömək etmək, ehtiyacı olanlara çox kömək etmək lazımdır. Hesab edirəm ki, koronavirusdan sonra hökumətlər insanlara kömək proqramı üzərində düşünməyə bilər, sahibkarlar üçün kömək paketləri hazırlana bilər (vergi, gömrük, kredit köməkləri). İngiltərədə koronavirusun varlığı elan edilən gündən etibarən bütün özəl şirkətlərdə insanların maaşının 80 faizini hökumət ödəyir. Mənim qızım orada yaşayır və kiçik turizm şirkəti var. Onunla söhbətimizdə bu barədə danışdıq. Orada bu virus çox bəla gətirib, çox insan yoluxub və tələf olub, iqtisadiyyata böyük zərbə dəyib, amma, həyat davam edir. Biz-

də də bu cür addımlar atılmaqdadır və daha yeni addımlar atılacağını düşünürəm. Mən bildiyimə görə bir sıra yardım və islahat proqramları üzərində iş gedir..

İnsanlar virusdan sonra normal həyata qayıdacaqlar. Bu çətin günləri xatırlayacaq, amma onunla deyil, gündəlik işlərlə, gələcək haqqında arzularla yaşayacaqlar. Həyat öz axarına düşəcək. İllər keçəcək, mümkündür ki, yeni bir virus da gələcək. O zaman, yəqin ki, bir az da tədbirli olacağıq.

- Koronavirus azğınlaşmış insanlığı az da olsa, bərpa edə biləcəkmi?

- Yəqin ki, yox. İnsan təbiəti mürəkkəbdir. Elm, mədəniyyət inkişaf edib, lakin insan təbiəti az dəyişib. 5 min il əvvəlki insanla indiki insanın xüsusi bir fərqi yoxdur. O vaxtın insanı ilə indiki insanın arzu və istəkləri də dəyişmişdir. Texnologiya, mühit dəyişir, insanlıq olduğu kimi qalır. İnsanlar dəyişmişdir, cəmiyyət dəyişir, mühit dəyişir. İndi dünyada çox sayda işsizlər əmələ gəlir. Dövlətlər tədbirli, insanlar ağıllı və ehtiyatlı olsunlar.

- Koronavirusdan dəhşətli nə ola bilər?

- İqlim dəyişmələri. Mən tələbə ikən (Bakı Dövlət Universitetində) bəzən qışda o qədər qar yağdı ki, avtobuslar çətinlik çəkirdilər, evdən dərəcə piyada gedirdik. İndi o qar yağmır. Qlobal istiləşmə var. Bunun qarşısını ala bilmirik, buzlaqlar əriyir, sahilləri su aparır, insanlar yerini dəyişir, heyvanlar aləmi dəyişir və s. Bu, koronavirusdan daha dəhşətlidir. Hökumətlər indi bunu düşünməlidirlər. Amerika ekoloji çirklənmələrlə bağlı müqavilələrə qol çəkməyib. Çünki bunu reallaşdırmaq üçün sənayenin bəzi növlərini bağlamaq lazımdır. Amerika isə hesab edir ki, bu, iqtisadiyyatına ziyandır, dünyadakı iqtisadi yarışdan geri qala bilər.

İqlimə ən çox zərər vuran amillərdən biri avtomobillərin havaya buraxdığı qazlardır. Bu səbəbdən bütün dünyada daxili yanma mühərrikləri ilə deyil, elektriklə işləyən maşınlardan istifadə genişlənir.

Xəzər Universitetinin nəzdində laboratoriya qurmuşuq, Bakıda havanın çirklənməsini ölçürük. "Euronews"-da həftədə bir dəfə dünya şəhərlərinin çirklənmə əmsallarını göstərirlər. Biz

müəyyən etdik ki, Bakının havasına görə ən çirkləyən yeri "Koroğlu" metrosu stansiyasının yanındır. Ən təmiz yerlərdən biri isə Buzovnadır.

Səma birdir, Yer kürəsi birdir və çox kiçikdir. Dünyada iqlim dəyişikliyi olsa, hər yerə təsir edəcək. Koronavirusun bu qədər sürətlə yayılmasının səbəbi də dünyanın çox kiçik olmasıdır, o mənada ki, sürətli təyyarələrlə qısa zamanda hər yere getmək olur. İnsanlar daima hərəkətdədirlər. Təsəvvür edin, 7 milyard əhəlinin 1 milyardı həmişə hərəkətdədir. Bu həm iqtisadi, həm mədəni hadisədir, lakin həm də xəstəliyin daşınması deməkdir.

- Koronavirusun vaksininin hazırlanması ilə bağlı iş aparılır. Dünya ölkələri bu məsələni bölüşə bilirlərmi?

- Ümumdünya Səhiyyə Təşkilatı məhz bu işə üstlənib. Təşkilatın nizamnaməsinə görə, hər hansı ölkə virusa, qorxulu xəstəliklərə qarşı dərman tapıbsa, gizlədə bilməz. Vaksin hazırlanarsa, mütləq bütün ölkələrə verəcək. Amma, uyğun peyvənd hazırlanması çox çətin məsələdir. Virus bakteriyadan fərqli olaraq öz-özlünə hüceyrə deyil, parazitdir. Virus hüceyrənin içərisinə diltir, orada yaşayıb, həyat əldə edir, çoxalır. İmmunitet çox güclü olanda bədən virusla mübarizə aparır, onu kənarlaşdırır. Virusla qarşı peyvənd tapılması uzun elmi araşdırma işidir. Amerikalılar deyirlər ki, 1 ilə vaksin hazırlanması mümkündür. Hər an bir ölkə çıxıb, xəbər yayır ki, vaksin hazırlamışıq. Halbuki, dünyanın elm mərkəzləri var. Yəqin ki, vaksin Amerika, Avropa, Çin kimi yerlərdə hazırlanacaq.

Pandemiyanın müəyyən yayılma, artma-azalma qrafiki var. Yaranır, yüksəlir, müəyyən müddət yavaşlayır və aradan qalxır. Nə zaman ki, virusa yoluxanların sayında stabilizasiya əmələ gələcək, ölüm halı olsa da, yoluxma artmayacaq, onda düşünmək olar ki, virus artıq səngiyir. Ən dəhşətli vəziyyət ABŞ-dadır. Hətta deyilir ki, tədbir görülməyə, Amerikada qısa zamanda 1 milyon insan ölə bilər. Tədbir görülsə, 100 min ətrafında və daha çox insan itkisi ola bilər.

Virus zəlzələ kimidir. İlk silkələnmədən sonra yeni silkələnmələr ola bilər. Hər halda, yaxın zamanda üz-üzə gördüyümüzə bənzər!

Aysel Aslanlı

<https://modern.az/az/news/233759>

**"525-Cİ QƏZET"DƏ
PROFESSOR HAMLET
İSAXANLININ MÜSAHİBƏSİ**

525-ci qəzet
www.525.az

2020-ci il aprelin 6-da "525-ci qəzet"də professor Hamlet İsxanlının müsahibəsi dərc olunmuşdur. Müsahibədə professor koronavirus pandemiyası ilə əlaqədar ölkədə tətbiq edilən karantin rejimi ilə əlaqədar mülahizələrini bildirir.

Müsahibəni bu linkdə oxumaq olar:

http://525.az/site/?name=xeber&news_id=139205#gsc.tab=0

**INTERVIEW OF PROFESSOR HAMLET
ISAKHANLI IN "525th NEWSPAPER"**

On April 6, 2020, an interview with Professor Hamlet Isakhanli was published in the "525th newspaper". In the interview, Professor expressed his views on the quarantine regime introduced in the country, due to the coronavirus pandemic.

The interview can be read at this link:

http://525.az/site/?name=xeber&news_id=139205#gsc.tab=0

**DEKAN AZƏRBAYCAN
TELEVİZİYASININ "ÇIXIŞA DOĞRU"
VERİLİŞİNDƏ**

**DEAN TAKING PART IN
"CHIHISHA DOGHRU" PROGRAM
OF AZERBAIJAN TELEVISION**

Xəzər Universiteti Humanitar, təhsil və sosial elmlər fakültəsinin dekanı, fil.ü.fəlsəfə doktoru, dosent Elza Səmədova 2020-ci il aprelin 9-da Azərbaycan Televiziyasının "Çıxışa doğru" verilişinin canlı efir qonağı olub.

Verilişdə son günlərdə aktuallaşan distant təhsil məsələsi müzakirə olunub. Dekan Səmədova verilişdə Azərbaycan təhsil sisteminin məsafədən təhsil sisteminə hazırlıqsız olduğunu, mövcud vəziyyətdə isə daha əvvəl nisbətən təlim tədris prosesində İKT-dən istifadə təcürübəsinə sahib olan universitetlərin bu prosesə daha tez və sürətlə adaptasiya olunduğunu ifadə edərək, Xəzər Universitetinin təcürübəsinə izləyicilərlə paylaşıdı.

Veriliş aşağıdakı linkdə:

https://www.youtube.com/watch?v=iNfEp80mrxU&list=PLOBkCoG0eyX5MmfvH_Ji8u11egqZeEWv0&index=1

On April 9, 2020, Associate Professor Elza Samadova, Dean of the School of Humanities, Education, and Social Sciences at Khazar University, Doctor of Philosophy, was a guest on Azerbaijan Television's "Chihisha doghru" live broadcasting program.

The program discussed the issue of distant learning, which has become significant issue in recent days. Dean Elza Samadova indicated that the Azerbaijani education system is unprepared for the distant learning system, and that in the current situation, universities that previously had experience in using ICTs in the educational process adapted to this change more quickly, and thus she shared the experience of Khazar University with the audience.

The program is available at the following link:

MOVQE.AZ**MÖVQE.AZ-DA "XƏZƏR"İN
PROFESSORUNUN NEFT
BAZARINDAKI DƏYİŞİKLİKLƏR
HAQQINDA MÜLAHİZƏLƏRİ**

2020-ci il aprelin 15-də *Mövqe.az* saytı "Neft bazarı yeni mühüm dəyişikliklər ərəfəsində" adlı məqalə dərc etmişdir (müəllif Rəfət Nadiroğlu). Məqələdə Xəzər Universitetinin professoru, neft-qaz mütəxəssisi Fuat Rəsulov da müəllifin sorğusuna cavab olaraq, neft bazarındakı dəyişikliklər haqqında mülahizələrini bildirmişdir.

Məqaləni bu linkdə oxumaq olar:

<http://www.movqe.az/news/iqtisadiyyat/158094.html>

**CONSIDERATIONS OF KHAZAR
UNIVERSITY'S PROFESSOR
REGARDING CHANGES IN THE
OIL MARKET ON MOVQE.AZ**

On April 15, 2020, *Movqe.az* published an article entitled "Oil market on the eve of new important changes" (author Rufat Nadiroghlu). In the article, Fuat Rasulov, Khazar University's professor and an oil and gas specialist, also commented on changes in the oil market in response to the author's inquiry.

The article can be read at this link:

**PROFESSOR HAMLET İSAXANLI İCTİMAI
TV-DƏ SƏHƏR PROQRAMINA MÜSAHİBƏ VERDİ****PROFESSOR HAMLET İSAKHANLI GIVES
INTERVIEW TO İCTİMAI TV'S MORNING PROGRAM**

2020-ci il aprelin 17-də Xəzər Universitetinin təsisçisi, Direktorlar və Qəyyunlar Şurasının sədri professor Hamlet İsaخانlı İctimai TV-də səhər programına müsahibə verdi, hamıya xoş əhval arzuladı, aparıcı Salehin suallarına cavab verdi və şeir oxudu.

On April 17, 2020, Professor Hamlet Isakhanli, the Founder of Khazar University and Chairman of its Board of Directors and Trustees, gave an interview to İctimai TV's morning program, wished everyone a good mood, answered presenter Saleh's questions, and recited a poem.

**PSIXOLOGİYA DEPARTAMENTİNİN
MÜƏLLİMİ AZTV-DƏ****PSYCHOLOGY DEPARTMENT'S
TEACHER ON AZTV**

2020-ci il aprelin 21-də Xəzər Universitetinin Psixologiya departamentinin müəllimi və doktorantı Nilufər Əlizadə Azərbaycan Dövlət Televiziyasında yayımlanan "Çıxışa doğru" programında çıxış etdi. Onlayn müsahibə zamanı Nilufər Əlizadə valideynlər tərəfindən uşaqların istəyi olmadan, uyğunsuz foto və videoların paylaşılmasının psixoloji təsirləri haqqında məlumat verdi.

Programı bu linkvasitesile izləmək olar:

On April 21, 2020, Nilufar Alizade, an instructor and PhD student at Khazar University Department of Psychology, delivered a talk on "Chihisha doghru" broadcasting program on Azerbaijan State Television. During the online interview, Nilufer Alizade spoke about parents sharing children's inappropriate photos and videos without their consent and its psychological effects.

You can watch the program via this link:

https://www.youtube.com/watch?v=R16bettg0kE&list=PLOBkCoG0eyX5MmfvH_Ji8ull1egqZeEWv0&index=1

AZERBAIJAN HOPES TO MINIMIZE RAMIFICATIONS OF CORONAVIRUS CRISIS

(analysis)

Vasif Huseynov

We present to the attention of our readers the article published on azerbaijan24.com news website on April 17, 2020.

Thanks to having quickly adopted strict countermeasures, Azerbaijan, so far, appears to have succeeded in flattening the curve of new COVID-19 infections and slowing the domestic spread of the novel coronavirus responsible for this disease. As of April 14, 1,197 persons tested positive, 351 persons had recovered, 13 persons died, and officials carried out a total of 71,736 tests (Koronavirusinfo.az, April 15).

The record number of daily increases in cases was recorded on April 8, with 105 new infections; but the rate has sharply decreased since then (on April 11, there were 67 cases; on April 12, officials marked 40 cases; on April 13, 50 cases were recorded; April 14—49 cases) (Marja.az, April 14). Tellingly, the number of recovered patients exceeded daily new infections on April 14 (62 versus 49, respectively). With restrictions on the movement of people in force since early March, it is believed that the peak of infection had already been reached.

Azerbaijan began imposing progressively strict constraints on its citizens' normal activities immediately following February 28, when the first case of coronavirus infection was confirmed in the country (APA, February 28). On March 2, the government announced that educational institutions were to be closed until March 9, later pushing the date to March 27, eventually postponing it again, until April 20 (Azernews, March 8). Azerbaijan felt itself particularly insecure as the COVID-19 outbreak in neighboring Iran already seemed to be spiraling out of control.

Consequently, Baku closed its borders with the Islamic Republic of Iran on February 29, for a period originally planned to last until April 20 (BBC News—Azerbaijani service, March 25). Both the first infected case and the first death (recorded on March 12) were people who had recently returned from Iran (Azertag, March 12).

Over the following days, the state-imposed restrictions were expanded: starting on March 14, the government announced specific “social isolation” measures, including the cancelation of weddings, funerals, gatherings and large-scale events, the closure of cultural facilities such as cinemas, museums and theaters, as well as mandatory 9:00 p.m. closures of restaurants and cafes (Cabmin.gov.az, March 13). On March 17, the authorities added a new clause to the criminal code, declaring punitive measures (fines of up to 5,000 manat, or \$2,941, three years custodial restraint, or up to three years in prison) for those who violate the sanitary, hygiene and quarantine regimes (Report.az, March 19). Two days later, the government also set up a Fund to Support the Fight Against the Coronavirus, which, to date, has collected around 112 million manat (\$65.88 million) (Covid19fund.gov.az, April 15).

Since the last week of March, more preventive measures were announced by the government's special task force charged with responding to the COVID-19 threat. These included inter alia suspending the operation of large shopping centers (excluding grocery stores and pharmacies) for one month; prohibiting people over 65 to leave their

homes; forbidding gatherings of more than ten people; banning inter-city and inter-district transportations (Jam-news, March 23); setting up a free messaging service that requires people to ask permission to leave their home via a cellular text message, for now in place only until April 20 (Trend, April 3); opening a new hospital with 70 intensive care units and, initially, 100 beds for coronavirus patients (Azernews, March 28); and suspending entry into and exit from Azerbaijan, via air and road transport, except for cargo transportation, during April 5–20 (Trend, April 4).

Azerbaijan adopted two social and economic packages, collectively totaling 2.5 billion manat (\$1.47 billion) from the state budget, to mitigate the difficulties caused by the pandemic and sharp decline in the global energy prices. The packages will address the negative consequences of the coronavirus outbreak as well as the impact of volatility in the world energy and stock markets on Azerbaijan's economy, macroeconomic stability, employment and businesses (President.az, March 19; Report, April 6).

Besides adopting these domestic measures, the government of Azerbaijan has also taken the initiative to try to organize a multilateral response to the pandemic together with its international partners. On March 6, when the coronavirus had yet to hit Azerbaijan, Baku declared it would donate \$5 million in voluntary financial aid to the COVID-19 Solidarity Response Fund, administered as part of the Strategic Preparedness and Response Plan (SPRP) of the World Health Organization (WHO) (Azertag, March 6). Notably, this pledge surpassed donations made by numerous much larger economies than Azerbaijan (e.g., Canada-\$729,903, Czech Republic-\$258,176, France-\$1,098,901) (Who.int, April 14).

Moreover, as the current chairperson of both the Non-Aligned Movement (NAM) and the Turkic Council, Baku is uniquely empowered to utilize these international forums to call for cross-border crisis responses and undertake important multilateral initiatives on fighting COVID-19. For instance, under Azerbaijan's guidance, the Coordinating Bureau of the NAM adopted two Communiqués regarding the pandemic, on March 25 and April 10. The documents recognized the importance of all forms of international cooperation against the disease, emphasized the

need for preserving and strengthening the values of multilateralism as well as of the spirit of solidarity in the face of this global emergency, and declared support for the WHO and its leadership (Namazerbaijan.org, April 6, 10).

Additionally, together with other participating governments, Baku has mobilized the resources of the Turkic Council, which brings together Azerbaijan, Kazakhstan, Kyrgyzstan, Turkey, Uzbekistan as well as observer state Hungary. On April 10, at the initiative of the Azerbaijani President, the Council's members convened a virtual summit to discuss the theme of "Solidarity and Cooperation in the Fight Against the COVID-19 Pandemic" (Azertag, April 10). Importantly, apart from the leaders of each member state, Hungarian Prime Minister Viktor Orban, Turkmenistani President Gurbanguly Berdimuhamedov as well as WHO Director General Dr. Tedros Adhanom Ghebreyesus joined the event.

The virtual Turkic Council summit highlighted the necessity for global solidarity and multilateralism to save lives and to minimize the negative social, economic, moral and psychological consequences of the pandemic. The participating states' leaders reached an agreement for their respective ministers of health to exchange information, discuss national pandemic action plans, share expertise and treatment methods. Moreover, the Council members emphasized the need to sustain their economic and trade cooperation, and they promised to take all necessary measures to facilitate the passage of freight vehicles across their borders (Turkkon.org, April 10). Indeed, the governments agreed that ensuring food security and stable supplies of essential goods was no less important than tamping down the trans-border spread of COVID-19—a highly notable joint stance in light of the widespread internal and inter-state travel shutdowns that were compelled and necessitated by this global pandemic.

Dr. Vasif Huseynov is a research fellow at the Center for Strategic Studies (SAM) and a Lecturer at Khazar University in Baku, Azerbaijan. His research interests include hybrid war, soft power, and international security in the South Caucasus and Eurasia.

<https://www.azerbaycan24.com/en/azerbaijan-hopes-to-minimize-ramifications-of-coronavirus-crisis-analysis/>

SAYTLARDA NEFT BAZARINDAKI VƏZİYYƏTLƏ ƏLAQƏDAR ANALİTİK YAZILARDA XƏZƏR UNIVERSİTETİNİN PROFESSORUNUN FİKİRLƏRİNƏ DƏ YER VERİLİB

CONSIDERATIONS OF KHAZAR UNIVERSITY'S PROFESSOR INCLUDED IN THE ANALYTICAL WRITINGS ON WEBSITES REGARDING SITUATION IN THE OIL MARKET

2020-ci il aprelin 23-də *baki-xeber.com* saytında "Neft xaosunda Azərbaycanın digər hasilatçılardan daha əlverişli mövqedə olduğu üzə çıxdı" (müəllif Nahid Salayev) və *movqe.az* saytında "Neft qiyməti ətrafında müəmmalı vəziyyət yaranır" (müəllif R. Soltanov) sərlövhəli analitik yazılarda Xəzər Universitetinin professoru, neft-qaz mütəxəssisi Fuat Rəsulovun da fikirlərinə yer verilmişdir:

On April 23, 2020, the considerations of Fuat Rasulov, Professor at Khazar University and an oil and gas specialist, have been reflected in the following analytical articles entitled as "It is revealed that Azerbaijan is in a better position than other producers during the oil turmoil" (author Nahid Salayev) published on *baki-xeber.com* website and "An inexplicable situation arises around oil prices" (author R. Soltanov) on the website *movqe.az*:

<https://www.baki-xeber.com/iqtisadiyyat/101436.html>

<http://www.movqe.az/news/iqtisadiyyat/158785.html>

lent.az

LENT.AZ-DA XƏZƏR UNIVERSİTETİNİN FƏXRİ DOKTORU TADEUŞ SVENTOXOVSKI HAQQINDA MƏLUMAT

INFORMATION ABOUT KHAZAR UNIVERSITY'S HONORARY DOCTOR TADEUSZ SWIETECHOWSKI ON LENT.AZ.

2020-ci il aprelin 28-də *lent.az* xəbər portalı "Dünyanın bu günündən xəbərimiz var" başlığı ilə təqvim yazısı dərc edərək, 1934-cü ilin həmin günündə anadan olmuş tanınmış şəxsiyyətlər haqqında bioqrafik məlumat vermişdir.

Yazıda polyak mənşəli Amerika tarixçisi, Cənubi Qafqazın öyrənilməsi və xüsusən Azərbaycanın yeni tarixinin tədqiqi üzrə mütəxəssis, Xəzər Universitetinin Fəxri doktoru, Xəzər Universitetində müəllim oğruş Tadeuş Svintoxovskinin bioqrafiyası da oxucuların nəzərinə çatdırılmışdır.

Tadeuş Svintoxovski 15 fevral 2017-ci ildə Nyu-Yorkda vəfat edib və vətəni Varşavada dəfn olunmuşdur.

On April 28, 2020, the news portal *lent.az* published a calendar article entitled "We know about this day in the world" and provided biographical information about prominent people born in 1934 on the same day.

The article also features the biography of Tadeusz Swietochowski, an American historian of Polish descent, an expert on the study of the South Caucasus and, in particular, the new history of Azerbaijan, an Honorary Doctor of Khazar University, who delivered lectures at Khazar University.

Tadeusz Swietochowski died on February 15, 2017 in New York and was entombed in his native land Warsaw.

<https://lent.az/news/350480>

BİZİMYOL.INFO-DA XƏZƏR UNIVERSİTETİNİN PSIXOLOQ MÜƏLLİMİ İLƏ MÜSAHİBƏ

INTERVIEW WITH KHAZAR UNIVERSITY'S PSYCHOLOGIST LECTURER ON *BIZIMYOL.INFO*

2020-ci il aprelin 28-də *bizimyor.info* xəbər saytı Xəzər Universitetinin müəllimi, klinik psixoloq Nilufər Əlizadə ilə qısa müsahibə dərc edib. Müsahibədə Nilufər Əlizadə koronavirus pandemiyası ilə əlaqədar sosial izolyasiyanın yalnız fiziki aktivliyin enməsinə deyil, həm də psixi sağlamlığa da öz təsirlərini göstərdiyini vurğulayaraq, bundan qurtulmaq yollarına aid mülahizə və tövsiyələrini bildirmişdir.

Areqator.az *bizimyor.info*-ya istinadla həmin müsahibəni dərc etmişdir:

<https://www.bizimyor.info/az/news/251375.html>
<https://areqator.az/az/cemiyet/727394>

On April 28, 2020, the news website *bizimyor.info* published an interview with Nilufar Alizade, an instructor and clinical psychologist at Khazar University. In the interview, Nilufar Alizade emphasized that social isolation due to the coronavirus pandemic affects not only the decline in physical activity, but also mental health, and further expressed her views and recommendations on how to avoid its effects.

Areqator.az also published this interview with reference to *bizimyor.info*:

XƏZƏR UNIVERSİTETİNİN MÜƏLLİMİNİN REDAKTOR.AZ-A MÜSAHİBƏSİ

INTERVIEW OF KHAZAR UNIVERSITY TEACHER TO *REDAKTOR.AZ*

2020-ci il aprelin 29-da *redaktor.az* saytı Xəzər Universitetinin müəllimi, klinik-psixoloq Nilufər Əlizadə ilə müsahibə dərc etmişdir.

Sosial şəbəkələrdə çox vaxt keçirənlərdə psixoloji problemlər mövzusunda həsr edilmiş müsahibəni aşağıdakı linkdə oxumaq olar:

<https://redaktor.az/news/health/95612-sosial-sebekelerde-cox-vaxt-kecirenlerde>

MODERATOR.AZ-DA XƏZƏR UNIVERSİTETİNİN MÜƏLLİMİ İLƏ MÜSAHİBƏ

INTERVIEW WITH KHAZAR UNIVERSITY'S TEACHER ON *MODERATOR.AZ*

2020-ci il mayın 7-də *moderator.az* saytında Xəzər Universitetinin müəllimi Dr. Məzahim Quliyevlə geniş müsahibə dərc olunmuşdur.

Müsahibəni bu linkdə oxumaq olar:

<https://www.moderator.az/news/323758.html>

On April 29, 2020, *redaktor.az* website published an interview with Nilufar Alizade, Khazar University lecturer, clinical psychologist.

The interview dedicated to the topic of psychological problems in those who spend a lot of time on social networks can be read at the following link:

Moderator.az
ekskluziv xəbərin ünvanı

On May 7, 2020, an extensive interview with Dr. Mazahim Guliyev, Khazar University's Teacher was published on *moderator.az* website.

The interview can be read at this link:

“YAXIN ZAMANDA İRİ NEFT HASILATÇILARI MƏCBUR OLUB BƏZİ NEFT YATAQLARINI KONSERVASIYA ETMƏYƏ BAŞLAYACAQ”

2020-ci il aprelin 22-də sputnik.az saytı əsasən Xəzər universitetinin professoru, neft-qaz mütəxəssisi professor Fuat Rəsulovun müsahibəsinə əsaslanan analitik yazı dərc etmişdir. Yazını oxucularımıza təqdim edirik.

ABŞ-ın "Light" markalı neftinin qiyməti dünən tarixdə ilk dəfə olaraq, mənfi qiymətə enib. Aprelin 9-da "OPEC+"ın iclası keçirilsə də, gözlənilənlərin əksinə olaraq neftin qiyməti aşağı düşməyə başlayıb. Sputnik Azərbaycanın məlumatına görə, ABŞ Prezidenti Donald Tramp neftin qiymətinə münasibət bildirərək deyib ki, neftin hazırkı qiyməti "çox maraqlı"dır: "Bu qiymət ABŞ-ın "qara qızıl" ehtiyatlarını tamamilə doldurmağa imkan verəcək. Biz neftin rekord dərəcədə aşağı qiymətlərinə əsaslanaraq, milli ehtiyatlarımızı, strateji rezervlərimizi doldururuq və ehtiyatlarımızı 75 milyon barel qədər əlavə etməyə ümid edirik. Və bu, uzun müddət ərzində ilk dəfə baş verəcək".

Qeyd edək ki, "Brent" markalı xam neftin qiyməti də 2002-ci ildən bəri minimum səviyyəyə enib. Neftin qiyməti cari ilin əvvəlində 70 dollar/barel, martın əvvəlində isə 50 dollar/bareldən çox olub.

Bas, dünya neft bazarında nə baş verir və proseslər necə olacaq?

Xəzər Universitetinin professoru Fuat Rəsulov məsələni Sputnik Azərbaycan-a şərh edib. O bildirib ki, koronavirus pandemiyası ilə əlaqədar tətbiq edilən karantin rejimlərinə görə neftə tələbat azalıb və dünyada rezervuarlar dolub: "Yaxın zamanda iri neft hasilatçıları məcbur olub, bəzi neft yataqlarını konservasiya (dondurmaq) etməyə başlayacaq. Səudiyyə Ərəbistanı nefti gəmilərə dolduraraq dənizdə saxlayır. Hasilatçılar məcburdurlar ki, hasilatı kəskin şəkildə azaltsınlar. Hasilatçılar anbarların və alıcıların yoxluğu səbəbindən öz yataqlarını dondurmağa məcburdur. Hasil olunan neftin 70-75 faizi yanacaq sərflənir. Amma bu gün koronavirus pandemiyası səbəbindən təyyarələr uçmur, qatarlar işləmir, gəmilər üzür, avtomobilərdən istifadə edənlər azalıb".

"Ən azı yarım il neftin qiymətləri 30 dollardan aşağı olacaq", - deyir, professor vurğulayıb. O bildirib ki, Azərbaycanda hasil olunan neftin həcmi Səudiyyə Ərəbistanına, Rusiyaya, ABŞ-a və Meksikaya görə çox azdır: "Neftimiz qismən ölkədə emal olunur. Satışa gedən neft isə Bakı-Tbilisi-Ceyhan boru kəməri ilə gedir və oradakı terminallarda yığılır. Azərbaycan hasilatı azaltmaq üçün öhdəlik götürüb. Transmilli şirkətlər də məcbur qalıb, öz hasilatlarını azaltmağa başlayıb. Qiymətlər aşağı düşəndə neft hasilatının həcmi azaltmaq lazımdır. Amma bu gün dünyada həm neft hasilatının həcmi azalıb, həm də neftin qiymətləri aşağı düşür. Bizim xoşbəxtliyimiz ondadır ki, son illər Azərbaycan neftindən asılılığı azaltmaq, iqtisadiyyatı şaxələndirməsi üçün çox böyük səylər göstərir".

Qazın qiymətinə də toxunan professor bildirib ki, əvvəllər neftin qiymətini qazın qiyməti ilə uyğunlaşdırmuşdular: "Yeni neftin qiyməti qalxanda qazın da qiyməti qalxırdı. Neftin qiyməti düşəndə isə qazın da qiyməti düşürdü. Hazırda belə asılılıq yoxdur, çünki bu gün qaza tələbat kifayət qədər yüksəkdir. Təbii qazdan elektrik enerjisinin istehsa-

lında, mütəxəssislərdə, evlərdə və s. istifadə edilir, yəni hələ ki, bazar var. Həmişə yayda qaza tələbat bir az aşağı düşür. Amma buna baxmayaraq, qazın qiyməti ucuzlaşmayacaq, mövcud səviyyələrdə qalacaq".

Onu da bildirərək ki, aprelin 12-də OPEC və qeyri-OPEC ölkələri nazirlərinin videokonfrans formatında keçirilən X iclasında gündəlik neft hasilatının azaldılması ilə bağlı "Əməkdaşlıq Bəyannaməsi"ni təsdiqlənib. "Əməkdaşlıq Bəyannaməsi"ne edilmiş düzəlişə əsasən "OPEC plus" ölkələri üzrə gündəlik neft istehsalı ilə bağlı kvotalar may-iyun aylarında 9,7 mln. barel, iyulun 1-dən ilin sonuna kimi 7,7 mln. barel və 2021-ci ilin yanvarından 2022-ci ilin aprelində isə 5,8 mln barel həcmində qərarlaşıb. Azərbaycan üzərinə götürüldüyü öhdəlikləri may ayından etibarən yerinə yetirməklə neft bazarının balanslaşdırılması prosesinə töhfəsini davam etdirəcək.

Xatırladaq ki, bundan öncə Beynəlxalq Enerji Agentliyinin icraçı direktoru Fatih Birol deyib ki, neft bazarı 100 ildir yaşamadığı şoku yaşayır: "İlk dəfədir neft tələbatı inanılmaz dərəcədə azalıb. İstehsal isə çox sürətlə artır. Böyük həcmdə istifadə edilməmiş neft var və bu, qiymətə çox böyük təzyiq göstərir. Dünya neft sənayesinin dağılmaq təhlükəsi ilə üzlənməsi global iqtisadiyyatdakı olduqca narahat tendensiyaya daha çox təsir edir. "OPEC+" üzrə hasilat sətikada 10 milyon barel azalsa belə, bu, problemi həll etməyəcək".

Xalid Məmmədov

Sputnik Azərbaycan

<https://sputnik.az/economy/20200422/423724220/nefti-n-qiymeti-ne-vaxta-kimi-ashagi-qalacaq.html>

**XARICI ALI TƏHSİL MÜƏSSİSƏLƏRİNDƏ DOKTORANTURA
TƏHSİLİNİN MALİYYƏLƏŞDİRİLMƏSİ İLƏ BAĞLI
MÜSABİQƏNİN NƏTİCƏSİ AÇIQLANDI**

**COMPETITION RESULTS FOR FUNDING
DOCTORAL EDUCATION IN FOREIGN
UNIVERSITIES ANNOUNCED**

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2018-ci il 16 noyabr tarixli 711 nömrəli Sərəncamı ilə təsdiq edilmiş "2019-2023-cü illər üçün Azərbaycan Respublikasında ali təhsil sisteminin beynəlxalq rəqəbətliyinin artırılması üzrə Dövlət Proqramı" çərçivəsində Azərbaycan Respublikası vətəndaşlarının xarici ali təhsil müəssisələrində doktorantura təhsilinin maliyyələşdirilməsi ilə bağlı Təhsil Nazirliyi tərəfindən həyata keçirilən müsabiqənin nəticəsi elan olunmuşdur.

Müsabiqənin qaydalarına görə, proqram iştirakçısı ölkədə fəaliyyət göstərən və müvafiq ixtisas sahələrində kadr hazırlığı həyata keçirən ali təhsil müəssisələrinə müraciət etməli və təhsili başa çatdıqdan sonra pedaqoji fəaliyyətə cəlb olunmasına razılığı təsdiq edən məktub əldə etməlidir. Bu məqsədlə, Xəzər Universitetinə 12 nəfər namizəd müraciət etmiş, rəhbərlik tərəfindən onların tədqiqat sahələri və planları ilə tanışlıq, habelə, ixtisas uyğunluğunun dəqiqləşdirilməsi məqsədilə görüşlər keçirilmiş və təhsilləri başa çatdıqdan sonra universitetdə pedaqoji fəaliyyətə cəlb olunmalarına razılığı təsdiq edən məktub təqdim olunmuşdur.

Müraciət edən namizədlərin 6 nəfəri müsabiqədən uğurla keçmişdir. Belə ki, müsabiqənin nəticəsinə uyğun olaraq, İnci Şıxəliyevanın Türkiyə Cümhuriyyətinin İstanbul Universitetində "Molekulyar biologiya və genetikə", Aygün Azadovanın Birləşmiş Krallığın Essex Universitetində "Molekulyar tibb", Güllər Qədiməliyevanın Almaniyanın Bonn Universitetində "Genetika", Günay Kazımzadənin Berlin Texniki Universitetində "Kompüter elmləri", Yusif Əfəndizadənin Paris Universitetində "Kimya", Kənan Məmmədhasənovun isə Sankt-Peterburq Dövlət Universitetində "Fizika və astronomiya" ixtisası üzrə doktorantura təhsili dövlət tərəfindən maliyyələşdiriləcəkdir.

Xəzər Universiteti, Təhsil Nazirliyi və proqram iştirakçısı arasında bağlanan üçtərəfli müqavilənin şərtlərinə əsasən universitet proqram iştirakçılarının təhsil aldıkları müddətdə ildə azı bir dəfə mühazirələrini təşkil edəcək, habelə, onlar müvafiq ixtisaslar üzrə kurikulumların hazırlanması, elmi tədqiqatların aparılması və birgə məqalələrin yazılması işlərinə cəlb olunacaqlar.

Bütün qalibləri Xəzər Universitetinin əməkdaşları adından təbrik edir və təhsillərində müvəffəqiyyətlər arzulayırıq!

The competition results for funding doctoral education of the citizens of the Republic of Azerbaijan in foreign higher education institutions, held by the Ministry of Education within the framework of the "State Program on Increasing the International Competitiveness of the Higher Education System in the Republic of Azerbaijan for 2019-2023" approved by the Order of the President of the Republic of Azerbaijan, dated November 16, 2018, No. 711, have been announced.

According to the rules of the competition, the program participant must apply to higher education institutions operating in the country which provide training in relevant specialties, and after the graduation must receive a letter confirming his consent to be involved in pedagogical activities. For this purpose, 12 candidates applied to Khazar University, and University Leadership in its turn held meetings to scrutinize their research areas and plans, as well as to clarify the relevancy of majors. Furthermore, the letters confirming their consent to be involved in pedagogical activities at the university after graduation was provided.

Six of the applicants successfully passed the competition. Thus, according to the results of the competition, Inji Shikhaliyeva's PhD program in "Molecular Biology and Genetics" at Istanbul University of the Republic of Turkey; Aygun Azadova's PhD in "Molecular Medicine" at the University of Essex, United Kingdom; Guller Gadimalieva's PhD in "Genetics" at the University of Bonn, Germany; Gunay Kazimzade's PhD in "Computer Science" at Berlin Technical University; Yusif Efendizadeh's PhD in "Chemistry" at the University of Paris; and Kanan Mammadhasanov's PhD in "Physics and Astronomy" at St. Petersburg State University will be funded by the State.

Under the trilateral agreement between Khazar University, the Ministry of Education, and the program participant, the University will organize lectures for program participants at least once a year during their studies, and they will be involved in curriculum development, research, and joint article writing.

On behalf of Khazar University staff, we congratulate all the winners and wish them success in their studies!

PROFESSOR HAMLET İSAXANLI *PUBLIKA.AZ*-IN DİSTANT TƏHSİL PROSESİNİN GEDİŞİ HAQQINDA SORĞUSUNU CAVABLANDIRIB

PROFESSOR HAMLET İSAKHANLI ANSWERS *PUBLIKA.AZ*'S INTERVIEW ON DISTANCE LEARNING PROCESS

2020-ci il mayın 8-də *publika.az* saytı ölkənin bir neçə universitetinin rəhbər işçilərinə müraciət edərək, koronavirus pandemiyası ilə əlaqədar distant təhsil prosesinin gedişi haqqında onların fikirlərindən ibarət yazı dərc etmişdir. Yazıda Xəzər Universitetinin təsisçisi, Direktorlar və Qəyyumlar Şurasının sədri professor Hamlet İsaxanlının mülahizələrinə geniş yer verilmişdir.

Azedu.az saytı da *publika.az*-a istinadla həmin yazını dərc etmişdir.

Geniş məlumat aşağıdakı linklərdə:

<https://publika.az/news/elmvetehsil/313308.html>
<https://azedu.az/az/news/29066-distant-tehsil-qiyabi-tehsilalamlarin-sayini-artira-biler-sorgu>

On May 8, 2020, the website *publika.az* published an article about the process of distant education and online education in connection with the coronavirus pandemic, addressing the leaders of several universities in the country. The article covers, in an extensive manner, the comments by Professor Hamlet Isakhanli, the Founder of Khazar University and Chairman of its Board of Directors and Trustees.

Azedu.az also published the same article with reference to *publika.az*.

Extensive information at the links below:

PSIXOLOQ “VİRTUAL REALLIQ VƏ SOSIAL NEYROPSIXOLOGİYA” MÖVZUSUNDA VEBİNAR KEÇİRDİ

PSYCHOLOGIST HELD WEBINAR ON “VIRTUAL REALITY AND SOCIAL NEUROPSYCHOLOGY”

Mayın 25-də Xəzər Universiteti Psixologiya departamentinin müəllimi və elmi işçisi Ülker İsayeva “Virtual reallıq və sosial neyropsixologiya” mövzusunda onlayn vebinar keçirdi. Xəzər Universiteti tələbələrinin və akademik heyətinin iştirak etdiyi vebinar da psixologiya elmində kifayət qədər önəmli və yeni sahə olan virtual reallığın mövcud psixoloji və sosial problemlərinin araşdırılmasından və həlli yollarından danışan Ülker İsayeva sonda sualları cavablandırdı.

Vebinar tələbələr və akademik heyət tərəfindən maraqla qarşılandı.

On May 25, Ulker Isayeva, an instructor and researcher at Khazar University's Psychology Department, held an online webinar on “Virtual Reality and Social Neuropsychology”. At the webinar, which was joined by Khazar University students and academic staff, Ulker Isayeva spoke about the study and solutions to existing psychological and social problems in virtual reality, which is rather important and comparatively new field in psychology.

The webinar was welcomed with interest by students and academic staff.

AFAQ KƏRİMOVA: “ÇOX XOŞBƏXTƏM Kİ, XALÇALARIM DÜNYANIN MÜXTƏLİF MUZEYLƏRİNDƏ SƏRGİLƏNİR”

“Ədalət” qəzetinin 1 may 2020-ci il tarixli nömrəsində Xəzər Universitetinin müəllimi, xalçaçı rəssam, universitetin Dekorativ Tətbiqi Sənət Muzeyinin direktoru Afaq Kərimova ilə müsahibə dərc olunmuşdur. Müsahibəni oxucularımıza təqdim edirik.

Azərbaycan xalçaçılıq sənəti 2010-cu ildən UNESCO-nun Qeyri-Maddi Mədəni İrsin Repräsentativ Siyahısına daxil edilib. Elə təkcə bu faktın özü Azərbaycanda xalçaçılıq sənətinin qədim tarixə malik olduğunu, dünya mədəniyyətinə necə böyük töhfələr verdiyini sübuta yetirir.

Artıq bir neçə ildir ki, mayın 5-i Xalçaçı Günü kimi qeyd olunur və həmin gün Azərbaycanda bu sahədə çalışan insanların peşə bayramı sayılır. Bayram ərəfəsində həmsöhbət seçdiyimiz Afaq Kərimovanın da milli xalçaçılıq sənətinin inkişafında mühüm xidmətləri var. Afaq xanımın əsərləri təkcə Azərbaycanda deyil, ABŞ-da, Fransada, Türkiyədə, İspaniyada keçirilən sərgilərdə dəfələrlə nümayiş etdirilib, məşhur muzeylərin daimi eksponatına çevrilib.

Tanınmış xalçaçı rəssam Nizami Gəncəvi adına Milli Azərbaycan Ədəbiyyatı Muzeyində baş rəssam və şöbə müdiri kimi çalışıb, Hüseyn Cavidin ev-muzeyinin tərtibatında böyük əmək sərf edib. Rəssamlar İttifaqının üzvü, Xəzər Universitetinin Dekorativ Tətbiqi Sənət Muzeyinin direktorudur.

Yeri gəlmişkən, Afaq xanımın ailə üzvləri də yaradıcı insanlar, tanınmış rəssamlardır. Həyat yoldaşı Rafael Əsədov Əməkdar mədəniyyət işçisi, "Humay" mükafatı laureatıdır, milli televiziyanızın Qızıl Fonduna daxil edilən "Topal Teymur", "Ac həriflər", "Nigarançılıq" kimi teletamaşaların quruluşçu rəssamı olub. Hazırda Mədəniyyət və İncəsənət Universitetinin Təsviri sənət kafedrasının müəllimi kimi pedaqoji fəaliyyətlə məşğuldur.

Qızı Əfşan quruluşçu rəssam olaraq Abdulla Şaiq adına Dövlət Kukla Teatrında hazırlanan bir neçə uğurlu tamaşaya quruluş verib, Gənclər və İdman Nazirliyi tərəfindən "İlin gənci" elan olunub. "Yasəmən" adlı ilk fərdi sərgisini sənətsüaslar ma-

raqa qarşılayıblar, Prezident təqaüdüçüsü Əfşan həm də modelyer kimi çalışır.

Evdə və işdə daim yaradıcı insanların əhatəsində olan Afaq xanım Kərimova söhbət zamanı ustadı Lətif Kərimovdan, dünyanın müxtəlif muzeylərində sərgilənən əsərlərindən, gələcək planlarından danışır.

- Görkəmli xalçaçı rəssam Lətif Kərimovun güvəndiyi tələbələrindən biri ilə üz-üzə oturmaşuq. Mərhum Lətif müəllimin tələbkarlığından çox danışırıqlar, bəs siz onu bir pedaqoq kimi necə xarakterizə edərdiniz?

- Müəllimin olması ilə hər zaman fəxr etdiyim böyük sənətkar, alim Lətif Kərimov öz sənətinin dərin bilicisi, dünya təsviri sənəti barədə dolğun məlumatı olan bir insan idi.

Təbii ki, hər dərsimizdə qarşımızdakının məhz Lətif Kərimov kimi bir korifeyin olduğunu fərqi də idik, bu məsuliyyəti hiss edirdik. Artıq birinci kursda hər tapşırıqdan sonra Lətif müəllim mənim planşetimi götürüb müəllimlər otağında nümayiş etdirirdi. Bu gənc bir tələbə kimi məni sevindirirdi, bir yandan da dərk edirdim ki, qətiyyətlə arxayınlaşmaq olmaz.

- Sənət müəlliminizin rəğbətini necə qazana bildiniz?

- Lətif müəllim görkəmli sənətkar olmaqla yanaşı, mahir pedaqoq idi, öz tələbələrinə sənətə yaradıcı yanaşmağı öyrədirdi. İlk semestrin sonunda Lətif müəllimin tapşırığından kənara çıxıb, onun portretini qrafik üsulla, ornamentlərlə işlədim. Ustadım çox xoşuma gəldi, məsləhətlərini verdi. Bu portret həm də mənim gələcək sənət yolum üçün yaşıl işıq yandırdı.

O zaman Bakıda xalça simpoziumu keçirilirdi və Mədəniyyət Nazirliyi Lətif Kərimovla bağlı buklet çap etməyə hazırlanırdı. Lətif müəllimin məsləhəti ilə həmin əsərim bukletdə dərc olundu. Fransanın "Xəli" jurnalında dərc olunan məqaləsində çəkdiyim portretdən ətrafı bəhs etdi, xoş sözlər yazdı. Yarıradıcılığında hər zaman Lətif Kərimovun böyük qayğı və diqqətini gördüm, ona görə də umudulmaz müəllimimi daim ehtiramla anır, verdiyi məsləhətlərə bu gün də əməl etməyə çalışıram.

- Bu yaxınlarda Milli Xalça Muzeyində təşkil olunan mühazirələrdə iştirak edərkən maraqlı bir faktı öyrəndim. Məlum oldu ki, Əbülfəz Elçibəy ölkə prezidenti kimi Milli Məclisdə and içərək parlamentin tribunasından sizin əsəriniz olan xalça asılıb...

- 1990-cı ildən "Azərxalça" İstehsalat Birliyində baş rəssam işləyirdim. Həmin dövrdə mənim təklifimlə eksperimental sex açdıq və xalqımızın istiqlal mövzusunda özündə əks etdirən "Azərbaycan" adlı bir xalça toxundu.

Mərhum prezident Əbülfəz Elçibəyin 1992-ci ildə keçirilən andiçmə mərasimində məsləhət oldu ki, parlamentin tribunasında məhz həmin xalça asılsın. Bir müəllif olaraq təbii ki, bu məni çox sevindirirdi.

- Həmin xalçanın sonrakı taleyi bəs necə oldu?

- Sözlün açığı, həmin xalçanın sonrakı taleyi barədə heç bir məlumatım yoxdur, bilmirəm haradadır. "Azərbaycan" adlı həmin xalça muzeydə olmayan yeganə əsərimdir. Gələcəkdə mərhum dövlət başçısı, milli azadlıq hərəkatının lideri Əbülfəz Elçibəyə ev-muzeyi təşkil olursa, çox istərdim ki, həmin xalça tapılıb muzeyə verilsin.

- Bayaq xatırladığım mühazirələrdə o da məlum oldu ki, başqa bir xalçanız ABŞ prezidentinə bağışlanmış. Bəlkə bu barədə bir qədər ətraflı danışaq...

- Yaratdığım eksperimental sexdə işlədiyim dövrdə mühüm bir dövlət sifarişi aldım. Azərbaycan Respublikasının Prezidenti Heydər Əliyevin 1997-ci ildə ABŞ-a ilk rəsmi səfərinə hazırlıq görüldü, Amerikanın o zamankı prezidenti Bill Klintonu hədiyyə olunacaq xalça hazırlamalı idim.

Yəqin oxucular da razılaşar ki, belə bir dövlət əhəmiyyətli sifarişi vaxtında və keyfiyyətlə yerinə yetirmək necə məsuliyyətli bir işdir. Çox düşündükdən sonra qərara gəldim ki, bu əsər həm də müstəqil, demokratik Azərbaycan dövlətinin dünyaya sülh mesajını ötürsün. Seviniyəm ki, nəzərdə tutulan sifarişi vaxtında və keyfiyyətlə tamamlaya bildim, yüksək sıxlıqlı, təbii rənglərlə toxunan xalça

bəyənilmişdi və Ulu Öndər ABŞ-a ilk səfəri zamanı həmin o xalçanı amerikalı həmkarı Bill Klintonu hədiyyə etdi. Səfərdən sonra Klintonun mərhum Heydər Əliyevə məktubunda müəllifi olduğum xalça ilə bağlı da məqamlar var idi. ABŞ prezidenti həmin gözəl xalçanın dərin mənasını anladığımı və əsərə heyranlığımı minnətdarlıqla bildirmişdi.

- Azərbaycanın görkəmli şair və dramaturqu Hüseyn Cavidin ev-muzeyinin tərtibatı da məhz sizə həvalə olunub...

- Böyük söz və fikir ustası Hüseyn Cavidin nəşinin Azərbaycana gətirilməsi, ev-muzeyinin yaradılması, heykəlinin ucaldılması mədəniyyətimiz üçün böyük hadisədir.

Xoşbəxtəm ki, bu məsələdə, xüsusilə ev-muzeyinin tərtibatında mənim də yaxından əməyim keçib. Hüseyn Cavidin ev-muzeyinin tərtibatı ilə məşğul olmaq təklifi böyük şairin yadigarı Turan Caviddən gəldi. Turan xanım mənim müxtəlif muzeylərdə və sərgilərdə nümayiş etdirilən əsərlərimlə tanış olmuş və bəyənməmişdi. Ev-muzeyinin açılışı üçün Hüseyn Cavidə həsr olunmuş xalçanın da hazırlamağımı xahiş etdi. Xalçanı görəndən sonra çox bəyəndi, dedi ki, sən bu mövzuya çox bələd-sən, istərdim muzeyin tərtibatı ilə də məhz sən məş-

gül olasan. Turan xanımla hər ünsiyyət maraqlı və yadda qalan idi. Onunla görüşlərim yaddaşında, dünyaya baxışında dərin izlər buraxıb. Bu gün Cavidin ev-muzeyində dövlət sifarişi və Turan xanımın istəyi ilə "Cavidlər" adlı 4 sujetli xalçam və 5 batik əsərim nümayiş etdirilir.

- Xəzər Universitetində Dekorativ Tətbiqi Sənət Muzeyinə rəhbərlik edirsiniz, orada həm də xalçaçılıqla bağlı laboratoriya yaradıb tələbələrə bu sənətin sirlərini öyrədirsiniz. Belə bir muzeyin yaranması ideyası kimə məxsusdur?

- Bildiyiniz kimi, Xəzər Universiteti Azərbaycanın ilk özəl ali məktəbidir. Burada tədrisin keyfiyyətinin yüksək olması, yaradıcı bir mühitin formalaşması hər kəsə yaxşı məlumdur. Xəzər Universitetinin ölkəmizdən kənar da yaxşı tanınması qürurverici faktır. Universitetin uğur qazınması heç də təsadüfi deyil, qabaqcıl ali məktəbin təsisçisi, tanınmış ziyalımız, professor Hamlet İsxanlıdır. Məhz Hamlet müəlliminin təşəbbüsü ilə bu təhsil ocağında Dekorativ Tətbiqi Sənət Muzeyi və emalatxana yaratmışıq. Burada tələbələrin sənətə çox böyük maraq və bağlılıqlarını göstərəm. İstedadlı tələbələrimiz burada kollektiv şəkildə bir-birindən maraqlı sujetli xalçaların hazırlanmasında iştirak edirlər.

- Yaxın vaxtlarda fərdi sərgi keçirmək kimi bir planlarınız varmı?

- Hər bir rəssam istəyir ki, fərdi sərgisi keçirilsin və yaxud əsərləri hansısa kollektiv sərgidə nümayiş olunsun. Mən bir rəssam kimi xoşbəxtəm ki, əsərlərim dünyanın müxtəlif ölkələrindəki muzeylərdə demək olar ki, hər gün sərgilənir. Ayrı-ayrı zamanlarda muzeylərin aldığı əsərlərim bir məkana yığılsa, Azərbaycan mədəniyyətinin bir xronoloji ardıcılığını əyani göstərmək imkanı yaranar.

Bəzi yaradıcılıq planlarım var, bu ilin sonuna kimi qədim mədəniyyətimizi əks etdirən, hələ dəzğahdan kəsilmiş iki xalçamın təqdimatını keçirmək istəyirəm. Bakıda fərdi sərgi barədə də düşünürəm. Təki salamatçılıq, əmin-amanlıq olsun, dünyanı cənginə alan bu koronavirus belası tezliklə başımızın üstündən çəkilib getsin. İnsanlar yenidən iş yerlərinə, tədris ocaqlarına, muzey və sərgi salonlarına qayıtsınlar. Mənəvi zövq verən, gözəl duyğular bəxş edən sənət əsərləri ilə baş-başa qalsınlar.

Etibar Cəbrayilov

http://www.adalet.az/w186065/_Az%C9%99rbaycanl%C4%B1_r%C9%99ssam_Amerika_prezidentini_nec%C9%99_heyr%C9%99tl%C9%99ndirdi_/

**"XƏZƏR"İN DOKTORANTININ HƏMMÜƏLLİFİ OLDUĞU MƏQALƏ
QUALITY IN HIGHER EDUCATION JURNALINDA****ARTICLE CO-AUTHORED BY KHAZAR UNIVERSITY PhD.
STUDENT IN JOURNAL OF QUALITY IN HIGHER EDUCATION**

Xəzər Universitetinin Humanitar, təhsil və sosial elmlər fakültəsinin doktorantı Raziyyə İsayevanın həmmüəllifi olduğu *Students' Views on Dialogue: Improving Student Engagement in the Quality Assurance Process* ("Tələbələrə dialoqa baxışları: keyfiyyətə zəmanət prosesində tələbə iştirakının təkmilləşdirilməsi") adlı məqalə beynəlxalq səviyyəli *Quality in Higher Education* ("Ali Təhsildə Keyfiyyət") jurnalında çap olunub.

Müəllifin Tallin Universitetində (Estoniya) keçirdiyi tədqiqat mübadiləsi dövründə həmin universitetini tədqiqatçılar qrupu ilə əməkdaşlığı əsasında yazılmış məqalədə tələbələrə keyfiyyətə zəmanət prosesinə cəlb olunmasının zəruriliyi, bu müddət ərzində qurulacaq dialoqun aktuallığı və tələbələrə qarşılıqlı münasibətlərə nə dərəcədə hazır olduqları araşdırılır.

Məqaləni bu linkdə oxumaq olar:

<https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/13538322.2020.1729307>

An article entitled "Students' Views on Dialogue: Improving Student Engagement in the Quality Assurance Process", co-authored by Razia Isaeva, PhD student at School of Humanities, Education and Social Sciences of Khazar University, has been published in the *Quality of Higher Education*, international refereed journal.

The article written in cooperation with the group of researchers from Tallinn University, Estonia during co-author's research exchange period spent at Tallinn University, reveals the findings on the necessity of student engagement in the quality assurance process, the urgency of a dialogue to be built during the process and the extent to which students are willing to interact.

The article can be accessed through the following link:

**MEXANİKA MÜHƏNDİSLİYİ DEPARTAMENTİ ƏMƏKDAŞININ
HƏMMÜƏLLİFİ OLDUĞU MƏQALƏ METALS AND MATERIALS-DA****ARTICLE CO-AUTHORED BY MEMBER OF MECHANICAL
ENGINEERING DEPARTMENT IN METALS AND MATERIALS**

Xəzər Universiteti Təbiət elmləri və mühəndislik fakültəsinin Mexanika mühəndisliyi departamentinin müəllimi Dr. Ramin Xamedinin həmmüəllifi olduğu "Pitting Corrosion Behavior of CUSTOM 450 Stainless Steel Using Electrochemical Characterization" ("CUSTOM 450 paslanmayan poladın elektrokimyəvi xarakterizasiyasından istifadə edərək yerli korroziyanın davranışı") adlı məqaləsi *Metals and Materials* ("Metal və materiallar") beynəlxalq jurnalında (*Q1 Web of Science Master Journal* siyahısı) dərc olunmuşdur.

Bu tədqiqat işi Dr. Ramin Xamedinin və onun həmkarı – Dr. Esmail Poursaeidi-nin rəhbərliyi altında Zəncan Universitetində (İran İslam Respublikası) iki doktorant tələbənin dissertasiyalarının nəticələrindən biridir.

Məqaləni aşağıdakı link vasitəsilə oxumaq olar:

<https://link.springer.com/article/10.1007/s12540-020-00640-w#citea>

An article entitled "Pitting Corrosion Behavior of CUSTOM 450 Stainless Steel Using Electrochemical Characterization", co-authored by Dr. Ramin Khamedi, faculty member of Mechanical Engineering Department, School of Science and Engineering at Khazar University, has been published in the *Metals and Materials International (Q1 Web of Science Master Journal List)*.

The paper is one of the outputs of the dissertations of two PhD students under the supervision of Dr. Khamedi and one of his colleagues, Dr. Poursaeidi at the University of Zanjan, Iran.

The article can be accessed through the following link:

PSIXOLOGİYA DEPARTAMENTİNİN MÜƏLLİMİNİN MƏQALƏSİ E-TİBB.AZ SAYTINDA

ARTICLE BY MEMBER OF PSYCHOLOGY DEPARTMENT ON E-TİBB.AZ WEBSITE

2020-ci il aprelin 1-də *e-tibb.az* saytında Xəzər Universitetinin Psixologiya departamentinin müəllimi və doktorantı Nilufər Əlizadənin "Pandemiyanın yaratdığı gərginlik: stresin öhdəsindən necə gəlmək olar?" adlı məqaləsi yayımlanmışdır. Məqalədə mövcud pandemiyanın və hazırda karantin şəraitinin psixi sağlamlığa göstərdiyi təsirlər və gündəlik təşviş, stres ilə mübarizə texnikaları haqqında məlumatlar əksini tapmışdır.

Məqaləni aşağıdakı linkdən oxumaq olar.

<https://e-tibb.az/xeber/pandemiyanin-yaratdigi-gerginlik-stresin-ohdesinden-nece-gelmek-olar-1700>

KOMPÜTER ELMLƏRİ DEPARTAMENTİ ƏMƏKDAŞININ HƏMMÜƏLLİFİ OLDUĞU MƏQALƏLƏR ÇAP OLUNUB

ARTICLES CO-AUTHORED BY COMPUTER SCIENCE DEPARTMENT'S MEMBER PUBLISHED

Xəzər Universiteti Təbiət elmləri və mühəndislik fakültəsinin Kompüter elmləri departamentinin əməkdaşı Dr. Əmir Rəhmanınin həmmüəllifi olduğu məqalə ISI indeksli (Beynəlxalq elmi indeksləmə), impakt faktorlu "The Computer Modeling in Engineering & Sciences" ("Mühəndislik və Elmlərdəki Kompüter Modelləşdirmə") jurnalında dərc olunub.

"Toward a More Accurate Web Service Selection Using Modified Interval DEA Models with Undesirable Outputs" ("Arzuolunmaz nəticələr ilə dəyişdirilmiş interval DEA modellərindən istifadə edərək daha dəqiq bir veb xidməti seçimi istiqamətində") adlı bu məqalə istifadəçilərə internet mühitinin dinamikasını nəzərə alaraq, uyğun "cloud" xidmətini seçməyə kömək edir.

Məqaləni aşağıdakı link vasitəsilə oxumaq olar:

<http://www.techscience.com/CMES/v123n2/38690>

Dr. Rəhmanınin həmmüəllifi olduğu "A hybrid service selection and composition model for cloud-edge computing in the Internet of Things" ("Şeylər İnternetində buludlu hesablama üçün hibrid xidmət seçimi və kompozisiya modeli") adlı məqalə 4,09 təsir faktoru və ISI indeksli jurnal olan (Beynəlxalq elmi indeksləmə) *IEEE Access* jurnalında dərc edilmişdir.

Dr. Əmir Rəhmani 2020-ci ilin fevral ayından Xəzər Universitetinin Təbiət elmləri və mühəndislik fakültəsində kompüter elmləri professorudur. Əsasən Paylanmış Sistemlər, İnternet və Təkamül Hesabatla-

<https://ieeexplore.ieee.org/document/9085994>

On April 1, 2020, an article by Nilufar Alizade, a lecturer and doctoral student at Khazar University Department of Psychology, entitled "Tensions created by the pandemic: how to deal with stress?" published on *e-tibb.az*. The article provides information on the effects of the current pandemic and current quarantine conditions on mental health, as well as techniques to combat daily anxiety and stress.

The article can be read at the link below.

Dr. Amir Rahmani, a faculty member of the Computer Science Department at Khazar University School of Science and Engineering published an article in the journal of "The Computer Modeling in Engineering & Sciences", an ISI-index (International Scientific Indexing) journal with an impact factor. His co-authored article entitled "Toward a More Accurate Web Service Selection Using Modified Interval DEA Models with Undesirable Outputs", helps users to select the suitable cloud service considering the dynamics of the Internet environment.

His published article can be accessed via the link below:

Dr. Rahmani's co-authored article entitled "A hybrid service selection and composition model for cloud-edge computing in the Internet of Things" has been published by the *IEEE Access* journal, an ISI-index journal (International Scientific Indexing) with the impact factor of 4.09.

Dr. Amir Rahmani is a professor of Computer Science who joined Khazar University at the School of Science and Engineering in February of 2020. His main research interest is in the areas of Distributed Systems, the Internet of Things and Evolutionary Computing.

Dr. Rahmani's recent publication could be accessed via the following link:

TƏBİƏT ELMLƏRİ VƏ MÜHƏNDİSLİK FAKÜLTƏSİNİN DOKTORANTININ BEYNƏLXALQ ƏMƏKDAŞLIQLA HAZIRLANMIŞ MƏQALƏSİ DƏRC EDİLMİŞDİR

INTERNATIONAL COLLABORATIVE ARTICLE BY PHD CANDIDATE AT KHAZAR UNIVERSITY SCHOOL OF SCIENCE AND ENGINEERING PUBLISHED

Xəzər Universiteti Təbiət elmləri və mühəndislik fakültəsinin doktorantı Nazilə Pour Xəlili həm milli, həm də xarici universitetlərin görkəmli professorları ilə sıx əməkdaşlıqda tədqiqat aparır. Onun "Fabrication and biocompatibility of BNNT supramolecular complexes and PCL/BNNTs nanofibers" ("BNNT supramolekulyar komplekslərinin və PCL / BNNTs nanofiberlərinin uydurma və biokomponentlik") adlı son məqaləsi Elsevier-in "Material Today" jurnalında 2019-cu ilin oktyabr ayında Xəzər Universitetində keçirilmiş Nanotexnologiya konfransının materialı olaraq nəşr olunub. Bu məqalə Xəzər Universiteti, Kaliforniya Los - Anceles Universiteti (UCLA), Azərbaycan Tibb Universiteti və Bakı Mühəndislik Universitetinin birgə elmi işidir.

Aşağıdakı link vasitəsilə dərc olunan məqalə haqqında daha çox məlumat əldə etmək olar:

<https://doi.org/10.1016/j.matpr.2020.02.782>

One of our Ph.D. candidates and researchers, Ms. Nazila Pour Khalili, from The School of Science and Engineering has been working in close collaboration with great professors from the National as well as international universities. Her recent publication entitled "Fabrication and biocompatibility of BNNT supramolecular complexes and PCL/BNNTs nanofibers" was published in Elsevier's journal of "Material Today" as the proceedings of our recently held Nanotechnology conference in October of 2019. This endeavor was a collaborative scientific work among Khazar University, University of California Los Angeles (UCLA), Azerbaijan Medical University, and Baku Engineering University.

The following link lets you get more information about the published article:

<https://doi.org/10.1016/j.matpr.2020.02.782>

COVID-19 PANDEMİYASI VAXTI TƏBİƏT ELMLƏRİ VƏ MÜHƏNDİSLİK FAKÜLTƏSİNDƏ APARILAN ARAŞDIRMALAR

RESEARCH CONDUCTED AT SCHOOL OF SCIENCE AND ENGINEERING DURING COVID-19 PANDEMIC

Xəzər Universiteti Təbiət elmləri və mühəndislik fakültəsinin tədqiqatçıları təhsil sistemində davam edən fasilədən və yarıqapalı vəziyyətdən asılı olmayaraq, çox çalışırlar.

Kimya mühəndisliyi departamentinin nanotexnologiya sahəsində tədqiqatçısı və həmçinin departamentin koordinatoru doktor Rasul Moradi 2020-ci ilin əvvəlindən bəri simulyasiyalardan və hesablama işlərindən istifadə edərək, tədqiqatlarını səylə davam etdirir. Nəticədə, bu pandemiya dövründə Xəzər Universiteti adından ilk dördü jurnallarda (ISI Q1 elmi jurnal reytingləri) 10-dan çox elmi işin müəllifi olmuşdur.

Cari ildə nəşrlərini izləmək üçün onun Scopus profilinə aşağıdakı linkdən baxmaq olar:

<https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=39661183900>

The researchers at the School of Science and Engineering are working hard regardless of the ongoing lockdown and semi-closed state of the educational system.

Since the beginning of 2020, Dr. Rasoul Moradi, a researcher in the field of Nanotechnology at the Department of Chemical Engineering and coordinator of the Department is diligently pursuing his research using simulations and computational studies. As a result, he has co-authored more than 10 scientific papers in the first quartile journals (ISI Q1 of the Scientific Journal Rankings) on behalf of the Khazar University during this pandemic era.

For tracking his publications in the current year, please check the following link for his Scopus profile:

"XƏZƏR XƏBƏR"İN ƏMƏKDAŞININ MƏQALƏSİ "AZƏRBAYCAN" JURNALINDA

"Xəzər Xəbər" jurnalının baş redaktor müavini, əməkdar jurnalist Əlirza Balayevin "Apostrof, yaxud apostrofu ləğv edənlər üçün bəzi xatırlatmalar" adlı məqaləsi Azərbaycan Yazıçılar Birliyinin orqanı "Azərbaycan" jurnalında (№ 3-4, 2020) "Nəzər nöqtəsi" rubrikasında çap olub.

Məqalədə apostrofun ləğv edilməsi ilə Azərbaycan dilində, xüsusən dini və klassik ədəbiyyatın yazılışında və qiraətində yaranmış anlaşılmazlıqlar ciddi arqumentlərlə ədəbi ictimaiyyətin nəzərinə çatdırılır.

Müəllif "Azərbaycan Dilinin Orfoqrafiya Normaları"na yeni maddənin salınmasını təklif edir: "Dini və klassik ədəbiyyatda apostrof işlənir".

ARTICLE BY "KHAZAR REVIEW" MEMBER IN "AZERBAIJAN" JOURNAL

An article by Alirza Balayev, Deputy Editor-in-Chief of Khazar Review Journal, entitled "Apostrophe or some Reminders for those who eliminated the apostrophe" ("Apostrof, yaxud apostrofu ləğv edənlər üçün bəzi xatırlatmalar") has been published in the "Nəzar nöqtəsi" column of the "Azerbaijan" Journal (No. 3-4, 2020), official periodical of the Azerbaijan Writers' Union.

The article brings to the attention of the literary community the serious arguments of misunderstandings that emerged with the abolition of the apostrophe in the Azerbaijani language, especially in the writing and reading of religious and classical literature.

The author proposes to add a new article to the "Spelling Norms of the Azerbaijani Language": "Apostrophe to be used in religious and classical literature".

SIYASİ ELMLƏR VƏ FƏLSƏFƏ DEPARTAMENTİNİN ƏMƏKDAŞININ MƏQALƏSİ YAYIMLANIB

ARTICLE BY FACULTY MEMBER OF THE POLITICAL SCIENCE AND PHILOSOPHY DEPARTMENT PUBLISHED

Xəzər Universiteti Siyasi elmlər və fəlsəfə departamentinin müəllimi, fəlsəfə doktoru Anar Cəfərovun "Husserl Studies" (Springer nəşriyyatı) jurnalında *The qua-Problem, Meaning Scepticism, and the Life-World* ("Kva problemi, məna skeptisizmi və yaşam dünyası") adlı yeni məqaləsi yayımlanmışdır. Müəllif məqalədə Edmund Husserl'in yaşam dünyası konsepsiyasından çıxış edərək, dil fəlsəfəsinə aid əsas problemlərdən sayılan kva probleminin bir sıra mühüm aspektlərinin və məna skeptisizminin həllini verməyə çalışmışdır.

Məqalə haqqında məlumat və tam mətni aşağıdakı linklərdə:

<https://link.springer.com/article/10.1007/s10743-020-09266-7>

<https://rdcu.be/b4vkR>

An article on "The qua-Problem, Meaning Scepticism, and the Life-World" by Dr. Anar Jafarov, a full-time lecturer at Khazar University Political Sciences and Philosophy Department, has been published on the website of *Husserl Studies* (Springer). In this paper, the author focuses on some important aspects of the qua-problem and meaning scepticism and tries to solve them by making use of Edmund Husserl's notion of the Life-World.

The information about the article and its full text can be found at the following links:

HOW COVID-19 IS RESHAPING TEACHING AND LEARNING: A PERSPECTIVE FROM KHAZAR UNIVERSITY

Razia Isaeva,

Khazar University, Azerbaijan

*We present the article published in SPHERE
Newsletter to the attention of our readers.*

Over the past decades, we have witnessed that exceptional technological innovation has influenced educational institutions in the pedagogical design of teaching and learning processes. Currently, the role of ICT in education is potentially transformative. Due to the lockdown caused by COVID-19, education is moving fully online. The current situation has raised many questions about modes of education and the challenges associated with providing a prompt response.

Most universities across the globe are largely using a Learning Management System (LMS). LMS, as it is defined by McGill & Klobas (2009), facilitates eLearning, as it can store and disseminate educational materials as well as provide a platform for all educational actors to communicate within the context of teaching and learning. LMS in Azerbaijani Universities are an exception rather than a norm. An integrated Personal Learning Environment (PLE) - a system that allows students to take control of their own learning environment - is even rarer. What is more, few universities have been utilising LMS for blended learning purposes. Although some projects were implemented to improve blended learning, there is still a need to enhance it further. For instance, the ERASMUS + KA2 CBHE project on Promoting Excellence in Teaching and Learning in Azerbaijani Universities (PETRA) has trained hundreds of instructors to use the Moodle platform to strengthen their teaching. As a result of this project, many universities in Azerbaijan were relatively ready to take on online teaching and were able to rapidly transfer to

online teaching and learning during the outbreak.

All universities are concerned to keep students engaged in learning during the lockdown period. In Azerbaijan, one of the most affordable and quick solutions was to adopt MS Teams, as it was recommended by the Ministry of Education of the Azerbaijan Republic. Universities were given a short time period to prepare. At Khazar University, for example, all teachers and instructors were provided online tutoring on using the platform effectively. Currently, over 90% of classes are being taught with MS Teams. Some exceptions include those teachers who are using differ types of socialisation software to communicate with students. This includes the Moodle platform, Zoom and Facebook. The lockdown period has pushed instructors to use this opportunity to excel in their techno-pedagogical skills. They now are quickly progressing with newly acquired digital competence.

Reshaping learning

The main disadvantage of the virus outbreak is that it has caused social isolation. The evidence suggests that socialisation is conceived as 'fundamental to cognition' (O'Sullivan, Krewer and Frankl, 2017). From a social learning theory perspective, we develop our complex skills by socialisation and interaction (Ala-Mutka et al., 2008). The situation of social isolation has progressively turned students into self-regulated learners. However, because learning is a social process (Vygotsky, 1978), students ideally learn

not only from an instructor but also from their peers. Following the perspectives of constructivist and sociocultural theorists, combining formal and informal types of learning will contribute to better student engagement. Despite its negative consequences, the lockdown can be used to effectively combine formal and informal learning strategies by integrating LMS with socialisation software to engage students in their studies. This takes a concerted approach, however, guided by institutional policies, student services and continued teaching training.

Student engagement and interaction will highly depend on the quality of an instructor and to what extent an instructor is capable of providing guidance for students to use technologies for their informal learning (Cigognini et al., 2011). The main challenge faced by instructors is to engage demotivated and disengaged students, to the extent possible. Currently, universities are responsible for ensuring that their academic staff are 'competent in communication and engaging students' (Isaeva et al., 2020). Many questions remain unanswered and need further investigation: How prepared are teachers to provide quality online teaching? To what extent do they understand how students

navigate technology? What about students who needs support in learning online? Will this lead to an increased dropout rate? What else should universities do to motivate students to continue their online learning?

Lockdown has generated emotional, psychological, and mental stress for all actors in the education process. Uncertainty is growing every day. But one thing remains clear: educational institutions should reconsider their strategy to be better prepared for uncertain situations. This must include:

Recognising the unprecedented role of ICT in education and what it requires to implement at a massive scale;

Designing Personal Learning Environments to provide students with an opportunity to combine formal and informal types of learning;

Investing in developing the digital competence of teaching staff.

Educational institutions need to recognise the necessity to reshape modes of teaching and learning and immediately respond to the challenges raised by this situation so as to continue to provide meaningful and accessible learning opportunities.

References

Ala-Mutka, K., Punie, Y. and Redecker, C., 2008. Digital Competence for Lifelong Learning, Institute for Prospective Technological Studies (IPTS), European Commission, Joint Research Centre. Technical Note: JRC, 48708, pp.271–282.

Cigognini, M.E., Pettenati, M.C. and Edirisingha, P., 2011. Personal knowledge management skills in Web 2.0-based learning. In *Web 2.0-based e-learning: Applying social informatics for tertiary teaching* (pp. 109-127). IGI Global.

Coll, C., Mauri, T. & Onrubia, J., 2008. La utilización de las TIC en la educación: del diseño tecnopedagógico alas prácticas de uso. In C.Author 3& C. Monereo (Eds.), *Psicología de la educación virtual. Enseñar y aprender con las tecnologías de la información y la comunicación* (pp.74-104). Madrid: Morata.

Engel, A., Saz, A. and Salvador, C.C., 2016. Introducing a personal learning environment in higher education. An analysis of connectivity. *Digital Education Review*, (29), pp.1-14.

Isaeva, R., Eisenschmidt, E., Vanari, K. and Kumpas-Lenk, K., 2020. Students' views on dialogue: improving student engagement in the quality assurance process. *Quality in Higher Education*, 26(1), pp.80-97.

McGill, T.J. and Klobas, J.E., 2009. A task–technology fit view of learning management system impact. *Computers & Education*, 52(2), pp.496-508.

O'Sullivan, D., Krewer, F. and Frankl, G., 2017. Technology enhanced collaborative learning using a project-based learning management system. *International Journal of Technology Enhanced Learning*, 9(1), pp.14-36.

Vygotsky, L.S., 1978. *Mind in Society: The Development of Higher Psychological Processes*, Harvard University Press, Cambridge.

**XƏZƏR UNİVERSİTETİ
YATAQXANASININ SAKİNLƏRİ
OLAN TƏLƏBƏLƏRƏ QAYĞI****BENEVOLENCE TOWARDS
STUDENTS STAYING AT
KHAZAR UNIVERSITY'S DORMITORY**

Mayın 18-də Xəzər Universitetinin yataqxanasında yaşayan yerli və əcnəbi tələbələr üçün Müqəddəs Ramazan ayı ilə əlaqədar iftar yeməyi verildi. İftar yeməyində İraq, İran, Əfqanıstan, Türkiyə, Pakistan, İndoneziya, Zimbabve və digər ölkələrdən olan tələbələr iştirak etdilər.

İftar yeməyindən sonra tələbələr Müqəddəs Ramazan ayı ilə bağlı fikirlərini bildirdilər.

On May 18, an Iftar dinner was provided for local and foreign students living in the Khazar University dormitory in connection with the holy month of Ramadan. The Iftar was joined by the students from Iraq, Iran, Afghanistan, Turkey, Pakistan, Indonesia, Zimbabwe and also students from other countries studying in the dormitory.

After the Iftar, students talked about the holy month of Ramadan.

Mayın 20-də Xəzər Universitetinin yataqxanasında yaşayan əcnəbi və yerli tələbələr üçün koronavirus pandemiyası ilə əlaqədar "Evdə qal" kampaniyası çərçivəsində Xəzər Universitetinin təsisçisi, Direktorlar və Qəyyumlar Şurasının sədri professor Hamlet İsaخانlının təşəbbüsü və universitet rəhbərliyinin dəstəyi ilə yemək süfrəsi açılmışdır. Pandemiya ilə əlaqədar yataqxanada yaşayan tələbələr uzun müddətdir ailələrindən uzaqda qalmağa məcbur olmuşlar. Orada yaşayan çoxsaylı əcnəbi tələbələrin ümumi yaşayışını nəzərə alaraq, bu təşəbbüs həyata keçirilmişdir.

Yemək süfrəsində yataqxana müdürü Araz Xəlilov, universitetin Xarici Əlaqələr Şöbəsinin assistenti İncə Əliyeva və digərləri iştirak etmişlər.

On May 20, 2020, a dinner was organized for international and local students living in Khazar University's dormitory as part of "Stay at Home" campaign due to the coronavirus pandemic, initiated by Professor Hamlet Isakhanli, the Founder of Khazar University and Chairman of its Board of Directors and Trustees, and supported by the University Leadership. Due to the pandemic, students living in dormitories have been forced to stay away from their families for a quite a long time. This initiative was implemented taking into account the general living conditions of many foreign students living there.

Mayın 24-də Xəzər Universiteti yataqxanasının bütün tələbələri üçün Ramazan bayram süfrəsi təşkil edildi. Bayram tədbirində yataqxana müdürü Araz Xəlilov və digər əməkdaşlar iştirak etdilər.

On May 24, a Ramadan festival dinner was organized for all students at Khazar University's dormitory. The event was attended by the Director of the dormitory Araz Khalilov and other employees.

"XƏZƏR"Ə TƏŞƏKKÜR MƏKTUBLARI

LETTERS OF GRATITUDE TO KHAZAR UNIVERSITY

Xəzər Universiteti yataqxanasının sakinləri adından universitetin təsisçisi, Direktorlar və Qəyyunlar Şurasının sədri professor Hamlet İsxanlıya təşəkkür məktubları göndərilmişdir.

Sayın Hamlet hocam!

Öncelikle başta Hazar Üniversitesi Konak Evi'nde kalan ve üniversitede eğitim gören Türk dilli ülkelerden gelen öğrenci arkadaşlarım, daha sonra tüm uluslararası öğrenci arkadaşlarım, ve tabii ki bize her konuda destek ve yardımcı olan, yurt müdürü olarak canla başla çalışan Araz Bey ve diğer personel adına Şeker Bayramınızı kutlarım.

Şahsen bir Erasmus+ değişim öğrencisi olarak geldiğim Hazar Üniversitesi'nden çok razı kaldım, bir daha şans verilse Azerbaycan'da bir başka okulu seçmezdim. Eminim arkadaşlarım da aynı duyguları paylaşıyorlardır.

Benzerini daha önce hiçbirimizin görmediği bu zor zamanlarda üniversitemizi-benim de üniversitem oldu artık- yanımızda hissetmekten çok memnun ve müteşekkir olduk.

Verilen iftar ve Bayram yemekleri sadece karınlarımızı değil, gönüllerimizi de doyurdu.

Başta siz değerli hocamıza ve emeği geçen diğer bütün herkese teşekkür ediyoruz.

Size, ailenize ve sevdiklerinize mutlu bir bayram ve daha nice güzel günler dilerim.

*Saygılarımla,
Ahmet Coşkun
24. 05.2020*

A letter of gratitude was sent to Professor Hamlet Isakhanli, the Founder of the University, and Chairman of its Board of Directors and Trustee, on behalf of the tenants of Khazar University Dormitory.

Dear Professor Hamlet,

First of all let me congratulate you on Ramdan Festival and also address my congratulations to my student friends from the Turkic language speaking countries who have been staying at Hazar University Dormitory and studying at the University, and all my international student friends, and of course Araz Bey, the Director of the Dormitory and other staff members who help and support us in all matters.

I was very pleased with the Khaar University, which I personally joined as an Erasmus + exchange student. If I was given another chance, I would not choose another University in Azerbaijan. I'm sure my friends share the same feelings.

We were very pleased and grateful to feel the support of our University - now it has become my University - in such difficult times that none of us have seen before.

Organized iftar and Eid dinners not only satiated our bellies, but also our hearts.

We would like to thank our esteemed Professor and everyone else who contributed.

I wish you happy celebrations and many more beautiful days to your family and loved ones.

*Sincerely,
Ahmet Coşkun
24. 05.2020*

Əziz Hamlet İsaخانlı

Xəzər Universitetinin yataqxanasında yaşayan bütün tələbələr adından bizə müqəddəs Ramazan ayında "İki günlük İftar" və "Eid Bayramı" təşkil etməklə mehriban və əvəzolunmaz diqqətinizə görə dərin minnətdarlığımızı bildirmək üçün bu məktubu sizə məmnuniyyətlə təqdim edirik, ayrıca da bizə Xəzər Universitetinin bir parçası olmağa imkan verdiyiniz üçün də təşəkkürümüzü bildiririk.

Minnətdarlığımız üçün sözlər kifayət etməsə də, ümid edirik ki, bu məktub bizim, yəni Xəzər Universitetindəki həm xarici, həm də yerli tələbələr rifahını təmin etmək üçün dəstəyinizə və təşəbbüslərinizə fərqli bəzə olduğumuzu ifadə edir. Bu səviyyədəki bir humanitar liderin rəhbərliyi altında özümüzü şanslı olanlar sırasında hesab edirik. Fərsətdən istifadə edərək, Allahdan sizə və bütün səylərinizə görə lütf və mərhəmət diləyirik.

Ümid edirik ki, təşəkkürlərimiz xoş münasibətinizlə qəbul ediləcəkdir. Çox sağ olun!

Hörmətlə,
Əbubəkəri Yuşavv
(Təhsil İdarəetmə sahəsində magistrant)
24. 05. 2020

Dear Prof. Hamlet Isakhanli,

On behalf of all the students living in Khazar University dormitory, we find it much delightful to write to you this letter to express our profound gratitude to your kind and invaluable gesture of providing us with "A two-day Iftar" and "Eid-fitr party" during the blessed month of Ramadhan, more especially given us the chance to be part of Khazar University.

Although words are not sufficient to express our appreciation, we hope that this letter portrays our heartfelt indebtedness to your support and initiatives to ensure the welfare of us: both international and local students at our esteem university, Khazar University. We count ourselves amongst lucky students under the humanitarian leader of your caliber. We take this opportunity to pray for Allah's blesses and mercies on you and all your endeavors.

We hope that our appreciation will be accepted in your kind consideration. Thank you!

Sincerely,
Abubakari Yushawu
(MA Educational Management)
24.05.2020

ALEF

(hekayə)

Xorxe Luis Borxes

Məşhur argentinalı yazıçı, esseist, şair və tərcüməçi Xorxe Luis Borxes 1899-cu il avqustun 24-də Buenos-Ayresdə doğulub. Sehrli gerçəklik (Magic realism) cərəyanının öncüllərindən idi. Şöhrətə aparan yolu sürrealist hekayələr yazmaqdan başlayıb. Məşhur "Uydurmalar" və "Alef" kitabları labirintlər, güzgülər, heyvanlar, kitabxanalar, uydurulmuş yazıçılar, din və Allah haqqında müozuların yer aldığı qısa hekayələrdən ibarətdir. 1986-cı il İsveçrənin Cenevrə şəhərində vəfat etmişdir.

Beatris Viterbo ölənin gün qızmar fevral səhəriydi. Xeyli müddət caruyla əlləşmişdi, bir an belə duyğusallığa qapılmazdı, qorxuya yerməzdi, səhhətindən gileylənməzdi. Həmənin gün Konstitusiyaya meydanında, metal reklam lövhələrdə yüngül siqareflərin yeni reklamını gördüm. Kədərəndim. Bu bezməyən, usanmayan, yorulmaq nədir bilməyən geniş dünyanın Beatris Viterbo ilə vidalaşdığını və bu dəyişikliyin sonsuz sırada yalnız birinci olduğunu anladım.

Dünya dəyişəcək, mənə dəyişməyəcəyəm, bəzəndə kədərli şöhrət düşkününü olduğumu düşünəcəklər. Bilirəm, mənəim bihudə sədəqətim Beatris Viterbonu qıcıqlandırır. İndi bu qadın öldüyündən, onun xatirəsinə ümitsiz-filansız, əzilib-büzülmədən həsr edə bilərəm özümü. 30 apreldə Beatrisin doğum gününü olduğunu xatırladım. Düşündüm, belə bir gündə onun atasının və əmisi oğlu Karlos Arxentino Danerinin Qaraya küçəsindəki evinə baş çəkmək yaxşı olardı və yəqin elə belə də lazımdır.

Yenə də balaca qonaq otağının alatoranlılığında gözləyəcəyəm onu, yenə də saysız-hesabsız fotolarını bütün xırdalıqlarınadək öyrənəcəyəm. Beatris Viterbonun çevrəyə alınmış rəngli fotosu, Beatris 1921-ci il karnavalında olarkən, üzünə də maska taxıb, Beatris xristian dini ayınlarına qatılarkən, Beatris öz toy günündə Roberto Aleksandri ilə birlikdə, Beatris boşandıqdan sonra çox keçmədən at klubunda səhər yeməyi yərkən, Beatris Kilmes şəhərində Deliya San-Marco Porsel və Karlos Arxentino ilə birlikdə, Beatris ona Vileqas Aedo tərəfindən hədiyyə edilmiş pekines cinsindən olan itlə birlikdə, Beatris düz obyektivə gözlərini zilləyərkən, əlinin ovcuyla çənəsinə dayaq verərkən... Əvvəlki zamanlarda olduğu kimi gəlişimə bəraət qazandırmaqçün ucuzvari kitablar bağışlamağa gərək duymayacağam.

Beatris Viterbo 1929-cu ildə öldü, o vaxtdan ta bu günə kimi, bir dəfə də olsun 30 apreli unutmadım, onun əzizlərinə vaxtaşırı baş çəkirdim. Adətən səkkizə on beş dəqiqə işləmiş gəlirdim, iyirmi dəqiqə oturdum. İllər ötdükcə daha gec gəlirdim və onlarda daha çox vaxt keçirirdim. 1933-cü ildə bayırda elə yağış başladı, ucundan tut, göyə çıx, buna görə də mənə qonaq çağırtdılar. Əlbəttə bu təklifə etinasız yanaşmadım. 1934-cü ildə saat səkkizdən sonra gəldim, əlimdə tort Santa-Fedən və şam yeməyinə qalmağım da öz yerində. Bax, bu cürə kədərli və məhəbbət üzgünlüklərinə bürünmüş Beatrisin ildönümlərində mən Karlos Arxentino Danerinin tədricən daha gizli etiraflarını dinləyirdim.

Beatris hündürboy, kövrək qadın idi, kürəyi azacıq donqar idi. Yerləşində nəsə bir məlahətli köntöylük vardı. Karlos Arxentino qırmızıyanaq, kök, saçları çallaşmış, üzünün zərif cizgilərində daim bir təbəssüm duyulan cənab idi. Bu cənab şəhərin cənubunda, yoxsul bir kitabxanada balaca bir vəzifə tuturdu. Hökm-

lüydü, amma işgüzar deyildi, elə buna görə də həm axşamlar, həm bayramlar evdən çıxmamağına sevinirdi. İki nəsilən keçmiş Karlos "s" hərfini hələ də italyanlar kimi tələffüz edirdi, danışarkən italyanlara xas əl-qolunu tərpətmək şəkəri də qalmışdı. Ağlına batmış cürəbəcürə anlaşılmazlıqları üyüdüb töküdü. Məzmunuz bənzətmələrlə, mənasız şübhələrlə yuxuya verirdi. Beatrisdə olduğu kimi, Karlosun da iri əllərində nazik barmaqlar vardı. Bir neçə ay Pol Forum poeziyasına qapılmışdı, bu şairin balladalarından daha çox, şöhrət bərəsində ideyalarının vurğunuydu. Karlos Arxentino ibarəylə təkrarlayırdı: "Pol For fransız şairlərinin kralıdır, onu tənqid etməyi heç ağlının ucundan da keçirmə, sənin atdığı oxlardan ən zəhərli belə, bu dahi şairə toxunmayacaq".

1941-ci ilin 30 aprelində qonaq gedərkən, tortla yanaşı bir butulka konyak da götürdüm. Karlos Arxentino gətirdiyim tortun dadına baxdı, dedi pis deyil və bir neçə qədəh konyakdan sonra, müasir insanın müdafiəsi şərəfinə elə də anlaşılmayan hərarətlə nitq irad elədi:

– Mən müasir insanı şəhərin gözətçi qülləsi saydığım kabinetində, telefonların, teleqraf aparatlarının, fonografların, radiotelefonların, kinoaparatların, layihələrin, lüğətlərin, cədvəllərin, prospektlərin, bülletenlərin əhatəsində görürəm. Bütün bunlarla təchiz olunmuş insanın səyahət etməsinə gərək yoxdur.

Karlosun ibarəli tövründən, yöndəmsiz fikirlərindən yazıçılıq bərədə düşüncələrə daldım, soruşdum, niyə bu dediklərini yazmaq fikrində deyil. Elə gözlədiyim cavabı da aldım, Karlos artıq bu bərədə yazmağa başladığını dedi. Bütün bu və başqa fikirləri "Başlangıç Mahnı" da, "Müqəddimə Mahnısı"nda və ya sadəcə "Proloq Mahnı" poemasında yer alıbdır, bu poema üzərində Karlos uzun illərdir çalışır, özü də reklamsız-filansız, qulaqbatırıcı cırlıtısız, əllərini daima iki əsaya dayayaraq, bu əsaldan birinin adı əmək, digərinin adı tənhalıqdır. Karlos əvvəlcə təxəyyülünün qapılarını taybatay açır, sonra isə biri-biriylə cilalayır. Poeması "Yer Kürəsi" adlanır, bu ad bizim planetimizi nə az, nə də çox təsvir edir. Bu planetdə, əlbəttə, heç bir çatışmazlıq, haşiyəyə çıxma, təhqir-filan yoxdur.

Karlosdan xahiş etdim öz poemasından bir parçanı mənimçim oxusun. Karlos yazı masasının yeşiyini çıxardı, üzərində "Xuan Krisostomo Lafinurun Kitabxanası" ştamplı olan vərəq yığınını çıxardı, öztindən müştəbəh səslə ucadan oxudu:

*Xalqlar və ölkələr gördüm yunanlar kimi,
Zəhmətlərə qatlaşdım, beləcə günlərim keçdi,
Çirkəb nədir, tanıdım, ənbər nədir, tanıdım,
Gördüyüm işləri də bəzəyib-düzəmədən
necə varsa eləcə qələmə aldım,
adları da dəyişmədən
Səyahətimi yazdım, amma...
Otağında gerçəkləşən səyahətimi...*

– Bu bənd bütün anlamlarda maraqlıdır, - Karlos dedi. – Şeirimin ilk misrası professorun, akademikin, elinistin etimadını qazanmalıdır, eybi yox, qoy cəmiyyətin böyük bir kəsimini əhatələyən bağdansovdu eruditlərdə rəğbət doğurmasın. Şeirimin ikinci misrası Homerdən Hesioda keçiddir. Digər dörd misra ya barokko, ya dekadans üslubundan gəlmədir, ya da formanın təmiz və fədakar kultundan, bilmirəm hardan gəlmədir, iki əkiz misradan ibarətdir. Son iki misra, ikidillidir, məzəli hecanın sərbəst oyununu duyanlar tərəfindən dəstəklənməyimə kömək edəcək. Səkkiz misrada otuz əsri əhatələyən, ədəbi məzmunlu üç allüziya elmını xırdaçılıq etmədən toplamağa yardım edən qafiyəpərdazlıqdan-zaddan, nə bilim, dünyagörüşündən-filandan danışmaq fikrində deyiləm. Şeirimin birinci misrası "Odiseya"ya eyhamdır, ikinci misrası "Zəhmət və günlər"ə eyhamdır, digər misralar isə heç vaxt bitməyəcək vecsizliyə eyhamdır, bu vecsizliyə görə küçə musiqicisinin asudə vaxtlarına borcluyuq. Kim də bilməsə, mən yaxşı bilərəm ki, müasir incəsənət gülüşün balzamu sayılan zarafata ehtiyac duyar. Heç bir tərəddüdsüz-filansız deyərdim ki, bax burda Karlo Qoldoninin əsl yeridir!

Karlos şeirinin digər bəndlərini də mənə oxudu, oxuduqlarını özü də bəyəniirdi.

Karlos axmaq şairləri amansızcasına qamçılıyrdı:

*Dilçi alimlərdən bəziləri
boş-boş çərənlayərlər,
Kor edər bəziləri,
Bəziləri də saxta şeirlərini guppuldadarlar,
Amma hamısı abəs yerə tutuzdurarlar
sifətinə donuzların,
Unudublar, ən vacibi gözəllikdir!*

Karlosun dediyinə görə, bir sürü amansız və nüfuzlu düşmən qazanacağından ehtiyatlanaraq, bu poemanın nəşrindən çəkindi.

Karlosun on beş min şeirdən ibarət topoqrafik "Poliolbion" poemasında İngiltərənin heyvanat aləmini, bitki aləmini, hidroqrafiyasını, oroqrafiyasını, hərbi və monastır tarixini əks etdirmişdi. Bir bəndini deyim:

*Yadda saxla, küt dirəkədən sağ tərəfə
(O, yol göstərəcək sənə, yerli sayyah deyilsənsə)
Bir skelet darıxır orda, ağımtıl-səma rəngində
Küza salınır qoyunlar mələşərək bir yerlərdə
Sənin qəbristanlığındır, cheeey-cheeey!*

– Burada iki cəsarətli xətt var, - Karlos zəfərlə qışqırdı, - artıq sənin deyinqənliyini eşidirəm, amma inan mənə, bu sətirlərə labüd qələbə bəraət qazandırır. Götürək elə "küt" epitetini. Bu epitet ötəri də olsa çoban və əməkçi nəğmələrinə xas labüd üzüntünü sərrastlıqla ifşa edir. Həmən üzüntünü nə "Georgiklər" ("Əkinçilər haqqında poema" e.ə. 36-29), nə də bizim dəfnə budaqlarından başına tac qoyduğumuz "Don Segundo" heç zaman bu cürə ifşa etməyə cürət etməmişdi. Götürək elə ikinci misrəni. Bu misrada enerjili prozaik ifadə olan "skelet" sözündən vasvası adam dəhşətlə qaçacaq, ancaq həmən adamı hər cürə təriflərin fəvqündə dayanan cəsarətli tənqidçi tapacaq. Özü də bu bənd çox ağırdır. Bəndin ikinci yarısında oxucuya maraqlı söhbət başlayır. Biz insanın canlı marağını qarşılamağa gedirik. İnsan dodağına sual qonur, cavab da özünü çox gözəltmir, arundaca cavab verilir. Bəs mənəm bu "ağımtıl-səma" tapımtım barədə nə deyə bilərəm? Bu mənzərəli neologizm avstraliya mənzərəsinin ən vacib elementi sayılan səmanı obrazlaşdırır. Səmasız rənglər tutqunlaşardı, oxucu özündən asılı olmadan kitabı qapayar, sağalmaz yaralara mübtəla olmuş qəlbirnin dərinliklərində batardı.

Karlosla gecəyarısı vidalaşdım. İki həftə sonra Karlos ömründə ilk dəfə mənə zəng vurdu. "Saat dördə görüşməyi, progressiv işbazlar Dzunino və Dzunqrinin onun evinin yaxınlığında açdıqları qonşu salondarda süd içməyi təklif etdi. Özü də dedi buranın şirniyyatları ilə tanışlıq mənə faydalı olacaq. Müqavimət göstərə müasir bilmədiyimdən razılaşdım. Masanı tapmaq asan məsələ olmadı. Qüsursuz-filansız "salon-bar" elə əvvəlcədən düşündüyüm kimi rahat deyildi. Karlos Arxentino bir sifət aldı, gəl görəsən, güya işıqlandırmanın hansısa gözəlliklərinə aşiq olubmuş (əlbəttə, axı bu işıqlandırmanı əvvəl görmüşdü) və mənə soyuq tərzdə dedi:

– İstəsən də, istəməsən də etiraf etməyə məcbursan ki, bu salon-bar Floresin ən gözəl barları ilə rəqabət aparmağa qadirdi.

Sonra Karlos ikinci kərə poemasından daha dörd-beş səhifə mənimçün oxudu.

Sonra Karlos müqəddiməyə mübtəlalığı pislədi, dedi, bu mübtəlalığı İstedadlar Knyazı "Don Kixot"la bağlı kəskin müqəddiməsində lağa qoyurdu. Bunla belə, Karlos yeni yaradılışının parlaq müqəddimədən başlamalı olduğunu gümanlayırdı. Əlavə etdi ki, öz poemasının ilk məhmlərini dərc etməyə hazırlaşır. Elə bunu dediyində, nəyə görə zəng edib məni görüşə çağırıldığını anladım. Məndən xahiş etmək istəyirdi

ki, hər yerdə nüfuz qazanmış ədəbiyyatçı Alvaro Melyan Lafinuru poemaya müqəddimə yazmağa razılıq versin. Onu da əlavə etdi ki, Alvaro bütün əyləncələrdə Beatrisi tək qoymayıb, həmişə yanında olub.

Mən uzunçuluq etmədən Karlosla razılaşdım. Dediym sözlərin həqiqətə bənzəməsi üçün, Alvaroyla bazar ertəsi yox, cümə axşamı təvazökar şam yeməyində danışıcağımı dedim, Yazıçılar Klubunun yığıncaqları adətən bu cürə şam yeməklərində qurtarır. Dərin düşüncələrə qapılıb, Karlosun nələri dediyini anlayıbmuşam kimi dedim ki, Alvaroyla müqəddimədən danışmadan əvvəl, poemanın orijinal planını izah etmək istərdim.

Biz Karlosla vidalaşdıq. Bernarde de İriqoyen küçəsinə buruldum, iki yolum qalmışdı: a) Alvaroyla danışıq, deyim ki, Beatrisin əmisi oğlu Karlos Arxentino poema yazıbdır, özü də bu poemasını deyəsən kakofoniyanın və xaosun hüduzsuzluğunaq genişləndiribdir. b) Alvaroyla danışmamaq. Və mən süst xasiyyətim sayəsində ikinci variantı seçdim.

Cümə gününü səhər tezdən telefonun zənginə oyandım. Bu aparatdan bir zamanlar Beatrisin əbədi susmuş səsi eşidilirdi, deyirdim birdən bu aparat Karlos Arxentino Danerinin hirsli-hikkəli danlaqlarıyla alçalar, buna görə də qəzəblənirdim. Xoşbəxtlikdən heç-zad olmadı. Sadəcə bu adama qarşı mənə bəzi barışmaz ədavət yarandı, Alvaroyla danışmağı tapşırıb, mənə unudub.

Telefon məni qorxutmağına ara verdi, ancaq oktyabrın axırlarında Karlos Arxentino qəflətən yenə zəng vurdu. Çox həyəcanlıydı, səsinə handan-hana tarıdım. Qəlbi qubarlanmışdı, qəzəbiylə kədəri biri-birinə qarışmışdı, dili dolaşa-dolaşa xəbər verdi ki, bəs bu harlanmış Dzunino və Dzunqri özlərinin eybəcər şirniyyat mağazalarını genişləndirmək üçün onun evini başma uçurtmağa hazırlaşlar.

– Mənim əcdadlarımla evini, mənim hörmətli evimi, Qaraya küçəsindəki qədimi evimi uçurtmağa hazırlaşlar! – Karlos elə hey təkrarlayırdı, yanub-qovrulduğundan dediyi sözləri musiqili səslənirdi. Karlosu anlamaq, dərdinə şərik olmaq mənə çətin deyildi. Qırx yaşdan sonra istənilən bir dəyişiklik zamanım bezikdirici qaçışının simvoludur. Özü də söhbət o evdən gedirdi ki, bu ev Beatrislə saysız-hesabsız düyünlərlə bağlayır məni. Bu incə məqamları başa salmaq istəyirdim, həmsöhbətim Karlos məni dinləməirdi. Dedi, əgər Dzunino və Dzunqri absurd fikirlərindən geri dönməsələr, onun vəkili doktor Dzunni evi uçurdanları dəyən zərəre görə yüz min peso ödəməyə məcbur edəcək.

Dzunni barəsində əvvəllər eşitmişdim, bu ad mənə təəssüratlar oyatdı, bu vəkilin Kasaresdə və Bakua-ridəki ofislərinin mötəbər reputasiyası dillərə düşübdür. Karlosedan soruşdum ki, Dzunni sizin işinizə baxmağı öhdəsinə götürdümü? Karlos dedi, bu məsələylə bağlı Dzunniylə axşam danışıcaq. Bir az yerində duruxub qaldı, həmişə çox intim nələrsə danışırkən çıxardığı ahəngli səsiylə dedi ki, poemanı bitirmək üçün bu ev ona çox lazımdır, çünki zirzəmi küncələrindən birində Alef yerləşir. Karlos mənə izah elədi ki, Alef – məkanın nöqtələrindən biridir, bütün digər nöqtələr bu məkanın nöqtəsində yığılıbdır.

– Alef zirzəmidə qonaq otağının altında yerləşirdi, – Karlos Arxentino yanub-qovrulduğundan bəlağətlə danışırdı. – Alef mənimdir, Alef mənimdir, uşaqlığımda açdım onu, məktəbə getməmişdən əvvəl. Zirzəmiyə enən pillələr dikinədir, xalam və dayım bu pillələrlə zirzəmiyə enməyi qadağan etmişdilər mənə, amma kimsə dedi ki, zirzəmidə bütöv bir dünya var. Söhbətim sandıqdan getdiyini bildim, ancaq zirzəmidə bütöv bir dünyanın olmasını o zamanlar hərfi anlamda qavramışdım. Gizləncə zirzəmiyə enərkən, pilləkəndən yumalanıb düşdüm, gözlərimi açdıqda isə Alefi gördüm.

– Alef? – mən soruşdum.

– Hə. Alefdə yer kürəsinin bütün əraziləri biri-birinə qarışmadan mövcuddur və yer kürəsinin istənilən bir nöqtəsini Alefdən görmək mümkündür. Mən heç kəsə öz açılışımdan danışmadım. Amma vaxtaşırı zirzəmiyə enirdim. Əlbəttə o zamanlar uşaq olduğumdan anlamırdım, bu imtiyazın mənə tarınmasının səbəbi oydu ki, böyüyəndə poema yazım! Yox, Dzunino və Dzunqri mənim evimi uçurda bilməyəcəklər, mümkün deyil bul Doktor Dzunni qanunlara əsaslanıb sübut edəcək ki, mənim Alefim “müsadirə ediləməzdir”.

Mən Karlosu sağlam düşünməyə çağırmaq istəyirdim:

– Bəlkə zirzəmidə çox qaranlıqdır?

– Hə, müqavimət göstərən ağıla həqiqətin daxil olması çətindir. Əgər Alefdə yer kürəsinin bütün ərazi-

ləri mövcuddursa, demək, orada fənərlər də var, lampalar da var, işığın bütün mənbələri var. Demək qaranlıq da ola bilməz.

– Elə bu dəqiqə Alefə baxmağa gəlirəm. Orada gözlə məni.

Mən dəstəyi asdım, Karlosa macal vermədim sözünü bitirsin. Elə bir cə faktı bilmək kifayətdir ki, əvvəllər heç ağlının ucundan da keçirmədiyim bir sıra təsdiqedicə vəziyyətlərlə üzləşsən. Karlos Arxentinonun dəli olmasını niyə əvvəldən anlaya bilmədiyimə təəcüb qaldım.

Adı dilimdən düşməyən Beatris elə qadın idi ki, amansızcasına sağlam düşüncəliydi. Onda unutulmuş tutulmaları, adamayovuşmazlıq, nifrətlər, hətta qəddarlıqlar da tapırdılar. Ola bilsin, bu qəddarlıqlar hansısa patologiyalarla izah oluna bilərdi. Karlos Arxentinonun dəliliyi isə məni hirsli-hikkəli məmnunluqla bürüyürdü. Ürəyimizin dərinliklərində həmişə bir-birimizə nifrət edirdik.

Qaraya küçəsində qulluqçu məndən bir az gözləməyimi rica etdi. Karlos ağa, yaqın adəti tizrə zirzəmidə əyləşib, şakillər çəkir. İndi lazımsız əşyaya çevrilmiş pianonun üstündəki gülsüz güldənmə yanında Beatrisin böyük portreti gülümsünürdü. Di gəl, gülümsəyişlərindən razılıq sezilmirdi.

Bizi bir kimsə də görmədi. Həyəcanla portretə yaxınlaşmış dedim:

– Beatris, Beatris Yelena, Beatris Yelena Viterbo, əzizim Beatris, həmişəlik itirdiyim Beatris, bu, mənəm, Borxes.

Bir az keçmişdi, Karlos gəlib çıxdı. Mənimlə quru-quru danışmasından anladım ki, Alefi itirməkdən başqa heç zad haqqında düşünmür.

– Bir qədəh bu saxta konyakdan başına çək, bundan sonra zirzəmiyə enə bilərsən. Unutma, Borxes, həmişə üfüqi vəziyyətdə, kürəyi üstə uzanmaq lazımdır. Həmçinin qaranlıq olmalıdır, qumıldanmaq olmaz, gözlərin uyğunlaşmasına zaman lazımdır. Borxes, sən daş döşəməyə uzanacaqsan və pilləkənin on doqquzuncu pilləsinə baxacaqsan. Mən pilləkənlə qalxıb, zirzəminin qapağını bağlayacağam və sən tək-tənha qalacaqsan. Ola bilsin, siçovul-filan səni qorxuza bilər, fikir vermə, olan şeydir! Bir neçə dəqiqə sonra Alefi görəcəksən. Elə yemək otağına gəlmişdik ki, Karlos əlavə etdi:

– Əgər Alefi görə bilməsən, onda sənin bu qabiliyyətsizliyin qətiyyətlə mənim boynuma yazılmayacaq... Pilləkənlə zirzəmiyə en, tezliklə Beatrislə söhbətləşə biləcəksən.

Mən cəld pilləkənlə zirzəmiyə endim, artıq Karlosun çərən-ləmələrindən ürəyim bulanırdı. Zirzəminin ölçüsü pilləkəndən çox da enli olmadığından, daha çox quyunu xatırladırdı. Mən boş yerə gözlərimi yoraraq Karlos Arxentinonun dediyi sandıqçanı axtarmalı oldum. Bir küncdə butulka yeşiklər və parusın kisələri vardı. Karlos kisəni götürüb bükdü və daş döşəmənin üzərinə qoydu.

– Bekara balıqdır, - Karlos izah etdi, - əgər balığı bir cə santimetr hündür eləsəm, heç-zad görməyib, pərt olacaqsan. Hə, uzan görək, yaxşıca rahatlan və on doqquz pillə say.

Mən Karlosun qaribə tapşırıqlarını yerinə yetirdim, Karlos yuxarı qalxıb, ehtiyatla qapağı bağladı, nazik çatlağın olmasına baxmayaraq, qaranlığa bürünmüşdü zirzəmi. İndi düşdüyüm vəziyyətin necə qorxulu olmasını sonralar dərk etdim – mən konyak içdikdən sonra, dəliyə izn verdim ki, məni zirzəmidə bağlayıb getsin. Karlos möcüzəni görə bilməyəcəyimdən qorxurdu. Ona dəli deməyimi eşitmədiyindən, öz sayıqlamasına bəraət qazandırmaq istəyirdi. Hərəkətsiz qaldığımdan bir az ürəyim bulandı. Gözlərimi qapadım, sonra açdım. Və Alefi gördüm.

İndi mən danışdığım hekayənin əvvəlcədən gümanlamadığım məqamına yaxınlaşıram və bir yazıçı kimi acizliyimi etiraf edirəm. Hər bir dil özünün simvollar əlifbasını təmsil edir, bu simvolların istifadəsi həmsöhbətlə ortaq keçmişin olmasını tələb edir. Bəs mən başqalarına Alefi necə təsvir edirəm? Axı Alefin hüdudsuzluğu anlaşılmazdır, elə mənim ürək ağlım üçün də anlaşılmazdır. Mistiklər belə məqamlarda emblemlərdən yararlanırlar. Məsələn, Alanus de İnsulis tanrını təsvir etmək üçün dairədən yararlanırlar, bu dairənin mərkəzi hər yerdədir, çevrəsi isə heç yerdədir. İezekiil tanrını təsvir etmək üçün dörd sifəti olan mələk barəsində danışır, bu sifətlərin hamısı eyni anda həm Şərqi, həm Qərbi, həm Şimala, həm də Cənuba səslənir. Çox da anlaşılmayan bu analogiyaları əbəs yerə misal gətirmirəm, bütün bu analogiyaların bu və ya digər dərəcədə Alefə aiddiyyəti var. Bəlkə də Tanrılar mənə mərhəmət edərlər və bir vaxt hansısa yolla tanrının ümumi obrazını yaradaram, amma o zamanadək mənim təsvirlərimdə anlaşılmazlıqlar, uydur-

malar qaçılmazdır. Əsas problem sonsuz çoxluqların hesablanmasıdır. Bu möhtəşəm anda mən milyonlarla hadisələr gördüm, sevinc bəxş edən gözlər, dəhşətə gətirən gözlər, gördüklərimdə mənə ən çox təəccübləndirən bu gözlərin hamısının bir yerdən törəməsiydi, biri-birilərinə toxunmayan bu gözlər şəffaf deyildilər. Gördüklərim eyni anda baş verirdi, mənim təsvirimdə isə bütün bunlar ardıcılığa qovuşacaqlar. Dilin qanunudur bu.

Pilləkənin yuxarı səthinin alt hissəsində, sağ tərəfdən, gözqamaşdırıcı parlaqlığı olan kiçik kürəcik gördüm. Əvvəl mənə elə gəlirdi, bu kürəcik fırlanır, handan-hana anladım ki, hərəkət illüziyasının səbəbi kürəcikdəki ağılaşmaz, heyranedicə səhnələrdən doğur. Alefin diametri iki-üç santimetr idi, amma bu Alefdə bütün kainat vardı, heç kainat kiçildilməmişdi də. Hər bir predmet (məsələn, güşə güzgü) predmetlərin sonsuz çoxluğundan ibarət idi, çünki mən onu kainatın bütün nöqtələrindən aydın görürdüm.

Əhəlinin sahilboyu sıx məskunlaşdığı dənizləri görürdüm, səhər günəşinin ilk şəfəqlərini və gün batımını görürdüm, Amerika sakinlərinin izdihamını görürdüm, qara ehramın içində gümüşü toru görürdüm, dağıdılmış labirinti görürdüm, bu, London idi, güzgü kimi mənə baxan sonsuz sayda gözləri görürdüm, planetimizin bütün güzgülərini görürdüm, bu güzgülərdən heç birisi mənə əks etdirmirdi, Soler küçəsində həyətin arxasında otuz il əvvəl Fray Bentosda bir evin dəhlizində gördüyüm elə həmin daş lövhələri görürdüm, üzüm tənəklərini görürdüm, ağappaq qarları görürdüm, mədən filizlərini görürdüm, suyun buxarlanmasını görürdüm, qabarıq ekvatorial səhraları, bu səhraların hər bir qum zərrəsini görürdüm, heç zaman unuda bilməyəcəyim qadın görürdüm İnvernessdə, qalın saçlarını, qürurlu bədənini, döş xərcəngi görürdüm, səki üzərində quraq torpaq üzərində dairə görürdüm, bu dairənin yerində bir zamanlar ağac vardı, Adroq şəhəri yaxınlığında ev görürdüm, Faylmon Qolland tərəfindən hazırlanmış, ilk ingilis tərcüməsi Pliniyin nüsxəsini görürdüm, hər səhifədə eyni anda bütün hərfləri görürdüm, uşaq olarkən təəccüblənirdim, axı nəyə görə hərflər, kitablar bağlanarkən, biri-birinə qarışmurlar axşamlar və itmirlər, gecəni görürdüm, elə həmin gün də günəşin qürubunu görürdüm Karetaroda, bu şəhər üzərində sanki bir Benqal qızılgülünün rəngi gülümsəyirdi, boş yataq otağını görürdüm, Alkmarda bir elmi kabinetdə iki güzgü arasında qlobus görürdüm, bu qlobusu güzgülər əks etdirirdilər, dan yeri ağararkən Xəzər dənizinin sahillərində uzun saçlı atların qaçışmasını görürdüm, əllərin sümüklerini görürdüm, döyüşdən sonra sağ-salamat qalmışların göndərdikləri açıqcaları görürdüm, Mirsapurun vitrinində ispan oyun kartlarını görürdüm, qış bağında ayıdöşəyi bitkisinin əyri-üyrü kölgələrini görürdüm, pələnglər görürdüm, damarlarda axan qanları görürdüm, dəniz tufanlarını və orduları görürdüm, bütün qarışqaları görürdüm, nə qədər qarışqalar varmış dünyada, fars üstürlabını görürdüm, yazı masasının yeşiyində Beatrisin bədənini titrədən xəttini, Karlos Arxentinoya ünvanlanmış ədəbsiz, ağılaşmaz, öldürücü dəqiq məktublarını görürdüm, Çakaritadakı müqəddəs abidəni görürdüm, qəlbimi məst edən Beatris Viterbonun bədəninin dəhşətli qalıqlarını görürdüm, damarlarımda dövrən edən tünd qırmızı qanımı görürdüm, sevgidə qovuşmalar görürdüm, ölümlər, itimlər görürdüm, nələr, ah, nələr görürdüm, Alefi görürdüm, istənilən nöqtədən Alefdə yer kürəsini görürdüm, yer kürəsində yenə Alefi görürdüm, Alefdə isə yenə də yer kürəsini, öz simamı və öz daxilimi görürdüm, sənin simanı görürdüm. Sonra başım hərələndi və mən ağladım, çünki gözlərim ancaq güman edə biləcəyim sirli nəsnəni görürdü, Alefin adına insanlar yiyələndilər, amma bir kimsə indiyədək Alefi görməmişdi, bu anlaşılmaz kainatı görməmişdi.

Mən sonsuz sitayiş, sonsuz mərhəmət duyduğum.

– Borxes, burnunu hara gəldi soxsan, matın-qutun quruyacaq, – nifrət oyadan şən səs dedi. – Nə qədər başını işlətsən də, bu cürə möcüzənin əvəzini heç zaman qaytara bilməzsən mənə. Yaxşı rəsədxanadır, eləmi, Borxes?

Karlos Arxentinonun çəkmələri ən yuxarı pillədə dururdu. Qəflətən bir az işıqlı oldu, mən ağır-ağır yuxarı qabxdım və dodaqaltı mızıldandım:

– Hə, hə, çox gözəldir, çox!

Laqeyd-laqeyd münasibət bildirməyimə özüm də təəccüb qaldım.

Karlos Arxentino həyəcanla məndən söz almağa çalışırdı:

– Hər şeyi yaxşı gördün? Hansı rəngdəydi?

Bir göz qırpımında mən yerin planını qurdum. Həlmliliklə, təəssüfümü gizlətmədən, belə əsəbiləmiş kimi də demək olar, başımı əyərək Karlos Arxentinoya onun zirzəmisindəki sığınacağa görə təşəkkür etdim və paytaxtın zərərli havasını tərk etmək üçün evin sökülməsindən istifadə etməyi israrla ona məsləhət gördüm, bu hava heç kimə, inanın heç kimə rəhm etmir! Söhbəti Alefdən yayındırdım, Karlos Arxentinonu qucaqlayıb vidalaşarkən, təkrar-təkrar dedim ki, kənd həyatı və dinclik iki ən gözəl həkimdir.

Həm küçədə, həm Konstitusiya meydanının pilləkənləriylə enərkən, həm də metroda qarşılaşdığım bütün simalar mənə tanış gəlirdi. Mən qorxdum. Qorxdum ki, bu adamlardan daha heç birisi məni təəccübləndirməyəcək, qorxdum ki, gördüklərimi lap əvvəldən görmüşəmmiş kimi bir duyğu məni heç zaman tərk etməyəcək. Xoşbəxtlikdən bir neçə yuxusuz gecədən sonra unutqanlıq bu qorxumun öhdəsindən gəlirdi.

1943-cü il, 1-i martın postskriptumu. Qaraya küçəsindəki evin uçurulmasından yarım il sonra "Prokrust" nəgriyyatı Karlosun yazdığı möhtəşəm poemanın uzunluğundan çəkinməyib, "Argentina fraqmentləri" seçməsində çapa buraxdı. Bundan sonra nələrin olmasını demək artıqdır: Karlos Arxentino Daneri ədəbiyyat üzrə ikinci Milli Mükafata layiq görüldü. Birinci mükafatı doktor Aitə vermişdilər. Üçüncünü, doktor Mario Bonfantiyə verdilər. İnanmaq müşküldür, ancaq mənim "Kələkbazın Xəritəsi" əsərim heç bir mükafata layiq görülmədi. Kütlük və paxlıq bir daha qələbə çaldı! Çoxdandır Karlos Danerini görmürəm, qəzetlər yazırlar ki, yaxın zamanlarda Karlos daha bir kitabıyla oxucularını sevindirəcək. Onun uğurlu qələmi (bu qələmə Alef mane olmur artıq) Asavedo Diasın mənzum şeirinin əvəzi kimi qəbul edildi.

İki qeydimi də sizinlə bölüşmək istərdim: bir qeydim Alefin mahiyyətinə toxunur, digəri isə, onun adıdır. Sonuncuya gəldikdə, bildiyiniz kimi, Alef müqəddəs dilin əlifbasında birinci hərfdir. Bu hərfin danışdığım hekayədəki kürəciyə tətbiq olunması, belə görünür, təsadüf deyil. Kabbalada bu hərf En-sof mənasını verir. En-sof hüdudsuz təmiz ilahiliyi bildirir. İnsan cildində olduğu da deyilir, bununla səmaya və yerə işarə edir və sübut edir ki, aşağı dünya yuxarı dünyanın güzgüsü və ya xəritəsidir. Çoxluqlar Nəzəriyyəsində Alef bütövün hər hansı hissədən böyük olmadığı sonsuz çoxluqların simvoludur. Elə bilmək istərdim ki, görəsən Karlos Arxentino bu adı, yəni Alef adını özü seçibmi, yoxsa Alefin sayəsində açılmış sayəsiz-hesabsız mətnlərdən birində bütün nöqtələrin biri-birinə yaxınlaşdığı başqa bir nöqtənin adı kimi oxuyub. Bəlkə də dediklərim inanılmaz təsir bağışlayacaq, amma mən güman edirəm ki, başqa bir Alef də mövcuddur və ya bir zamanlar mövcud olubdur, Qaraya küçəsindəki Alef isə saxtadır.

Bununla bağlı sübutları deyim. Kapitan Berton 1867-ci ildə Braziliyada Britaniya konsulunun vəzifələrini icra edirdi. 1942-ci ilin iyulunda Pedro Enrikes Urenya adlı filoloq Santus şəhərinin kitabxanasında Kapitan Bertonun əlyazmasını tapdı, bu əlyazmada güzgü təsvir edilirdi, bu güzgünün də sahibini Şərqdə İsgəndər Zülqərneyn və ya Böyük Aleksandr adlandırırlar. Bu güzgüdə bütün kainat əks edilirdi. Berton əcaib-qərib uyğunluqlardan danışdı, Tariq İbn Ziyadın ələ keçirdiyi sarayda tapdığı Key Xosrovun yeddiqat güzgüsündən ("Mən bir Gecə", 272), Lukian Samosatlının ayda gördüyü güzgüdə ("Həqiqi Tarix", 1, 26), Yupiterin sehrli nizəsindən danışdı Berton, bu sehrli niza barədə Marsian Kapellanın birinci kitabı "Satirikon" da bəhs olunur, Merlinin universal güzgüsündən danışdı, "yumru, batıq, güzgülü dünyaya bənzər" ("Pərilər Kraliçası", III, 2, 19), və bu maraqlı sözləri əlavə edirdi: "Ancaq bütün sadalanan güzgülər (özü də mövcud olmayan) yalnız və yalnız optik cihazlardır".

Qahirədəki Amra məscidini ziyarət edən dindarlara isə, olduğu kimi aydındır ki, kainat məscidin mərkəzi həyatini haşiyələyən sütunlardan birinin daxilindədir... Əlbəttə, bu kainatı görmək heç kəsə müyəssər deyil, amma kim qulağını sütuna dayayarsa, deyilənə görə, kainatın mübhəm hərəkət uğultusunu eşitməyə başlayar... Məscid VII əsrdə tikilib, sütunlar isə islamaqədərki dinlərin məbədlərindən götürüldür, bu barədə İbn Xəldun yazırdı: "Köçərilər tərəfindən qurulmuş dövlət, hər cürə tikinti işlərinin aparılması üçün əcnəbilərin axırına möhtacdır".

Dağın daxilində belə Alef mövcuddurmu? Bütün gördüklərimdə Alefi də gördürdümümü? Bizim yaddaşımız unutmayla yonulur, elə mən özüm də bu eroziyanın qaçılmaz təsirindəyəm, illər ötdükcə Beatrisin cizgilərini təhrif edib, itirirəm.

Tərcümə: Ramil Rahiboğlu

QƏBUL QAYDALARI

DÜNYA MƏKTƏBİ

Məktəbə qəbul müsabiqə yolu ilə həyata keçirilir. Müsabiqədə iştirak etmək üçün məktəbə gəlməklə, bizə zəng etməklə və ya online qeydiyyatdan keçə bilərsiniz.

<http://e.dunyaschool.az/sagirdqebul/>

Müsabiqədə şagirdlərin təhsil aldıkları sinfə uyğun bilik səviyyəsi, sağlamlığı, maraq dairəsi əsas götürülür. Hər bir şagirdin fərdi xüsusiyyətlərini öyrənmək üçün valideynlərlə söhbətlər aparılır.

Qəbul imtahanında ən yüksək nəticə göstərən VIII-XI sinif şagirdləri təqaüd imkanı qazanırlar.

İngilis bölməsində tədris Beynəlxalq Bakalavr Təşkilatının (IB) İbtidai (PYP), orta məktəb (MYP) və Diplom proqramları (DP) əsasında qurulur. Diplom proqramında təhsil müddəti iki ildir (X,XI siniflər).

Azərbaycan və rus bölmələrində ingilis dili ikinci dil kimi beynəlxalq standartlara uyğun tədris olunur. Şagirdlərin seçimi ilə fransız, alman və ya çin dili də öyrədilir.

Dünya məktəbində fikirləşməyi öyrətmək prinsipi əsas götürülür və tədris prosesinin təşkili bu yönümdə qurulur.

Siniflərdə şagird sayının az olması hər bir şagirdə fərdi yanaşmağa imkan yaradır.

Sağlam əsaslar üzərində qurulmuş ciddi nizam-intizam təlim-tərbiyə prosesinin yüksək səviyyədə təşkilinə kömək edir.

DÜNYA ANA MƏKTƏBİ

Ana Məktəbinə qəbul zamanı hər bir uşağın fərdi xüsusiyyətlərini öyrənmək üçün məktəbin psixoloqu valideynlərlə fərdi söhbətlər aparır. Uşaqlar psixoloji müayinədən və həkim müayinəsindən keçirilir. Uşaqların sağlamlığı, normal qavrama qabiliyyəti, səlil nitqi və maraq dairəsi əsas götürülür. Məktəbə qəbul ediləcək şagirdlər "Şagird qəbulu üzrə məktəbdaxili komissiya"nın rəyi əsasında müəyyən edilir və məktəb rəhbərinin əmri ilə rəsmiləşdirilir.

Qəbul üçün tələb olunan sənədlər:

- Ərizə
- 4 ədəd fotosəkil (3x4, rəngli)
- Doğum haqqında şəhadətnamənin surəti
- Tibbi arayış
- Yaşayış yeri haqqında arayış
- Valideynin iş yeri haqqında arayış

ÜNVAN

Əcəmi Naxçıvani 9

TELEFONLAR

+994 12 563 59 40/47/48

+994 55 632 95 28

XƏZƏR UNIVERSİTETİ

HƏR GÜN, HƏR SAAT MÜKƏMMƏLLİYƏ DOĞRU!

NIYƏ XƏZƏR UNIVERSİTETİ?

- Diplomların bütün xarici ölkələrdə tanınması
- Dövlət sifarişi əsasında təhsil almaq imkanı
- Eyni vaxtda 2 ixtisas üzrə təhsil almaq imkanı
- Təhsil haqqının Azərbaycan Respublikasının Dövlət İmtahan Mərkəzinin (keçmiş TQDK) imtahanlarında yığılan ballara uyğun olaraq ödənilməsi
- Təhsil haqqının hissə-hissə ödənilməsi
- Zəngin kitabxana, innovativ laboratoriyalar, müasir informasiya-kommunikasiya texnologiyaları infrastrukturunun varlığı
- Dövlət sifarişi və ya ödənişli təhsil almalarından asılı olmayaraq, təhsildə göstərdikləri nailiyyətlərə görə təqaüd almaq imkanı
- Əlavə ödəniş etmədən təhsilinin bir hissəsini Amerika, Avropa və Asiyanın tanınmış ali məktəblərində davam etdirmə imkanı
- Keyfiyyətli və əhatəli tələbə xidmət sistemi (həkim, psixoloji mərkəz, karyera-işə düzəlmə mərkəzi və s.)
- Yüksək standartlara cavab verən müasir yataqxana

TƏHSİL HAQQININ ÖDƏNİLMƏSİNDƏ GÜZƏŞTLƏR

- 650-700 bal - təhsil haqqından tam azad edilir
- 600-649 bal - təhsil haqqının ödənilməsində 50% güzəşt edilir
- 550-599 bal - təhsil haqqının ödənilməsində 40% güzəşt edilir
- 500-549 bal - təhsil haqqının ödənilməsində 25% güzəşt edilir
- 450-499 bal - təhsil haqqının ödənilməsində 20% güzəşt edilir
- 400-449 bal - təhsil haqqının ödənilməsində 15% güzəşt edilir
- 350-399 bal - təhsil haqqının ödənilməsində 10% güzəşt edilir

Uğurlu karyera qurmaq,
təhsildən zövq almaq və
yadda qalan tələbə
həyatı yaşamaq istəyirsən?

**Xəzər Universitetini
seç!**

BAKALAVR SƏVİYYƏSİNDƏ İXTİSASLARIMIZ

- * Kompüter elmləri
- * Kompüter mühəndisliyi
- * Neft-qaz mühəndisliyi
- * İnşaat mühəndisliyi
- * Radiotexnika və telekommunikasiya mühəndisliyi
- * Elektrik və elektronika mühəndisliyi
- * Kimya mühəndisliyi
- * Mexanika mühəndisliyi
- * Riyaziyyat və informasiya müəllimliyi
- * Fizika müəllimliyi

**1
QRUP**

**2
QRUP**

- * Mühasibat
- * Maliyyə
- * İqtisadiyyat
- * Menecment
- * Marketing
- * Biznesin idarə edilməsi
- * Turizm işinin təşkili
- * Regionşünaslıq (Avropa)
- * Beynəlxalq münasibətlər
- * Coğrafiya müəllimliyi

- * İngilis dili və ədəbiyyatı
- * Azərbaycan dili və ədəbiyyatı
- * Tərcümə (ingilis dili)
- * Politologiya
- * İngilis dili müəllimliyi
- * Azərbaycan dili və ədəbiyyatı müəllimliyi
- * İbtidai sinif müəllimliyi
- * Tarix müəllimliyi
- * Tarix və coğrafiya müəllimliyi

**3
QRUP**

**4
QRUP**

- * Kimya müəllimliyi
- * Biologiya müəllimliyi
- * Kimya və biologiya müəllimliyi
- * Psixologiya
- * Baytarlıq təbabəti

**5
QRUP**

- * Dizayn
- * Təsviri incəsənət müəllimliyi